

SRINIDHI EXCELLENCE

గుడివాడ, కలష్టా జిల్లా ph : 9390856544, 7207386352
విజయంకన్నా దానికోసం చేసే ప్రయత్నం
చాలా గొప్పది
మీ ప్రయత్నాన్ని మాత్రం ఆప్యాద్ధ మిత్రమా!

8th telugu

క్ర.సం.	పాతం	ప్రక్రియ	ఇతివృత్తం	కవి / రచయిత
1.	ఆంధ్రప్రదేశ్ పం	గీయం	రాష్ట్రకీర్తి	కొండేషూడి లక్ష్మీనారాయణ
2.	మాతృభూమి	కథానిక	దేశభక్తి, కుటుంబ విలువలు	పవని నిర్వల ప్రభావతి
3.	శతక సౌరథం	శతకం	వైతిక విలువలు	శతక కవులు
4.	నా యాత్ర	యాత్రా రచన	జాతీయసమైక్యత/ దర్శనీయ స్థలాలు	బులుసు వేంకట రమణయ్య
5.	సందేశం	ఖండకావ్యం	కష్టజీవుల ప్రమ	గుణ్ణం జాఘవ
6. ★	పయసం	మాండలిక కథ	ప్రమ సౌందర్యం	సింగమనేని నారాయణ
7.	పైత్యమూర్తులు (ఉపవాచకం)		వ్యాసం	రచయితల బృందం
	1. వీరబల్యం 2. నేదునూరి గంగాధరం 3. వడ్డాది పాపయ్య 4. ఛాతిమా వేక్ 5. రాగుతిపండరి 6. తాడినాగమ్మ			

• సైనిక దినోత్సవం జరుపుకునే రోజు... జనవరి 15

• మేచి పద్మాలు

• తలచినంతనే తప్పయత్వము కలిగి

తీపినంబించు హిందు తెలుగు భాష

చదివినంతనేమదిలోన సుధ గులయు

బివ్య కావ్యసమున్నేశ తెలుగు భాష...ఈ పద్యం రచించింది విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

• అమృత నిష్టండి పల్లకీ హల్లిడమునకు

రాగిశి బివ్య సమ్ముద రాగమునకు

తేనె తేటలనవకంపు సాంసలకును

సాటి యగును మా తెలుగు భాషామ తల్లి...ఈ పద్యం రచించింది సురవరం ప్రతాపరెడ్డి

• అందముల చిందు తీరు తీయములు గ్రీ

ముద్ద గులికెడు నుడి రములను గ్రీ

లలిత జాతీయములు గ్రీ యలరు చుండి

తేట తీసీయ తీట మా తెనుగు మాట

తేట వెన్నెల వెలుగులు తెలుగు నుడుకు..

ఈ పద్యం రచించింది .....నాళం కృష్ణరావు

శతక సారభం

• విద్యార్థులలో లౌకిక జ్ఞానాన్ని, జీవన సైవుణ్యాలను సైతిక విలువలను పెంపాంచించడం వాలని ఉత్తమ భావి భారత పారులుగా తీర్చి బిద్దడం ఈ పాఠ్యంలో యొక్క ఉద్దేశం

• గలికపాటి మల్లావధాని:

• విద్యార్థి శతకం రచించాడు

• 19వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి

• మారద వెంకయ్య:

• భాస్కర శతకం రచించారు

• 17వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి

• భర్తు హలి :

• సుభాషిత త్రిశతి రచించారు

• 7వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి

• ఏనుగు లక్ష్మీ కవి:

• సుభాషిత రత్నావళి రచించారు

• 18వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి

• పెరుమాళ్ళ మునెపు:

• విద్య శతకం రచించారు

• 20వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి

• కంచ్చర గోపన్మః:

• దాశరథి శతకం రచించారు

• 17వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి

• మాచిరాజు శివరామరాజు:

• 20వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి

• ముఖుల మూట శతకం రచించారు

• బహుర పౌతనామాత్యదు:

• నారాయణ శతకం రచించారు

• 15వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి

• గుండపల్లి నరసమ్మః:

• వరద రాజ శతకం రచించారు

• 20వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి

• కొండారు వీర రాఘవాచార్యులు:

• మిత్ర సాహస్రి శతకం రచించారు

• 20వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి

• శతకం:

• శతకం అనగా సూరు పద్మాల రచన

• సాధారణంగా శతకాలలో సూరు సుండి 108 పద్మాలు ఉంటాయి

• శతకంలోని పద్మాలు ముక్కకాలు

• ముక్కకాలు అనగా ఏ పద్మానికి అదే స్వితంత్ర భావం కలిగి ఉంటుంది

• శతకంలో ప్రతిపద్మానికి తివరలో ఒక పదం గానీ ఒక పాదం గానీ ఒకటే ఉంటుంది ఓనిని మకుటం అంటారు

• పద్మం ..1

• జనసీ జనకులు నిను గని

పెనిచిన దేవతలటంచు పెనుపగు భక్తిం

గసుగొని యనిశము వాలిం

దసుపుటయే నీకు సాఖ్యదము విద్యార్థి

- పై పద్యం ఏ చందస్నులో రచించబడింది ...కండం

- పై పద్యం విద్యార్థి శతకం నుండి గ్రహించారు

● భావం:

- ఓ విద్యార్థి సీ తల్లిదండ్రులు నిస్సు కని పెంచిన దేవతలని, అధికమైన భక్తితో చూసి ఎల్లప్పుడూ వారికి తృప్తి కలిగించడమే నీకు సుఖాలను కలిగిస్తుంది

● అర్థాలు:

- జనసీ జనకులు = తల్లిదండ్రులు

- అట + అంచు = కదా అనుచు

- పెనుపు + అగు = అధికమైన

- అనిశము = ఎల్లప్పుడు

- ఫాలిన్ ° = తల్లిదండ్రులను

- తనుపుటయే = తృప్తిపరుచుటయే

● పద్యం:

- దానము జేయ నేరని యథార్థకు సంపద లుండి యుండిన్ను

దానె పలాయనంబగుట తడ్యము బూరుగు మ్రాను గాచిన్న

దాని ఫలంబు లూరక వృధా పడిపోవచే యొండి గాలిచే

గానలలోన నేమిటికి గాక య భోజ్యము లోట భాస్కరా

- పై పద్యం భాస్కర శతకం నుంచి గ్రహించడం జరిగింది

- పై పద్యం ఉత్సల మాల చందస్నులో రచించారు

● భావం:

- ఓ భాస్కరా .. దానం చేయలేనటువంటి ధర్మబద్ధత గాని సంపదలు ఉన్న తనంతట తనే ఆ వశ్వర్యం పొలపోతుంది. ఇది నిజం. ఎలా అంటే అడవులలో బూరుగు చెట్టు పండ్లు అనవసరంగా ఉత్తినే ఎండిపోయి ఎందుకు ఉపయోగపడకుండా గాలి చేత పడిపోతాయి కదా.

● అర్థాలు:

- భాస్కరా.. ఓ సూర్య దేవా

- అధార్థక..... ధర్మ పద్ధతి కానీ

- పలయనమగుట.. పొలపోవుట

- తడ్యము .. నిజము

- కాను.. అడవి

● అబ్బోజ్యములు + అవును .. తినడానికి పనికి రాకుండా పోతాయి

● పద్యము:

- పిన్నల పెద్దల యెడ గడు

మన్ననచే మెలగు సుజన మార్గంబులనీ

వెన్నకొని తిరుగుచుండిన

నన్ని యెడల నెన్న బడదు వన్న కుమారా

- హై పద్యాన్ని ఏ చందన్నలో రచించారు .. కండం

● భావం:

● ఓ కుమారా. చిన్నవారైనా ,పెద్దవారైనా వారితో నీవు మర్యాదగా ప్రవర్తించు మంచివారు నడిచే మార్గంలో నీవు కూడా నడువు నాయనా నీవు అలా నడుచుకుంటే లోకంలో కీర్తి పొందుతావు అందరూ మెచ్చుకుంటారు.

● అర్థాలు:

● కుమార..... ఓ కుమారా

● కడు..... మిక్కలి

● పిల్లలు..... చిన్నవారు

● పెద్దలు..... పెద్దవారు

● మన్నన..... గౌరవం

● మెలగు.. .....ప్రవర్తించు

● సుజన..... మంచివారు

● ఎన్నబడుదువు..... కీర్తి పొందుతావు)

● పద్యం:

- గంట కాలము గడిచిన గత మనంట్టు

గతము గతమే కానటి ఎట్లు కలిసి రాదు

గంట కాలము వృధాగాగ గడపకీవు)

విద్య నేర్చుకో బ్రతుకంతా వెలిగిపోవు

- హై పద్యం రచించింది .. పెరుమాళ్ల మునెప్పు

- హై పద్యం ఏ చందన్నలో రచించబడింది .. తేటగీతి

● భావం:

● ఒక గంటకాలం గడిచినా దానిని గతమనే అంటారు. గతము గతమే కానీ అది ఎందుకు ఉపయోగపడదు. నీవు ఒక గంట కూడా వృధాగా గడపు చుయ్యకో జీవితం ప్రకారిస్తుంది

● పద్యం:

- కనక విశాల చేల భవకానిన శాత కుటార ధార స
జీన పలిపాలశీల బివిజ స్తుత సద్గుణ కాండ, కాండ సం
జనిత పరాక్రమ క్రమ విశారద శారద కండకుండ చం
దన ఘన సార సారయశ దాశరథి కరుణాపయోనిధి
- షై పద్యం రచించినది .....కంచర్ల గోపన్న
- షైపద్యం ఏ చందస్తులో రచించబడింది... చంపకమాల

● అర్థాలు:

- కరుణ... దయ
- పయోనిథి ... సముద్రము వంటి వాడ
- దాశరథి.. దశరథుని కుమారుడు అయిన రాముచంద్ర
- కనక.. బంగారం
- విశాల.. పెద్దదైన
- చేల.. నేసిన బట్ట కట్టి
- భవ.. సంసారమని
- కానున.. లడవికి
- శాత .... పదునైన
- కుటారధార... గొడ్డలి అంచు
- స్తుత... పొగడ బడు
- కాండ... మూలమా
- కాండ సంజనిత... నీటి నుండి పుట్టిన అగ్ని వలె
- విశారద... నేర్చు గల వాడా
- శారద.. శరద్మతువు
- కంద.. మేఘుం
- కుంద... మొల్లలు

• చందనం... మంచి గంధం

• ఘన సార ... కర్మారము

• యశ .. కీర్తి గలవాడా

● **భావం:**

• దయాసముద్రుడా శ్రీరామచంద్ర. విశాలమైన బంగారపు వస్తుం ధలించిన వాడ. సంసారం అనే అడవికి పదునైన గొడ్డలి అంచువు,, మంచివారిని పలపాలించుట అనే స్వభావం గలవాడా దేవతలతో కీర్తించబడే మంచి గుణములకు మూలమూ ,నీటి నుండి పుట్టిన అగ్ని వలె పరాక్రమము నందు సరైన నేర్చు గలవాడా, శరద్యతువు తెల్లని ముఖ్య మొల్లలు ,మంచి గంధము, కర్మారము వీటన్నింటి యొక్క సారమైన తెల్లని సుగంధ భరతమైన కీర్తికలవాడా.

● **పద్యం:**

• నిండు విస్తరాకు నిశ్చలంబుగనుండు

ఏమీ లేని విస్తరెగిల పదును

వినయి యగు వివేకి విర్వీగు జడుండు

మాచిరాజు మాట ముఖుల ముఖట

• వై పద్యం మాచిరాజు శివరామరాజు ముఖుల ముఖట శతకం నుంచి గ్రహించబడింది

• వై పద్యం ఏ చందన్సులో రచించబడింది.. ఆటవెలచి

● **అర్థాలు:**

• ముఖుల ముఖట .. రత్నాల ముఖట

• వినయి.. నప్తత గలవాడు

• జడుండు.. మందంగా ఉండేవాడు

● **భావం:**

• మాచిరాజు చెప్పేవి మంచి మాటలు. అందులో ఇదొకటి .అన్ని వడ్డించిన విస్తరాకు కదలకుండా అణిగిమనిగి ఉంటుంది ఏమి వడ్డించని విస్తరాకు గాలికి ఎగిల ఎగిల పదుతుంది అలాగే బుద్ధిమంతుడు వినయంగా ఉంటాడు తెలివి లేని వాడు పాగరుగా ఉంటాడు.

● **పద్యం:**

• సతతాచారము సూన్మతంబు కృపయున్ సత్యంబునున్ శీలమున్

నతి శాంతత్వము చిత్తముభీకరము నధ్యత్తుయున్ ధ్యానమున్

ధృతి యున్ ధర్మము సర్వ జీవహితమున్ దూరంబు గాకుండా స

మ్మతికిం జీరువ మీ నివాస సుఖమున్ మానాధ నారాయణ

• పైపద్యము బమ్మెర పోతనా మాత్యడు రచించిన నారాయణ శతకం నుంచి గ్రహించారు

• పై పద్యం ఏ చందస్సులో రచించబడింది.. మత్తేశం

● అర్థాలు:

● మా_ _ లక్ష్మీపతి యొక్క

● నాథ.. భర్త

● సతత.. ఎల్లప్పుడూ

● సూన్మతము.. సత్యవాక్య

● అధి+ ఆత్మయున్= ఆత్మ జ్ఞానం

● ద్రుతయున్= దైర్యము

● భావము:

● ఓ లక్ష్మీపతి. శ్రీమన్నారాయణ ఎల్లప్పుడూ పాటించే ఆచారము, సత్యవాక్య, దయ, సత్పువర్తన, మంచి స్వభావము మిక్కిలి శాంతము, ఎక్కువ మానసిక పవిత్రత, ఆత్మ జ్ఞానము, దైర్యము, ధర్మ చరణ అన్ని జీవుల మేలుకొరడం అనేవి దూరంగా ఉండే మంచి బుద్ధిమంతునికి మీ నివాసమైన వైకుంర సాఖ్యము దగ్గరలోనే ఉంటుంది.

● పద్యం:

● ఒరులపై శత్రుత్యముంచకుండిన జాలు

సుపవాసములు నిత్యముండినట్లు

పరుల మనస్సు నొవ్వు బలగుకుండిన జాలు

జతురత వేదముల్ చదివినట్లు

జతరుల సాంఘ్య శ్రయించ కుండిన జాలు

నొపికతో ధర్మముసగినట్లు

వారు వీరని పర్యకుండిన జాలు

బివ్య తీర్థములకు తిలగినట్లు

చాడి మాటల నొకలపై సాహసమున

పెట్టుకుండా జాలు గుడుల్ కట్టినట్లే

పుడమి శ్రీవల్లి నేడు సత్పురుష నివాస

వనిత నర సాంబ బ్రోవుమా వరదరాజ

● పై పద్యం గుండ్రపల్లి నరసమ్మ రచించిన వరదరాజ శతకం నుంచి గ్రహించారు

● అర్థాలు:

- పుడమి.. భూమి
- సత్యర నివాస... మంచి పట్టణంలో నివసించేవాడా
- ఒరులు... ఇతరులు
- చతురత.. నేర్పి
- ధరము... ధర్మము గురించి
- పర్యవస్థాన్... విరోధము

● భావం:

- ఈ భూమి మీద కల శ్రీవల్లి వేదు అనే మంచి పట్టణమునందు నివసించే వరాహారాజస్వామి స్త్రీ అయిన నరసమాంబను కాపాడు ఇతరులపై శత్రుత్వం పాచీంచకపోతే చాలు . ఉపవాసాలు రోజు చేసినట్లే. ఇతరుల మనసు బాధపడేలా మాట్లాడకపోతే చాలు వేద పరశం చేసినట్లే. ఇతరుల డబ్బు ఆశించకపోతే చాలు ధర్మం తెలిసినట్లే వాళ్ళ వీళ్ళని విరోధం చూపకపోతే చాలు శేషమైన పుణ్య నదులలో స్నానం చేసినట్లే ఒకరిపై ఒకరికి చాడీలు చెప్పకపోతే చాలు గుడులు నిర్వించినట్లే

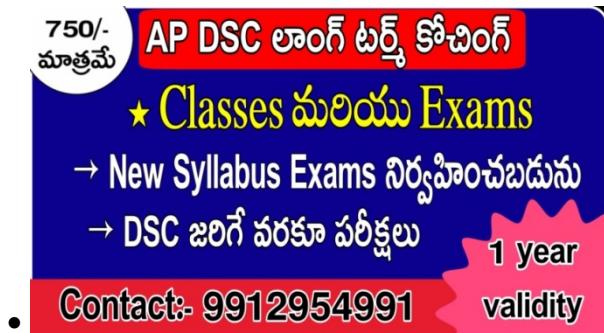
● పద్యం:

- మధుర భాషితములు మాశిక్యములు
- శృతి అలంకరించి మతివసించు
- మంజులములు గాని మాటలు నిలవవు)
- విస్మయిత చలిత్త వినర మిత్ర
- పై పద్యం కొండారు వీర రాఘువాచార్యులు రచించిన మిత్రసాహార్పి శతకము నుంచి గ్రహించారు
- పై పద్యం ఏ చందన్సులో రచించబడింది.. ఆట వెలచి

● అర్థాలు:

- మిత్ర... ఓ స్నేహితుడా
- విస్మయిత చలిత్త... లోకానికి మేలు చేసే ఇతిపఠిసాన్ని
- భాషితములు... మాటలు
- శృతిని... చెవిని
- వశించును... శాశ్వతంగా ఉంటాయి
- మంజులములు... లలితములు
- తెలుగు కవిత్వంలో నంబిపాటి శేషమాంబ ఒకరు
- నంబిపాటి శేషమాంబ కర్మాలు జిల్లాలోని కొలిమిగుండ్ల మండలం నంబిపాడు గ్రామంలో జన్మించారు

- నందిపాటి సేవుమాంబ తల్లిదండ్రులు రంగమ్మ, రామస్వామి
- ఆమెకు రంగయ్యతో బాల్య వివాహం జరిగించి
- 9 సంవత్సరాల వయసులోనే భర్తను కోల్పోయి బాల్య వితంతువు అయ్యింది
- నందిపాటి రామనాటకము, ప్రప్రశ్నద చరిత్ర నాటకం,, శ్రీ తులసి మహాత్యం నాటకం శ్రీ కాళీయ మర్దన నాటకం ద్విపద, యక్కగాన, కోమల పదాలు వంటి రచనలు ఈమె రచించారు
- 1943వ సంవత్సరంలో ఆమె స్పృహస్తరాలయింది.

భాషాంశాలు — పదజాలం

అ)కించి పట్టిక ఆధారంగా వాక్యాలలో పదాల అర్థాలను గుర్తించండి.వాటితో సాంతప్తాక్యం రాయిండి.

సమయం తల్లిదండ్రులు తల

బంగారం చేతులు ఇష్టం

మంచిమాట అవివేకి మేలు

1. జననీ జనకులకు కరములెత్తి సమస్యలించాలి

జననీ జనకులు = తలిదండ్రులు :

సాంతప్తాక్యం : తలిదండ్రులను నేవించాలి.

కరములు = చేతులు :

సాంతప్తాక్యం : మంచి పనులు చేయడానికి మన చేతులు ఉపయోగపడాలి.

2. కాలము కనకము కంటే విలువయినది .

కాలము = సమయము :

సాంత వాక్యం ; సమయము గడచిపోతే తరిగిరాదు

కనకం = బంగారము :

సాంత వాక్యం : వేదవానికి జిడ్డలే బంగారము

3. గురువులు చెప్పే సూన్యతము పిల్లల హితము కొరకని భావించాలి .

సూన్యతము = సత్యము :

సాంతతప్తాక్యం : సత్యమునే పలుకవలను

పొతము = మేలు :

సాంతవాక్యం : మహాత్మలు లోకమునకు మేలు చేస్తారు

ఆ) కింద ఇచ్ఛిన పదాలకు సరైన నానార్థాలను గుర్తించి, రాయండి .

పదం   **నానార్థాలు**

1.జనని	అ) చూచు, ప్రసవించు, తెలియు
2. కను	ఆ) పుణ్యం, యాగం, న్యాయం
3. మతి	ఇ) నింద, ఖండము, మాట్లాడు
4. పలుకు	ఈ) బుద్ధి, తలపు, మాట్లాడు
5. ధర్మం	ఉ) తల్లి, కోరిక, దయ

ఉదా: 1. జనని = తల్లి, కోరిక, దయ

1.   కను = చూచు, ప్రసవించు, తెలియు
2.   మతి = బుద్ధి, తలపు, ఇచ్ఛ
3.   పలుకు = నింద, ఖండము, మాట్లాడు
4.   ధర్మం = పుణ్యం , యాగం, న్యాయం

ఇ) కింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు పర్యాయ పదాలను రాయండి.

1. గుణవంతుడు కష్టానికి పులాయనం చెందడు

జ. పులాయనం = పారిపోవటం, పరుగెత్తడం

2. జనం మంచి కార్యం చేయాలి

జ.కార్యం = పని, కార్యక్రమం

3. మనస్యాని గానం వీనులవిందు చేస్తాంటి

జ.వీనులవిందు = చెప్పులకు ఇంపు, శ్రవణ శుభగము

4. విద్య వలన జీవితం వెలుగుతుంది

జ. వెలుగు = ప్రకాశం , కాంతి

ఈ) కింది వాక్యాలలోని ప్రకృతి వికృతులను గుర్తించి రాయండి .

1. రాజు తన కార్యాన్ని సమర్థంగా చేసి, ఆ కర్జానికే వన్నె తెచ్చాడు.
2. పిల్లలు కథను చదివి, ఆ కథలోని సారాంశాన్ని గ్రహించారు
3. శ్రీ ని సద్గునియోగపరచాలి.సిలని దుర్వానియోగపరచరాదు
4. అందరూ మాతృభాషను చదవాలి. మన బాస యాసలతో ఉంది
5. భోజనం ఆకలిని తిరుస్తుంది. బోసమును ఎప్పుడు వృధా చేయరాదు

ప్రకృతి   **వికృతి**

1.కార్యం	కర్జం

- 2.కథ కత
 3.ల్రీ సిల
 4.భావు బాస
 5.భోజనం బోనం

భాషాక్రీడ

రెండవ పెట్టేలో ఇచ్చిన అర్థాలను పరిశీలించండి. ఆ అర్థానికి సరిపోయే పదాన్ని మొదటి పెట్టేలో గుర్తించి వాటికి క్రమసంబులు వెయ్యండి.

1	2	3	4	5
కరం	గిల	పోసం	వాసము	కసుగాను
6	7	8	9	10
రణము	తీర్థం	చిత్తం	రత్నం	చాడి మాటలు

జ.

6	1	7	4	10
యుద్ధం	బాణము	పుణ్యక్షేత్రం	దూలము	నిందలు
2	3	3	9	5
కొండ	మనసులు	నవ్వు	ఎల్లప్పుడు	వెతకడం

వ్యక్తరణాంశాలు :

సవర్జచీర్ణ సంధి : అ, ఇ, ఉ, ఋ లకు సవర్జాచ్చులు పరమైతే క్రమంగా వాటి చీర్ణాలు ఏకాదేశమగును.

గుణసంధి : ఆకారానికి ఇ, ఉ, ఋ లు పరమైతే వరుసగా ఏ, ఓ, అర్ లు ఏకాదేశంగా వచ్చి గుణసంధి జరుగుతుంది

అ) కింది పదాలను విడచిసి, సంధి వేరు రాయండి.

1. విద్యార్థి = విద్య + అర్థ – సవర్జచీర్ణ సంధి
2. సుఖోదయం = సుఖ్ + ఉదయం – గుణసంధి
3. గజేంద్రుడు = గజ + ఇంద్రుడు – గుణసంధి
4. మహార్థ = మహా + బుధి – గుణ సంధి

అ) కింది పదాలను కలిపి, సంధి వేరు రాయండి.

1. ఫలంబులు + ఊరక = ఫలంబులారక – సవర్జ చీర్ణ సంధి
2. చరణ + అభివాద = చరణాభివాద – సవర్జచీర్ణ సంధి
3. కట్టిన + అట్టే = కట్టినట్టే – అత్మసంధి

ఇ) షష్ఠి తత్వార్థ సమాసం :

కు, యొక్క అనే విభూతి ప్రత్యయములను ఉపయోగించి కింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాయండి .

1. విశ్వహితం – విశ్వము యొక్క హితం

2. సత్పురుష నివాసం – సత్పురుషుని యొక్క నివాసం

3. పరోపకారం – పరులకు ఉపకారం

4. గురుచరణములు – గురువు యొక్క చరణములు

ఈ) కింది పదాలకు విగ్రహావాక్యాలు రాశి, సమాస నామం రాయిండి .

1. జననీ జనకులు = జనని మరియు జనకుడు – ద్వింద్వ సమాసం

2. ఘనసారం = ఘనమైన సారం – విశేషణ పూర్వవద కర్తృధారయ సమాసం

3. చిత్తశుద్ధి = చిత్తము యొక్క శుద్ధి – షష్టి తత్పురుష సమాసం

• ఛందస్సు:

• పద్య లక్షణాలను తెలియజేయు శాస్త్రము ఛందస్సు

• గణాలకు గురు లఘువులు ఆధారం

• ఒక మాత్రా కాలం లో ఉచ్చలించే అక్షరాలు లఘువులు

• రెండు మాత్రల కాలం లో ఉచ్చలించబడే అక్షరాలు .....గురువులు

• మాత్రా అనగా ఒక చిట్టికే వేసినంత కాలం

• లఘువుకు గుర్తు ...।

• గురువుకు గుర్తు ...॥

• లఘువు గుర్తించే విధానం :

• ప్రాస్ాచ్చలు లఘువులు .....అ , ఇ, ఉ, ఔ, ఏ , ఒ

• ప్రాస్ాచ్చలతో కూడిన హల్లులు లఘువులు .....క , చి , గు , బృ , వే , రొ

• బీర్లాలు కానీ ద్విత్యాక్షరాలు లఘువులు ....క్ష , గ్రీ , చ్చ , ట్ట ,

• బీర్లాలు కానీ సంయుక్తాక్షరాలు లఘువులు ....క్క , స్యీ , ర్తు , త్స్

• తేల్చి పలుక బడే రేఫతో కూడిన అక్షరాల ముందు అక్షరాలు .....అర్ణుము, కర్తువ , విర్తువ

• గురువును గుర్తించే విధానం :

• బీర్లాలు గురువులు ...అ , ఈ , ఊ , ఏ, ఔ

• బీర్లాచ్చలు కలిగిన హల్లులు గురువులు ....కా , గీ , రూ , జీ , డో

• ద్విత్యాక్షరానికి ముందున్న అక్షరాలు గురువులు ....అమ్మ , చిల్లర , మబ్బ , కత్తెర

• సంయుక్త అక్షరానికి ముందున్న అక్షరాలు గురువులు ... వద్దము , భక్తి , కల్పన

• సంశేష అక్షరానికి ముందున్న అక్షరాలు ....ఉష్ణం , వస్త్రము , మర్యాద

• పూర్ణ జందువు కలిగిన అక్షరాలు ...ఛందస్సు , లక్షణం , చెప్పడం

- పాల్లు హల్లుతో కూడిన అక్షరాలు ...రాజేష్ , కొరకున్ , బ్యూత్స్క
- విసర్గ కలిగిన అక్షరాలు ...దుఃఖం , అంతః పురం , నమః
- కింద అక్షరాలకు లఘువు , గురువు లను గుర్తించండి ?
- అ...।
- ఇ...।
- చీ...U
- త్వ...।
- కః...U
- ట్ట...।
- నిన్...U
- యే...U
- శు...।
- బ...।
- కై...U
- ష్వ...U
- తం..U
- తణ్..।
- గురువులు , లఘువులు కలిసి గణం ఏర్పడింది
- గురు లఘువుల సమూహామే గణం
- స్వయంపాన్ని బట్టి ఏర్పడే గణాలు 4 రకాలుగా ఉంటాయి ..1 . ఒక అక్షర గణం 2 . రెండు అక్షరాల గణాలు 3 . మూడు అక్షరాల గణాలు 4 . నాలుగు అక్షరాల గణాలు

శ్రీ స్రీనిది టోచింగ్ సంస్థ

రుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా. Cell : 9912954991, 9390856544.

2018 DSCలో కృష్ణాజిల్లా
1st ర్యాంక్ సాధించిన
మా విద్యార్థి

st
Krishna Dist.

HT-NO. 18061440003638

Online Classes కోసం
Youtube Channel
Srinidhi Excellence

Online Classes and
Exams కోసం download
Srinidhi Excellence app

- 2022 జూన్ 14 సెండి గుడివాడలో తట పేపర్ 1 & 2 లకు కోచింగ్ ప్రారంభం

• ఒక అక్షరాలు గణాలు :

- ఏక లఘువు ...l...ల గణం ...ల, క
- ఏక గురువు ...g...గ గణం.....కం , మః

• రెండుక్కరాల గణాలు :

- లఘువు + గురువు = IU = లగము...ఉదాహరణ : నచీ , సదా , బలం , ఫలం
- లగము కు మరొక పేరు ..వ గము
- గురువు + లఘువు = UI = గలము ..ఉదా హరణ : మంచి , బుట్టి , నవ్వు , గోడ
- గలము కు మరొక పేరు = హగణము
- లఘువు + లఘువు = II = లలము ..ఉదాహరణ : సుధ , రుచి , వల . విడు
- లలము కు మరొక పేరు ..లా
- గురువు + గురువు = UU = గగము ... ఉదాహరణ : రోజు , చేసే , మంచే , పుణ్యం
- గగము కు మరొక పేరు ..గా

• మూడుక్కర గణాలు :

- ఆట గురువు = భగణం = UIII...ఉదాహరణ : బంధము , బాధ్యత , వర్లని , సిద్ధము
- మధ్య గురువు = జగణం = IIIU ...ఉదాహరణ : సమిప , సమాన , సుధామ , సుమారు
- అంత్య గురువు = స గణం = IIU ....ఉదాహరణ : అమరం , సుమతీ , కనకం , కవచం
- ఆట లఘువు = య గణం = IUU ....ఉదాహరణ : అరణ్యం , సమీరం , సముద్రం , జనాభా
- మధ్య లఘువు = ర గణం = UIU.... ఉదాహరణ ...సామాజం , మండపం , కుండనం , సారసం

- అంత్య లఘువు = త గణం = UU..ఉదాహరణ ...కళ్యాణి , మందార , హిందీష , చామంతి
- మూడు లఘువులు = న గణం = III ..ఉదాహరణ ...అణిమ , మహిమ , గరిమ , లఘిమ
- మూడు గురువులు = మ గణం = UUU ..ఉదాహరణ ...సంబంధం , బంధుత్వం , సౌకర్యం , సౌందర్యం
- అన్ని లఘువులు .....న గణం ,
- అన్ని గురువులు ... మ గణం
- **కింది పదాలకు గురు , లఘువులు గుర్తించండి ?**

• జనకుడు = |||I = నల

• దేవత = UII = భగవం

• కరము = III = నగణం

• అక్షర = UII = భగణం

• శారులు = UII = భగణం

• జన్మ = I|I = స గణం

• కాలము = UII = భగణం

• విస్తర = UII = భగణం

• బంగారం = UIU = రగణం

• భాస్కర = UIU = రగణం

• **కింది పద్య పాదాలకు గురు లఘువులు గుర్తించండి ?**

• దానము జేయనే రని య ధార్థ కు సంపద లుండి యుం డినన్

UII	UIU	III	UII	UII	UIU	UI
భ	ర	న	భ	భ	ర	వ

• సురుచి ర భూషణ ఓంబులి విశారు లకున్ని లెని యప్పడన్

III	IUI	UII	IUI	IUI	IUI	UIU
న	జ	భ	జ	జ	జ	ర

• **పాత్యంత పద్యము:**

• కారణము లేని కలహంబు గరుడ లేని

పర పథూ పర ధన వాంచ బందు సాధు

జనములం దన హిమ్మత్వ మనగ జగతి

ప్రకృతి సిద్ధంబులివి దుష్ట నికరమునకు

- ఈ పద్యం రచించింది.... ఏనుగు లక్ష్మణ కవి

● భావం:

- కారణము లేక యే తగ్గిపులాడుట ,దయ లేకుండా పరస్తిల యందును ,పర ధనముల యందును కోరిక బంధువుల యందును సజ్జనుల యందును ఓర్ధ్వలేకుండుట అనుసరి దుష్టని సహజ గుణములు.
- అక్షోబ్ర 22వ తేదీని ప్రపంచ విలువల బినోత్స్వవంగా జరుపుకుంటారు

● మేటి పద్యాలు:

- జీవిజాలి పలుకుల బలుము

ద్వాలు గులికెదు తెలుగు భాషతో సరియగునే

తెలిసియు తెలియక వీసుల

నల యించెడు వెలి మొల్ర యుర మెర బాసల్

- ఈ పద్యం రచించింది..... వేటూలి ప్రభాకర శాస్త్ర
- కవుల కంటే తుహిన కర్మావర నభ కీల్ర

తెచ్చిరెవరు నీకు తెలుగు తల్లి

సాహితీ తరంగ సంగీత రసధుని

దేశభాషులందు తెలుగు లెస్సు.

ఈ పద్యం రచించింది నందూలి రామకృష్ణ మాచార్యులు

- జలసేవన గలగల ల

వ్యుతముల పెళపెళ భోక్కు భజ భజ లెబులా

వశిష్ట బెళ బెళ లందెల

రుళ రుళ లేకీభవించే జనము భుజింపన్ ..

ఈ పద్యం రచించింది చిలకమల్లి లక్ష్మినరసింహాం

- ఫేరడీ అనక అనుకరణ

- ఒక పద్యాన్ని గాని పాటను గాని వ్యంగ్యంగా అనుకరించి సృజనాత్మకంగా చేసిన రచన..... ఫేరడీ

- తెలుగు పద్మాలకు పేరిడీ రచనలు
- ప్రసిద్ధమైన కవితకు అదే రూపంతో చమత్కార జనకంగా చెప్పే మరొక కవిత..... పేరిడీ

నా యాత్ర

- నాయాత్ర పాఠ్యంశం యొక్క ప్రక్రియ...యాత్ర రచన
- నా యాత్ర పాఠ్యంశం యొక్క ఇతివృత్తం...జాతీయ సమైక్యత లేదా దర్శనీయ స్థలాల గురించి తెలియజేయడం
- నా యాత్ర పాఠ్యంశ రచయిత ...బులుసు వెంకట రమణయ్

• ఉద్దేశం:

- దేశంలో ప్రాచీన కట్టడాలను ,వివిధ సిర్మాణాలను, పలు సంస్కృతులు సంప్రదాయాలను జీవన విధానాలను, భౌగోళిక వ్యత్యాసాలను గురించి తెలియపరుస్తూ చాలిత్తక కట్టడాలను రక్షించుకోవలసిన ఆవశ్యకతను తెలియజేయడమే ఈ పాఠ్యంశం ఉద్దేశం
- నా యాత్ర అనే పాఠ్యంశం ఏ రచన నుంచి తీసుకోవడం జిలగించి...నా ఉత్తర భారత దేశ యాత్ర

• కవి పరిచయం:

- బులుసు వెంకట రమణయ్ గారి జననం...1907
- బులుసు వెంకటరమణయ్ గారి మరణం...1989
- బులుసు వెంకట రమణయ్ గారు విజయనగరం జిల్లాలోని రామతీర్థంలో జన్మించారు
- బులుసు వెంకటరమణయ్ గారి కలం పేరు...రావ్
- రావ్ అనే కలం పేరుతో ఈయన రచించిన రచనలు...లప్పటి ముచ్చట్లు, గజపతి రాజుల సాహిత్య పోషణ, గజపతుల నాటి గాథలు, భీష కళకలు, 16 రాత్రులు
- 16 రాత్రులు అన్నాది...కథా సంకలనం

- బులుసు వెంకట రమణయ్ గారు చిన్నయ్ సూరి బాల వ్యాకరణానికి టీక రాశారు
- 1958 వ సంవత్సరంలో నా ఉత్తరదేశ యాత్ర అనే పేరుతో యాత్ర రచన చేశారు
- వెంకట రమణయ్ గారికి రెండుసార్లు అంత్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు లభించింది

• పాఠ్యంశం:

- సెప్టెంబర్ 17వ తేదీ సాంఖువారం 11 గంటలకు మహాన్ సెంట్రల్ రైల్వే స్టేషన్ కు చేరుకున్న తర్వాత ఆ 12 గంటలకు రైలు బయలుదేలింది
- తర్వాత గూడూరుకు , గూడూరు తర్వాత నెల్లూరు స్టేషన్లో రైలు ఆగించి
- నెల్లూరు పెన్నా నదికి దక్కించిన ఉండి

- పెన్నా నది పక్కనే శ్రీ రంగనాథ దేవాలయం కనిపించింది
- విజయవాడ రైల్వే ప్లాట్ ఫారం పొడవును బట్టి ఇంత పెద్ద రైల్వే స్టేషన్ దక్కిం భారతదేశంలో మరి ఎక్కడా లేదనిపించింది
- రాత్రి రైలు బండి డిర్క్ కల్లు, వరంగల్ స్టేషన్ లు దాటుతూ గోదావరి నది సవ్వదలు వినేస్తూ ఉదయం 9 గంటలకు వార్డా జంక్షన్ చేరింది
- వార్డా ప్రసిద్ధమైన స్థలం
- వార్డా సమీపంలోనే గాంధి మహాత్మాదు ఏర్పరితిన ఆదర్శసంగరం సేవా గ్రామ్ ఉంది
- సూతన పద్ధతిలో విద్యాభ్యాసం చేయించే వార్డా విద్యా పథకం ఇక్కడే మొదలైంది
- మూలధార విద్య నేర్చే ఉపాధ్యాయులు ఇక్కడే సిక్కిం పొందుతారు
- తర్వాత రుబానీస్ లక్ష్మీబాబు పరిపాలించిన రుబానీస్ పట్టణాన్ని దాటుతూ మధ్య ధరా పర్వత శైఖలను తాకుతూ నర్సర్ దా తపతి నదులను దాటుతూ తెల్లవారుజామున 4 గంటల 30 నిమిషాలకు ఆగ్రా చేరుకున్నాము
- తాజ్ మహాల్ యమునా నది తీరంలో ఉంది
- తాజ్ మహాల్ ను ఘాజపతిన్ చక్కవల్త తన భార్య ముంతాజ్ బేగం స్టూతి చిహ్నంగా నిర్మించారు
- అక్కడ నుండి ప్రయాణం కొనసాగించి 33 మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న మధుర నగరానికి చేరుకున్నాము
- మధురాసంగరం భాగవతపురాణాన్ని బట్టి ఉగ్రసేనుని రాజధాని అని తెలుస్తుంది
- ధీల్లిలో ఉన్న కుతుబ్బునార్ 13వ శతాబ్దం రెండవ భాగంలో కుతుబుద్దిన్ నిర్మించారు కుతుబ్బునార్ లో ఐదు అంతస్తులు కలవు
- అదుగు నుండి పైకి వెళ్లడానికి 379 మెట్లు ఉన్నాయి
- మహిత్త్మా గాంధి సమాధి రాజ్ ఘూట్ లో ఉంది
- మహిత్త్మా గాంధి సమాధితో పొటు అశోక స్తంభాన్ని చూసాము టీనిమీద బౌద్ధ ధర్మాలు చెక్కి ఉన్నాయి అక్కడినుండి మరిన్ని ప్రాంతాలు చూసుకుంటూ పొమూలయ పర్వతశ్రేణిలో ఉన్న హరిదావర్ చేరుకున్నాము
- పర్వతాలు మూడు వరుసలుగా ఉన్నాయి ముందు వరుసలో ఉన్న వాటిని శివాలిక్ పర్వతాలు అంటారు
- రెండవ వరుసలో ప్రపంచంలోని మిక్కిలి ఎత్తైన ఎవరస్ట్ శిఖరం ఉంది
- హరిదావర్ శివాలిక్ పర్వతాలకు పక్కనే ఉంది
- ఈ పర్వతశ్రేణిలు కారణంగా ఇక్కడ వర్షాలు తరచుగా పడుతూ ఉంటాయి
- గంగా స్వాన ఘట్టానికి ఎదురుగా కొండమీద వెలిసిన దక్కిణామయుడు, మానసా దేవి దేవాలయాలను దర్శించుకోవడానికి పయనమయ్యాము
- కీస్తుపూర్వం 6 వ శతాబ్దంలో బుద్ధ దేవుడు తన ఐదుగురు శిష్యులకు ధర్మ ఉప దేశం చేసిన చోటు సారనాథ్
- ఇచ్చి అశోకని కాలం నుండి గొప్ప బౌద్ధ క్షేత్రంగా పేరు పడింది
- తర్వాత మా యాత్ర ప్రయాణంలో కడు ప్రాచీనమైన గయ చేరుకున్నాము.

- బుద్ధగయ బౌద్ధులకు పవిత్ర క్షేత్రము అక్కడ బుద్ధ దేవాలయం ఉంది ఓని వెనక భాగంలో ఒక పెద్ద రావి చెట్టు ఉంది
- గొత్తమ బుద్ధుని కాలంలో బోధి వృక్షం కూలిపోగా సింహశిల చీఫం నుండి ఒక వృక్ష శాఖను తెచ్చి పెంచారు. ఇప్పటికే ఇది మహా వృక్షమై ఉంది
- అప్పటికి మా ప్రయాణం కలకత్తా మీదగా సాగుతూ విశాఖపట్టం చేరుకున్నాము
- విశాఖపట్టం నుంచి బెజవాడ మీదగా ప్రయాణం చేసి 1956 అక్టోబర్ 7వ తేదిన మద్రాస్ చేరుకోవడంతో ఉత్తర భారతదేశ యూత్త ముగిసింది
- యాత్రా రచన:**
- యాత్రకు సంబంధించిన రచనను యాత్రా రచన అంటారు
- ప్రముఖ వ్యక్తులు స్వదేశంలో గానీ, విదేశంలో గానీ విశిష్టత కలిగిన ప్రదేశాలను దర్శించినపుడు ఆ విశేషాలను పొందిన అనుభూతిని, అనుభవాలను వర్లిస్తా చేసే రచన యాత్రా రచన
- విజ్ఞాన యాత్రలు, విపోరయాత్రలు, అధ్యాత్మిక యాత్రలు అని పలు రకాలు
- కారీ యాత్రా చరిత అనే రచన రచించినది.. ఏనుగుల వీరస్వామి
- కథలు -గాథలు అనే రచన చేసింది...చేత్త పిళ్ల వెంకట శాస్త్రి.

భాషాంశాలు – పదజాలం

అ) కింది పదాలకు అర్థాలను గుర్తించి, వాటితో నాలుగు స్తువాక్యాలు రాయండి .

1. ఘతం 2.తర్పిదు 3.నాలి 4. వడి 5. శేషి

వరుస, గుర్తు, అందం, శిక్షణ, ఒడ్డు, ఎక్కువ, స్త్రీ, నగరం, వేగం, పరిం, గొడుగు

ఉదా:- తర్పిదు = శిక్షణ –

సాంత వాక్యం : సర్వన్ లోని జంతువులకు శిక్షణను ఇస్తారు

ఘతం = గొడుగు

సాంతవాక్యం : వానాకాలం గొడుగు అవసరం ఎక్కువ

నాలి = స్త్రీ

సాంతవవాక్యం : స్త్రీలను గొరవించాలి

వడి = వేగం

సాంతవవాక్యం : వాహనాలు వేగంగా నడపడం ప్రమాదం

శేషి = వరుస

సాంతవవాక్యం : పాతశాల వదిలాక విద్యార్థులు వరుసలో ఇండ్రకు వెళ్ళాలి

ఆ) కింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదానికి సరైన నానార్థాలను గుర్తించండి.

ఉదా:- అన్ని అవయవాలలో కమ్మ ప్రధానమైనది.

- అ) తరువు, చెరువు ఆ) దేశం, కాలం ఇ) చోటు, అద్దం ఈ) నేతుం, బండిచకం
1. బ్రహ్మానాయుడు సహపంక్తి, భోజనాలు ఏర్పాటు చేసాడు .
- అ)వరుసు, సేన ఆ) చిలుక, పలక ఇ) చూపు, కప్పు ఈ) దిశ, ఆశ్రయం
2. ద్వాదశ జ్యోతిల్లింగాలలో శ్రీసైల క్షేత్రం ప్రధానమైనది .
- అ) కాలము , కష్టం ఆ) పుణ్యస్థానం, చోటు ఇ) సూర్యుడు, మిత్రుడు ఈ) క్లిష్టి, యాగం
3. ఏ పైనిసైనా ఉత్సాహంతో చేయాలి
- అ) ధర్మం,ప్రయత్నం ఆ) న్యాయం, సంబరం ఇ)ప్రయత్నం, కోరక ఈ) సంతోషం, ఉత్తరం
4. మంచి మిత్రుడు గొప్ప పుస్తకం వంటివాడు
- అ) స్నేహితుడు,సూర్యుడు ఆ) ఆప్తుడు,సన్స్నేహితుడు ఇ) నేర్చు, మార్గం ఈ) ప్రభువు, ఇంద్రుడు
- ఈ)కింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు పర్యాయపదాలు రాయండి .
- ఉదా:- మంచి చిత్రం గల వాలికి సమాజంలో గౌరవం లభిస్తుంది
- చిత్రం = మనస్సు, హృదయం
- 1 .భారతదేశం పాడిపంటలకు నిలయం
- జ. నిలయం = ఆవాసము , కాణాచి
2. వీరనాలీమణి రాణి రుద్రమదేవి
- జ. రాణి = రాజు , సామ్రాజ్ఞి
3. కృష్ణానది తీరంలో అమరేశ్వరాలయం ఉంది
- జ.తీరం = దరి, ఒడ్డు
4. మహానీయుల మార్గాన్ని అనుసరించడం మంచి
- జ. మార్గం = దారి, బాట
- ఈ) కింద వృత్తంలో గల ప్రకృతి వికృతులను గుర్తించి రాయండి .

	తుక్కతి	విక్కతి
1.	ముగ్గు	ముగుద
2.	ప్రాంతం	ప్రాంత
3.	సులం	తలం
4.	అద్భుతం	అబ్బరం

ఉ) కింద ఇచ్చిన పదాలకు వ్యుత్పత్యర్థాలను జతచేసి రాయండి .

- అ) నగరం (2) 1) దైవం వెలసిన ప్రదేశం
- ఆ) ఉదధి (3) 2) కొండల వలె పెద్ద పెద్ద భవనములు కలబి

ಇ) ಕ್ಷೇತ್ರಂ (1)   3) ಉದಕಮುನು ಧರಿಂಚುನದಿ

ಕಿಂದಿ ವಾಕ್ಯಾಲನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಂಡಿ.

1. ಪಢ್ಣನಿ ಚೆಟ್ಟಳೆ ಕೂಡಿನ ಹಾಲಿತಪರೋರಾನ್ನಿ ಚೂಸ್ತೇ, ಕನ್ನು ಲಪಂಡುಗಗಾ ಉಂಡಿ

2. ಎರ್ಕಿಂಬೆ ನೇಟೆಕೆ ಚೆಕ್ಕು ಚೆದರಲೆದು

ಪ್ರೈ ರೆಂಡು ವಾಕ್ಯಾಲಲೋ ಕನ್ನು ಲಪಂಡುಗ, ಚೆಕ್ಕು ಚೆದರಲೆದು ಅನು ರೆಂಡು ಪದಬಂಧಾಲು ಉನ್ನಾಯಿ.

ಅವಿ ಸಿಂಹಾನ್ಯ ಅರ್ಥಾಲನು ಬೋಧಿಂಚದಂ ಲೇದು.

ಕನ್ನು ಲಪಂಡುಗ ಅನೆ ಪದಬಂಧಂ ಎಂತೋ ಮನೋಪಾರಂಗಾ ಅನೆ ವಿಕೆಷಾರ್ಥಾನ್ನಿ ಇಸ್ತ್ರೀಂಬಿ.

ಅಲಾಗೆ ಚೆಕ್ಕು ಚೆದರಲೆದು .ಅನೆ ಪದಬಂಧಂ ಏ ಮಾತ್ರಂ ಪಾಡುಕಾಲೆದು ಅನೆ ವಿಕೆಷ ಅರ್ಥಾನ್ನಿ ಇಸ್ತ್ರೀಂಬಿ.

ಈ ವಿಧಂಗಾ ಒಕ ಭಾಷ್ಟಕು ಸಂಬಂಧಿಂಬಿನ ವಿಕೆಷಮೈನ ಅರ್ಥಾನ್ನಿಚ್ಚೆ ಪಲುಕುಬಡುಲನು ಜಾತೀಯಾಲು ಅಂಟಾರು. ವೀಟಿನಿ ವೇರಿಂ ಭಾಷ್ಟ ಲೋಕಿ ಅನುವದಿಂಚಲೇಮು,

ಮೀಕು ತೆಲಿಸಿನ ಜಾತೀಯಾಲನು ರಾಯಂಡಿ .

1.   ಅಂದಂದಮುಲು   2. ಅಡವಾತಡವಾ   3. ಅಡುಗುಲಕು ಮಡುಗುಲೋತ್ತು

ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಾಲು :

ಅ) ಕಿಂದಿ ಪಟ್ಟಿಕನು ಪೂರಿಸಿದಂಡಿ. ಸಂಧಿ ವಿರ್ಝನೆ ವಿಧಾನಾನ್ನಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಂಡಿ .

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ ಪದಂ	ವಿಡಿಸಿನ ರಾಯಡಂ	ಸಂಧಿ ಪೇರು
ಉದಾ:	ಲೇದನಿ	ಲೇದು + ಅನಿ	ಉತ್ಪನ್ನಂಧಿ
1	ಮರೆಕ್ಕಡ	ಮರಿ + ಎಕ್ಕಡ	ಇತ್ಯನಂಧಿ
2	ವಾರಂದರು	ವಾರು + ಅಂದರು	ಉತ್ಪನ್ನಂಧಿ
3	ಧರ್ತಿಪದೆಶಂ	ಧರ್ತು + ಉಪದೆಶಂ	ಗುಣಸಂಧಿ
4.	ಶತಾಬ್ದಿಂ	ಶತ + ಅಬ್ದಿಂ	ಸವರ್ಜಿತ್ತಿರ್ವ ಸಂಧಿ

ಅ) ಕಿಂದಿ ಪದಾಲನು ವಿಡಿಸಿ ಸಂಧಿ ಪೇರು ರಾಶಿ ಸೂತ್ರಿಕಲಿಂಚಂಡಿ .

1. ಮಹಿಳೆನ್ನತಂ = ಮಹಿ + ಉನ್ನತಂ   - ಗುಣಸಂಧಿ

2. ದೇವಾಲಯಂ = ದೇವ + ಅಲಯಂ   - ಸವರ್ಜಿತ್ತಿರ್ವ ಸಂಧಿ

3. ಶಭ್ದಿದಯಂ = ಶಭ್ದ + ಉದಯಂ   - ಗುಣಸಂಧಿ

4. ಮಹಾಲುನ್ನಿ = ಮಹಾಲು + ಉನ್ನಿ   - ಉತ್ಪನ್ನಂಧಿ

ಇ) ಕಿಂದಿ ಸಮಾಸಾಲಕು ವಿರುವಾಕ್ಯಾಲು ರಾಸಿ, ಸಮಾಸಂ ಪೇರು ರಾಯಂಡಿ .

1. ಎರ್ರರಾಷ್ಟ್ರು = ಎರ್ರನೈನ ರಾಷ್ಟ್ರ ..... ವಿಕೆಷಣ ಪೂರ್ವಪದ ಕರ್ತೃಧಾರಯ ಸಮಾಸಂ

2. ತೊಮ್ಮಿದಿ ಕೀಟ್ಟ ರೂಪಾಯಲು = ತೊಮ್ಮಿದಿ ಕೀಟ್ಟ ಅನು ಸಂಖ್ಯೆ ಗಲ ರೂಪಾಯಲು – ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸಂ

3. ನದಿ ಸವ್ಯದುಲು = ನದಿ ಯೊಕ್ಕ ಸವ್ಯದುಲು – ಪ್ರಸ್ತಿ ತತ್ವರೂಪ ಸಮಾಸಂ

4. ಪಾಡಿಪಂಟಲು = ಪಾಡಿಯುನು , ಪಂಟಯುನು – ದ್ವಾಂದ್ವ ಸಮಾಸಂ

ఈ) క్రింది సామాన్య వాక్యాలను సంయుక్త వాక్యాలుగా మార్చండి.

ఉదా: తాజ్ మహాల్ సుందరమైనది. తాజ్ మహాల్ విశాలమైనది

తాజ్ మహాల్ సుందరమైనది, విశాలమైనది

1. గయ ప్రాచీనమైనది. గయ ప్రసిద్ధమైనది

జ. గయా ప్రాచీనమైనది, ప్రసిద్ధమైనది

2. హిమాలయ పర్వత శ్రేణులు ఎత్తైనవి. హిమాలయ పర్వతశ్రేణులు విస్తృతమైనవి.

జ. హిమాలయ పర్వతశ్రేణులు ఎత్తైనవి, విస్తృతమైనవి

3. సారనాథ్ బొధ్ధ క్షేత్రాలలో ముఖ్యమైనది. సారనాథ్ బొధ్ధ క్షేత్రాలలో చూడదగినది

జ. సారనాథ్ బొధ్ధ క్షేత్రాలలో ముఖ్యమైనది, చూడదగినది

శ్రీస్రీ క్రీఏటింగ్ సంస్థ
గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా. Cell : 9912954991, 9390856544.

**2018 DSCలో కృష్ణాజిల్లా
1st ర్యాంక్ సాధించిన
మా విద్యార్థి**

1st Krishna Dist.
రెష్టార్మం
HT-NO. 18061440003638

Online Classes కోసం
Youtube Channel
Srinidhi Excellence

Online Classes and
Exams కోసం download
Srinidhi Excellence app

SRINIDHI EXCELLENCE

2022 జూన్ 14 సుండి గుడివాడలకు టట్ పేపర్ 1 & 2 లకు కోచింగ్ ప్రారంభం

- కర్తల వాక్యాలు:
- కర్త ప్రధానంగా గల వాక్యాలను కర్తల వాక్యాలు అంటారు
- కర్తల వాక్యంలో కర్తకు ప్రథమా విభక్తి వస్తుంది
- కర్తకు ద్వారా విభక్తి వస్తుంది
- కర్తల ప్రయోగంలో కర్తను ఒట్టి క్రియావాచకాలు ఉంటాయి.
- ఉదాహరణ: సూర్యుడు వెలుగును పంచుతాడు
- ఉదాహరణలో వెలుగును పంచే పని చేస్తున్నాలి సూర్యుడు కనక ఇక్కడ కర్త సూర్యుడు.
- ఇక్కడ కర్త అయిన సూర్యుడు ప్రథమా విభక్తిలో ఉంది
- పంచదం అనే పనికి గురు అవుతుంది

వెలుగు కనుక వెలుగుకు ద్వారా విభక్తి చేరు వెలుగును అని ప్రయోగించబడింది

- వాక్యం కర్త అయిన సూర్యుడిని ప్రధానం చేసి చెప్పబడినందున ఇది కర్తలి వాక్యం
- క్రియతో అనుభవించే పదం వాక్యంలో ప్రధానమైనది . ఇక్కడ కర్త క్రియ తో అన్వయిస్తున్నది కాబట్టి ఇది కర్తలి వాక్యం

• కర్తఃి వాక్యాలు:

- కర్త ప్రధానంగా గల వాక్యాలు కర్తఃి వాక్యాలు
- పని యొక్క ఫలితాన్ని అనుభవించేది కర్త అయితే ఆ పని చేసివాడు.. కర్త
- కర్తఃి వాక్యంలో కర్తకు తృతీయా విభక్తి కర్తకు ప్రథమా విభక్తి వస్తుంది
- కర్త ప్రధానంగా గల వాక్యాలలో బడు, బడి అనేవి క్రియకు అనుసరించి ప్రయోగించబడతాయి
- కర్తఃి ప్రయోగంలో కర్తను బట్టి క్రియకు లింగ వచన పురుష ప్రత్యేయాలు వచ్చి చేరతాయి
- ఉదాహరణ : సూర్యుడు చేత వెలుగు పంచబడుతుంది
- పై వాక్యంలో కర్తకు తృతీయా , కర్తకు ప్రథమా విభక్తులు వచ్చాయి
- పంచు అనే క్రియకు బడు చేరి పంచబడుతుందిగా మారింది
- కర్త ప్రధానంగా చెప్పబడింది కాబట్టి ఇది కర్తఃి వాక్యం

• కర్తలి వాక్యాలు:

- బుద్ధుడు ధర్మాన్ని బోధించాడు
- కృష్ణదేవరాయలు కవులను పోషించాడు
- దాతలు గొప్ప దానాలు చేస్తున్నారు
- చెట్ల ప్రాణవాయువును అందిస్తున్నాయి

• కర్తఃి వాక్యాలు:

- బుద్ధుడి చేత ధర్మం బోధించబడింది
- శ్రీకృష్ణదేవరాయల చేత కవులు పోషించబడ్డారు
- దాతల చేత గొప్ప దానాలు చేయబడుతున్నాయి
- చెట్ల చేత ప్రాణవాయువు అందించబడుతుంది

• క్రింద ఇప్పబడిన కర్తలి వాక్యాలను కర్తఃి వాక్యాలుగా మార్చండి

• ఆమె పాట పాడింది

- ఆమె చేత పాట పాడబడింది
- గాంధీజీ వార్డాస్ట్స్‌మును ప్రారంభించారు
- గాంధీజీ చేత వార్డాస్ట్స్‌ము ప్రారంభించబడింది
- బలును వెంకటరమణయ్య ఉత్తర భారత దేశ యాత్ర అనే గ్రంథాన్ని రాశాడు

- బులుసు వెంకట రమణయ్య చేత ఉత్తర దేశ యాత్ర గ్రంథం రాయబడింది
- **షాజహాన్ తాజ్ మహల్ నిర్మించాడు**
- షాజహాన్ చేత తాజ్ మహల్ నిర్మించబడింది
- కర్తల వాక్యాన్ని కర్తృణి వాక్యంగా మాట్లాడి విధానం తెలుగులో ఉంది కానీ తెలుగులో ప్రతి వాక్యాన్ని కర్తృణిలోకి మార్చడం అందంగా ఉండదు
- అందుకే కర్తృణి వాక్యం తెలుగుకు సహాజం కాదు
- కొన్ని ప్రత్యేక సందర్భాలలో మాత్రమే కర్తృణికి ప్రయోజనం ఉంటుంది
- **పాత్యాంత పద్మం:**
- అటుజని కాంచే భూమి సురు డంబర చుంబ శిరస్వర జ్ఞాని
పటల ముహసుర్యపూర్వ ర్మార్మ దభంగ తరంగ మృద నిశ్చవన
స్నేహి నటనానుకూల పరిపుల్ల కలాప కలాపి జాలము నీ
గటక చరంత రేణు కరకంపిత సాలము సీత శైలమున్
ఈ పద్మం రచించింది ... అల్లసాని పెద్దన
ప్రవరుదు హిమాలయ పర్వతాలకు వెళ్లి అక్కడ ఉన్న ప్రకృతి అందాలను చూశాడు. అక్కడ ఆకాశాన్ని తాకుతున్న పర్వతాలను
ఆ పద్మత కొన నుండి ప్రవహిస్తూ, సెలయేర్లను మాటిమాటికి దొర్లుతున్న సెలయేర్ల కెరటాల మధ్యలో ధ్వనులను ఆ ధ్వనికి
అసుగుణంగా పించమ్ విప్పి నెమలి ఆడుతున్న అందమైన నాట్యమును ఆ పద్మత మధ్యములో ఉన్న ఆడ ఏనుగులచే
కదల్లబడిన చెట్లు గల ప్రదేశములను చూశాడు
- ఎవరు ఎక్కువ ప్రయాణిస్తే వారికి ఎక్కువ తెలుస్తుంది ... పుల్లర్
- ఏప్రిల్ 18వ తేదీని వారసత్వ దినోత్సవం గా జరుపుకుంటాము
- **గెలుపు నాదే..**
- ఇది కథ
- మాజిక దేశానికి కోశాధికారి చనిపోవడంతో కొత్త కోశాధికారి కావలసి వచ్చాడు
- రాజుగారు కోశాధికారి ఎంపిక పరీక్షలో మాధవుడు అనే యువకుడు వచ్చి రాజు గాలని కలిశాడు
- మాకు వేరే రాజ కార్యముంది కనుక నీవు ఉదయం రా ఈ రాత్రికి మా అతిథి భవనంలో బస చేయవచ్చు అన్నారు మాధవుని
తో రాజు గారు
- అతిథి భవనం అధికారి మాధవుడికి ఒక చక్కటి గబి చూపించి ఇప్పుడే పరుపు మార్పించి . దుప్పట్లు కొత్తవి పరిపించాను
పశియగా భోజనం చేసి విత్తమించండి . విత్తమించి ఉదయాన్నే రాజధాని వరకు వెళ్లండి అని చెప్పి వెళ్లపోయాడు

• మాధవుడికి మంచం మీద గట్టిగా ఏదో తగిలింబి దుప్పటి ఎత్తి చూసేసరికి చిన్న మూట కనబడింబి అందులో ఖల్దెన 10 వజ్ఞాలు ఉన్నాయి

• వాటి ఖల్దీదు ఎంత లేదన్న లక్ష వరపోలు ఉండవచ్చు అని అంచనా వేసి భద్రంగా మూటను తన సంచిలో భద్రపరుచుకున్నాడు

• రాజు గారు అతని పరీక్షించి నువ్వు ఈ పదవికి తగిన వాడివి కాదు అనగానే మహిరాజు మీరు పెట్టిన పరీక్షలో నేను నెగ్గాను అన్నాడు మాధవుడు

• మీరు మంచం మీద వేసిన వజ్ఞాల మూట ఇదిగో అని మాధవుడు రాజు గాలి ముందు ఉంచాడు

• ఎలా కనిపెట్టావని అడగగా నాకు గబి చూపించే ముందు మీ అభికాలి పరుపూ దులిపి కొత్త దుప్పట్లు పరిచాన్నాడు .పరుపు దులిపి సర్దేటప్పుడే ఆ మూట ఉంటే అతనికి కనిపించకుండా ఉండదు కదా అప్పటికి లేకుండా నేను నగరం చూడడానికి బయటకు వెళ్ళానప్పుడు కావాలని పెట్టారని సులువుగా గ్రహించాను అన్నాడు

• నిజాయతీతి కూడా సూక్ష్మ బుద్ధికి సచ్చి వెంటనే మాధవుడిని కోశాధికాలిగా రాజుగారు నియమించారు

• ఈ కథ బుజ్జాయి పత్రిక వాలి సౌజన్యంతో ఇవ్వబడింబి

సందేశం

• సందేశం పాత్యంశం యొక్క ప్రక్రియ... ఖండ కావ్యం

• సందేశం పాత్యంశము ఇతివృత్తం ... కష్టజీవుల శ్రేమ

• సందేశం పాత్యంశం యొక్క రచయిత... సుర్రం జాఘవా

• కర్మక వీరుల కాయము నిండా

కాలువ కట్టి ఫుర్మ జలానికి

ఫుర్మజలానికి ధర్మజలానికి

ఫుర్మజలానికి ఖల్దీదు లేదోయ్

కాల్మక వీరుల కన్నల నిండా

కణకణ మండే గలగల తొణకే

విలాపాగ్నులకు విషాదాశ్రులకు

ఖల్దీదు కట్టే షురాబు లేదోయ్

ఈ గేయం రచించినబి ..... శ్రీరంగం శ్రీనివాసరావు(శ్రీ శ్రీ)

• ఉద్దేశం:

- దేశ అజవ్వద్దలో శ్రమజీవుల పాత కీలకమైనది .వారికి ఎదురయ్యే కష్టాలను గుర్తించాలని, వారి శ్రమము గౌరవించాలని వారి పట్ల సానుకూల దృక్పథం కలిగి ఉండాలని తెలియజేయడమే ఈ పాఠ్యాంశం ఉద్దేశం

- **నేపథ్యం:**

- గుర్తం జాఘవా గజ్జలం ద్వారా తన సందేశాన్ని పరమేశ్వరునికి పంపించాడు.
- ఈ సందేశంలో తన బాధని ,కష్టాన్ని త్రాపించుకుల జీవనస్థితిగతులను విస్తువించమని వేడుకున్నాడు

- **కవి పరిచయం:**

- గుర్తం జాఘవా జననం.... 1895
- గుర్తం జాఘవా మరణం 1971
- గుర్తం జాఘవా గుంటూరు జిల్లా వినుకొండలో జన్మించారు
- గుర్తం జాఘవా తల్లిదంద్రులు ....లింగమ్మ, వీరయ్య

- **గుర్తం జాఘవా రచనలు:**

- గజ్జలం , ఫిర దోసి , ముంతాజ్ మహాల్ ,కాందశీకు , బాపూజీ నేతాజీ నాగార్జునసాగర్, ముసాఫర్ లు మొదలైనవి
- జరుదులు.. కవి కోకిల ,కవితా విశారద, కవిబిగ్జ , నవయుగ కవి చక్రవర్తి , మధుర శ్రీనాథ , విస్వ కవి సామూట్
- సత్య హారిచంద్ర నాటకంలో ఈయన రాసిన పద్యాలు వినని తెలుగు వారు ఉండరు అంటే అతిశయోకి కాదు
- సందేశం అనే పాఠ్యాంశం గుర్తం జాఘవా రచించిన గజ్జలం నుండి స్వీకరించబడింది

- **ఖండకావ్యం:**

- మహా కావ్యముల నుండి రసాత్మక ఘుట్టములను లేదా ఒకే కథా వస్తువు కలిగిన ఘుట్టములను విడిగా గ్రహించి రచించిన కావ్యాన్ని ఖండకావ్యం అంటారు
- కవి భావం చిక్కగా ఉంటుంది.
- వ్యాధ పదాలకు,వర్షానలకు లవకాశం ఉండదు
- ఆత్మశ్రయ లీతి , వస్తు, బావ, సైలి ,కవిత రచనలలో సవ్యత ఉంటుంది

- **పాఠ్యాంశం యొక్క భావం:**

- దొరికిన కొంచెం సామ్యతో తృప్తి చెందే అమాయకుడు .అన్ని కష్టాలను పిడికెడు అన్నంతోనే మరిచిపోయేవాడు ఆకలి అనే అగ్నిచేత దగ్గమైన వాడు .నాలుగు బిక్కల వ్యాపించి ఉన్న లోకంలో బిక్కలేని ఒక శ్రమజీవి .భారతమాతకు చివలి బద్దగా పుట్టాడు
- అంద్ర ప్రాంతం నుండి తెలుగు కవితావ్యాన్ని తమిళనాడుకు తీసుకువెళ్ల ఆశయం ఇచ్చినటువంటి రఘునాథరాజు పాలించిన తంజావూరు మండలానికి దక్కిణ భాగాన ఆ నిరుపేద సీతిగా జీవిస్తున్నాడు.

- తన కులాన్ని సంపాదనకు దీచి ,హని తలపెట్టి శరీరాన్ని పిప్పి చేసే ఈ భారత ప్రజల పాదాలు కంబిషాకుండా చెప్పులు తయారుచేసి జీవితాన్ని గడువుతాడే తప్ప ఎప్పుడు ఈ పని చేయనని తిరస్కరించలేదు ఇతని సేవలకు భారత ప్రజలు బాకీ పడ్డారు నుమా.
- ఇతని రెక్కల కష్టమే లేనట్లయితే ఈ దేశంలో పంట పండించడం సాధ్యం కాదు అతని చెమట ధారలతోనే ప్రపంచానికి భోజనం దొరుకుతుంది కానీ అతనికి మాత్రం తిండి లేదు
- పాముకు పాలు ,చీముకు పంచదార పెట్టే ఈ కర్తృభూమిలో పుట్టిన ఈ ధర్మ దేవతకు కూడా ఇతను ఉన్న చోట ఉలిక్కివడే జబ్బ ఉంది. కష్టపడే వానికి విలువ లేకుండా పాశయింది.
- వాడ్డి దేవుడే ఉద్ధరించకపోతే మనిషి ఎలా ఉద్ధరిస్తాడు .ఇన్ని కష్టాలు పడడానికి వాడు చేసుకున్న పాపం ఏమిటో వాడికి తెలియదు .తెలిసినప్పుడు కదా పాపపరిషరం.
- తెల్లవారకముందే నిద్రలేచి తన రక్తాన్ని మరిగించి సాయంత్రం వరకు ఎండలో కూర్చుని సేద్యం చేస్తాడు పదిమంచికి సాయపడతాడు . పాద్మ వాలని తర్వాత ఇంటికి పాశయి గుక్కెడు గంజి తాగి పదుకుంటాడు
- కటిక చీకటికి ,ముద్దకు ముక్క ,ముఖం పెట్టినట్లుగా గజ్జలం ఒకటి అక్కడ ఎగురుతూ ఉండడం, దాని రెక్కల నుండి వచ్చే గాలికి ఇంట్లో చిన్న ఆముదపు బీపం మెల్లగా ఆలపాశయింది
- బీపాన్ని తన రెక్కల గాలితో ఆల్ఫ వేసి దెయ్యం పిల్ల వలే తిరుగుతున్న గజ్జలాన్ని చూడగానే అతని గుండెల్లో కొత్త కొత్త అలోచనలు మొలకెత్తాయి
- ఓ గజ్జలమ్మ ఈ లోకంలో జంతువక్కి ధర్మాలు రెండూ కలిసి ఉన్న నీ ముఖాన్ని చూడడానికి ఎవరు ఇష్టపడరు కానీ ఈ పేదవానికి శకునాల వంటి పాత పట్టింపులు ఉండకూడదు నా మనసులో బిగులు పాగిట్టి ఒక సందేశాన్ని శిన్నడికి అంచించగలవా
- గురజాడ అప్పారావు గారు 1862వ సంవత్సరంలో సెప్టెంబర్ 21న విశాఖపట్టం జిల్లా రాయవరం గ్రామంలో జన్మించారు
- గురజాడ అప్పారావు తల్లిదండ్రులు వెంకట రామదాను, కౌసల్యమ్మ.
- గురజాడ అప్పారావు తన రచనలలో అందరికీ అర్థమయ్యే వాడుక భాషను ప్రవేశ పెట్టారు .
- గురజాడ అప్పారావు రచనలు :
- కన్యాశుల్చం అనే నాటకం
- బిద్ధుబాటు అనే కథ
- దేశభక్తి అనే గీతం ఎంతో ప్రాచుర్యం పాండాయి
- గురజాడ అప్పారావు 1911 వ సంవత్సరంలో అంద్ర సాహిత్య పరిషత్ ప్రారంభించారు
- గురజాడ అప్పారావు గిడుగు వెంకట రామమూర్తి పంతులు గాలితో కలిసి వ్యవహరిక భాషా ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు
- గురజాడ అప్పారావు 1915 వ సంవత్సరం నవంబర్ 30న మరణించారు

- కీంది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు అర్థం రాశి సాంత వాక్యాలలో ఉపయోగించండి?
- కష్టజీవి తనకు చిక్కిన కాసుతో సంతృప్తి చెందుతాడు
- చిక్కిన...దొలకిన
- సాంతవాక్యం.. దొలకిన డానితోనే తృప్తి చెందాలి
- పరుల క్షుద్భవ తీర్చాలి
- క్షుద్భాద్ధ ..... ఆకలి బాధ
- సాంతవాక్యం.. కొందరు తల్లిదండ్రులు ఆకలి బాధను సహిస్తూ పిల్లలను చదివిస్తున్నారు
- ఈ రోజులలో కూలి నాలి చేసుకునే వారు వలసలు వెళుతున్నారు
- కూలి నాలి...కూలి పని
- సాంతవాక్యం.. మా గ్రామంలో చాలామంచి కూలి పనికి వెళుతున్నారు
- కుచేలుడు జీడవాడైనప్పటికీ కృష్ణుడు ఆదరించాడు
- జీడవాడు...పేదవాడు
- సాంతవాక్యం.. బాగా చదువుకుంటే పేదవాడు కూడా గొప్పవాడు కావచ్చు
- కీంది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదానికి పర్యాయపదాలు రాయండి?
- రఘునాథ నృపాలకుడు తెలుగు భాషకు సేవ చేశాడు
- నృపాలకుడు...పాలకుడు పరిపాలకుడు
- గంగ శివుని శిరస్సు నుండి భూమికి ప్రవహిస్తుంది
- శివుడు...రుద్రుడు, శంకరుడు
- ఎంతో పుణ్యం చేస్తే తప్ప మనుజ్ఞాదై పుట్టాడు
- మనుజ్ఞుడు...మానవుడు, నరుడు, మనిషి
- అలసట వలన మేను విత్రాంతి కోరుతుంది
- మేను...శలీరం, కాయం, దేహం తనువు
- కీంది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు నానార్థాలు రాయండి?
- తంజావూరు కి దక్కిణ బిక్కన కావురం ఉన్నాడు
- బిక్కు...బిస్, శరణ
- సకల జీవులకు భూమి ఆధారం
- సకల...సర్వము, కలతో కూడినది
- పద్యపాదము లసంపూర్ణంగా ఉంది

- పాదము .. కాలు ,పద్య చరణము
- శ్రావికుడు దేశానికి వెన్నుముక
- దేశము .. రాజ్యము ,ప్రదేశము

ప్రకృతి వికృతులు

- అరుంధతి .. ఆరం జోతి
- మనుషుడు .. మనిషి
- కులము .. కొలము
- ధర్మం .. దమ్మము
- పట్టణం .. పట్టం
- భోజనం.. బోనము
- క్రింది పదాలను కలిపి రాసి సందుల పేర్లు రాయిండి?
  - క్షుద్ర + అనల = క్షుదానల= సవర్ణాంగ్రీవ సంధి
  - జన్మము+ ఎత్తే=జన్మమెత్తే= ఉత్స సంధి
  - భరత+ఉర్వర=భరతీర్వరా= గుణ సంధి
  - భారత+అవని=భారతావని=సవర్ణాంగ్రీవ సంధి
- క్రింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసి సమాసం పేరు రాయిండి?
  - విశ్వనాథుడు సృష్టికర్త
  - విశ్వనాథుడు ..... విశ్వం యొక్క నాథు.....డు.. పృష్ఠ తత్పురుష సమాసం
  - మన రాష్ట్ర కీర్తి నలు బిక్కలు వ్యాపించాలి
  - నలబిక్కలు..... నాలుగైన బిక్కలు.....ల్చిగు సమాసం
  - చక్కగా దక్కిణ భాగ భూములలో నివసిస్తున్నాడు
  - దక్కిణ భాగ .. దక్కిణము అని పేరు గల భాగం .. సంభావన పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం
  - భారతదేశమును కర్తృభూమి అని చెబుతారు
  - భారతదేశం .. భారత మనే పేరు గల దేశము .. సంభావన పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం
  - పారాంత పద్యము;
  - ఎన్నిగల జీవరాసుల

యన్నిటి గర్భమున పుట్టి యటమనుజుండై

తన్నెరిగి బతకవలేరా

కొన్నాళ్లకు నెచ్చటమన్న గుహల చెన్న

- ఈ పద్యం గుహల చెన్నడు రచించాడు

భావం:

- ఎన్నో జీవరాసుల గర్జాన పుట్టి అఖిలకి మనుజుడు అవుతాడు కనుక మనుజుడైన వాడు ఎక్కడ ఉన్నా గాని తనని తాను ఎలిగి మనులుకోవాలి

- మొత్తం ప్రపంచ సంపద కంటే మానవులే విలువైన వారు అన్నారి...స్వామి వివేకానంద

- మే 1 వ తేటిని ప్రపంచ శ్రామిక బినోత్సవం గా జరుపుకుంటున్నారు

మేటి పద్యాలు:

- అన్య భాష పైని అధికారముబ్బదు

అంతు పట్టదేని సాంత భాష

మొదలు నేర్వకున్న తుదయెట్లు నేర్చురా

వాస్తవము నాల్గ వాలి మాట

ఈ పద్యం రచించింది..... నాల్గ వెంకటేశ్వరరావు

- తెలుగు నాడు నీచి తెలుగు జిడ్డవు నీచు

తెనుగటన్న నీకు తీపి మెండు

తెనుగు కన్న జడల ఓ మక్కపతోడ

తెనుగు తోటలందు దిప్పినావు

ఈ పద్యం రచించింది..... దేవులపల్లి రామానుజరావు

పద్య వాడుపు కథలు:

- తలయు తోట నుండు పలుక నాలుక లేదు

పండ్లు గలవు గాని కానరావు

పట్టి చూడనందు ప్రాణమై ఉండదు

ఓని భావమేమి తిరుమలేశ

ఓనికి సమాధానం .....పాము కుసుము

- పర్వత శేష్ట పుత్రికా పతి విరీథి

అన్న పెండ్లాము అత్తన గన్న తండ్రి

వేళ్ళ మీలన ముద్దుల పెద్ద జిడ్డ

సున్నమించుక తెగదే సుందరాంగి

ఓనికి సమాధానం .....:దలిద్ర దేవత

శతపత్రం బులమిత్తుని

సుత జంపిన వాని భావ సూసుని మామన్

సతతము దాట్చెడి నాతని

సుత వాహన వైల వైల సున్నం జిగో

ఓనికి సమాధానం..... కుక్క

- **జానపద గేయం**

- కట్టు కట్టు మామయ్య గొర్రు ఒడికట్టు రైతన్న జిడ్డ

పల్లెటూరులో శ్రమజీవులైన వ్యవసాయదారులు శ్రమను మరిచిపోవడానికి పనిలో ఉత్సాహం నింపుకోవడానికి అచ్చమైన పల్లె పదాలతో అల్లుకున్న పొటలే..... జానపద గేయాలు

- జానపద గేయాలు ఆశురూపంలో జానపదాలు నాలుకలపై నాట్య మాడుతూ ఉంటాయి ఇలాంటివి ఆంధ్ర దేశం నలుమూలలో ఉన్నాయి

- పై జానపద గేయాన్ని అమళ్ళ బిన్నె గోపీనాథీ గాలి జానపద గేయ సంపుటి నుండి గ్రహించారు.

పయనం

- పయనం అనే పొత్తాంశ ప్రక్రియ...మాండలిక కథ
- పయనం పొత్తాంశం ఇతివృత్తం .... శ్రమ సాందర్భం గురించి తెలియజేయడం
- పయనం పొత్తాంశ రచయిత...సింగమనేని నారాయణ.

- **ఉద్దేశం:**
- సన్నకారు రైతులు, రైతు కూలీలు బతుకుతెరువు కోసం తమ ఊరి నుండి మరో ప్రాంతానికి వలస వెళుతున్నారు అలా వెళ్లన వాలి జీవన విధానాన్ని త్రమను తెలియజేస్తూ విద్యార్థులలో సామూజిక స్ఫురాము పెంపాంబించడమే ఈ పారం ఉద్దేశం
- **కవి పరిచయం:**
- సింగమనేని నారాయణ జననం...1943
- సింగమనేని నారాయణ మరణం...2021
- సింగమనేని నారాయణ కథా రచయిత
- సింగమనేని నారాయణ అనంతపురం జిల్లా బండమీద పల్లెలో జన్మించారు
- సింగమనేని నారాయణ తల్లిదండ్రులు సంజమ్మ, రామప్ప
- ఈయన రచనలు :
- సీమ కథలు, జాదం ,అనంతం, సింగమనేని కథలు అనే పేరుతో ఈయన కథా సంపుటాలు రచించారు.
- సింగమనేని నారాయణ వృత్తిర్తాన్ ఉపాధ్యాయుడు
- ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ నుండి కళా రత్న ,తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం నుండి సాహిత్య పురస్కారాలు ఈయన పాండారు
- పయనం అనే పాత్మాంశం సింగమనేని నారాయణ రచించిన అనంతం అనే కథల సంపుటి లోనిచి
- అనంతం అన్నాది కథా సంపుటి
- **పాత్మాంశం లోని అంశాలు :**
- గంగన్న భార్య నరసమ్మ, కొడుకు నారాయణ, కోడులు వెంకటలక్ష్మి
- బ్రతుకుతెరువు లేక ఉన్న ఊరి నుండి పని దొరుకే ప్రాంతానికి వెళ్ల జీవనం సాగించడాన్ని వలస అంటారు
- గంగన్న నెత్తిమీద పాత ట్రింకు పెట్టి, నరసమ్మ చేతిలో బట్టల మూటూ , నారాయణ చేతిలో ఒక చారల సంచి ఉంది వెంకటలక్ష్మి చంకలో ఆరు నెలల పసికందు ఉంది.
- వీళ్ళందరూ నడుస్తూ ఉండగా రీడ్డుకు ఇరువైపులా పచ్చని పత్తి పాలాలు సాయంత్రం ఎండకు మెరుస్తూ మందంగా విస్తున్నగాలికి రెపరెపలాడుతున్నాయి
- వారు చేరాల్సిన ఊరుని చూసి వెంకటలక్ష్మి చుట్టూ ఉన్న పాలాలను చూసి మరిచిపోతూ ఎంత బాగుందో ఎంతకాలమయిందో నడిచినట్టే లేదు ఇలాంటి పచ్చని దృశ్యం చూసి అని అన్నాది
- మన ఊర్లో పచ్చగా ఉంటే ఇంత దూరం వచ్చే పనేముంది అన్నాడు నారాయణ ముందు నడుస్తున్న తండ్రిని ఉద్దేశించి.
- గంగన్న తన జేబులో తమ ఊరి వ్యక్తి అయిన వెంకట స్వామి రాసి ఇచ్చిన ఉత్తరం తీసుకుని ఆ జాబు అందుకోవలసిన మనిషి ఎదురుగా కనిపిస్తున్న ఊర్లో ఉన్నడా అని కనిపించిన వాలిని అడిగాడు
- గంగన్న ఊరు పేరు పాపం పల్లె.

- ఈ ఊరలో ఉన్న రామపు గాలిని కలుసోవడానికి వచ్చాము అని చెప్పారు .
- రామపు గారు పొట్టిగా ,కుదమట్టంగా ముతక బనియన్ మతక పంచతో ఎరువు రంగు శలీరంతో చూడగానే మనలాంటి మనిషి అనిపించేలా వాలికి కనిపించాడు.
- గంగన్న ఆయన దగ్గరకు వెళ్ల తన చొక్క జేబులో నుంచి కాగితం తీసి ఆయనకు వినయంగా అందించాడు
- నాగన్నకు ఆ ఉత్తరం రాశి ఇచ్చిన వ్యక్తి ...వెంకట స్వామి
- రామపు కాగితంలో రాసిన విషయం అంతా చటివి వెంకటస్వామి ఆరోగ్యం గురించి కుటుంబం గురించి క్షేమ సమాచారం అడిగి తెలుసుకున్నాడు.
- నాగన్న అంటూ కేక వేస్తే వచ్చిన మనిషికి వీళ్ళ గురించి చెప్పి మన పెంకుల కొట్టంలో వీళ్ళకు బస పొర్పాటు చేయించమని పురమాయించాడు రామపు
- గంగన్న తమ ఊరలో వ్యవసాయ పనుల్లో బాగా ఇబ్బంది పడి కరువు రావడం వలన వలస వచ్చారు
- గంగన్న ఊరు వచ్చేటప్పుడు వెంకటస్వామి అనే ఊర్లో పెద్ద రైతు ఇచ్చిన లేఖ తీసుకుని వచ్చాడు
- గంగన్న వెంకటస్వామిని కలిసినప్పుడు “

మా బంధువు ఒకాయన కర్ణాటకలో బజ్లాలి దగ్గర కంపిలి కొట్టంలో ఉన్నాడు .ఆయన పెద్ద రైతు అతని దగ్గర సంవత్సరం అంతా పని ఉంటుంచి మీరు నలుగురు అక్కడికి వెళ్ల కష్టపడితే రోజుకు 400 పైగా సంపాదించుకోవచ్చు అని వెంకటస్వామి వాలికి సలహి ఇచ్చాడు”

- ఒక ప్రాంతంలో దైనందిన వ్యవహరంలో వాడే భాషను మాండలిక భాష అంటారు
  - తెలుగు భాషలో ప్రధానంగా మూడు మండలికాలు ఉన్నాయి. ఉత్తరాంధ్ర మండలికం , కోస్తా అంధ్ర మాండలికం , రాయలసీమ మాండలికం .
  - ఉత్తరాంధ్రలో శ్రీకాకుళం, విజయనగరం ,విశాఖ జిల్లాలు ఉన్నాయి
  - కోస్తా అంధ్రాలో ఉభయగోదావరి, కృష్ణ ,గుంటూరు ,నెల్లూరు, ప్రకాశం జిల్లాలు ఉన్నాయి
  - రాయలసీమలో చిత్తూరు, కడప, కర్నూలు, అనంతపురం జిల్లాలు ఉన్నాయి
  - గేయం:**
  - కల్పకపటం! కానని వాడా లోకం పోకడ తెలియని వాడా
నవధాన్యాలను గంపగెత్తుకుని చద్ది అన్నము మూటగట్టుకుని
ముల్లు గర్జు చేతబట్టుకొని జిల్లాలను నీ వెంటబట్టుకొని
ఏరువాక సాగారో రన్న చిన్నన్న నీ కష్టమంతా తీరునురో నన్న చిన్నన్న!
- ఈ గేయం రచించించి .....కొసరాజు రాఘవయ్య

- రైతుల కష్టాలను గమనించిన అప్పటి ప్రధానమంత్రి చరణ్ సింగ్ ప్రయత్నాల వల్ల జమీందారీ చట్టం రద్దయి , కొలుదారీ చట్టం అములులోకి వచ్చింది
- చరణ్ సింగ్ జన్మ బింబం డిసెంబర్ 23న జాతీయ రైతు బినోత్సవం గా జరుపుటంటారు
- జై జవాన్, జై కిసాన్ అనే నినాదం అన్నది లార్ బహుదూర్ శాస్త్రి
- క్రింది పదాలకు అర్థాలు గుర్తించి వాటిని సొంత వాక్యాలు రాయిండి:
- నిల్జవం...ప్రాణం లేని
- ఆకాంక్ష...కోరిక
- పరిమళం...సువాసన
- అంకురం..... మొలక
- దుఃఖము...బాధ
- వరాష్టలు.. వానలు
- క్రింది వాక్యాలలోని గీత గీసిన వికృతి ప్రకృతి పదాలకు ప్రకృతిలను పొరంలో వెతికి రాయిండి?
- ఆకాశంలో హరివిల్లును చూసి పిల్లలు ఆశ్చర్యం పొందారు
- ఆకాశం...ఆకసం
- ఈ సంవత్సరంలో మా ప్రాంతంలోవరాష్టలు బాగా కురిసాయి
- వరాష్టలు...వానలు
- ప్రాంతం...పొంత
- పిల్లలకు పోషకాలతో కూడిన ఓగిరం ఇవ్వాలి
- ఆహారం...ఓగిరం
- బతుకు పయనం మధురమైనది
- ప్రయాణం...పయనం
- భాషా క్రీడ:
- ఉండి పొండి అనే పదములో రెండు పదాలున్నాయి . ఉండి అనే పదానికి ఇక్కడ ఉండు అని అర్థము . పొండి అనే పదానికి వెళ్ళిండి అని అర్థము
- వేరు వేరు అర్థాలు వస్తున్నాయి కానీ ఈ రెండు పదాలు కలిసే వచే అర్థం ఇక్కడే ఉండండి అని వస్తుంది
- పొరంలో ఉన్న ఇలాంటి మరికొన్ని పదాలు
- కాని కాలం
- కాని అనగా లేని

- కాలం అనగా సమయం
- కాని కాలం అంటే అనుకూలంగాని సమయం
- గుండె భారం
- గుండె అనగా గుండెకాయ
- భారం అనగా బరువు
- గుండె భారం అనగా బిగులు
- నోట్లు నొక్కుకును:
- నోట్లు అనగా వక్తములు
- నొక్కుకొను అనగా నొక్కుకోవడం
- నోట్లు నొక్కుకును అనగా ఆశ్చర్యపడు
- ఉపిల హీల్స్కొను:
- ఉపిల అనగా శ్వాస
- హీల్స్కొను అనగా లోపలికి హీల్స్
- ఉపిల హీల్స్కుని అనగా స్థిమితపడు
- అడుగంటి పాకివు:
- అడుగంటి అనగా మట్టుకు
- పాకివు అనగా వెట్టు
- అడుగంటి పాకివు అనగా కొద్దిగా ఉండటం
- అడుగు బెట్టు:
- అడుగు అనగా పాదము
- పెట్టు అనగా ఉంచు
- అడుగు బెట్టు అనగా వచ్చు
- క్రింది పదాలు రాయలసీమ మాండలికం లో ఉన్నాయి ఈ పదాలు కోస్తా ఆంధ్ర ,ఉత్తరాంధ్ర మండలికాల్లో ఏ రూపంలో ఉంటాయో తెలుసుకొని రాయండి?

• రాయలసీమ	కోస్తా ఆంధ్ర	ఉత్తరాంధ్ర
• పురసత్తు	వీలు	అవకాశం
• యదారు	బెంగ	బెంగ
• కుదు మట్టసం	కుదు మట్టం	పాట్టిగా

- సంబందం సంతోషం సంబరం
  - గెనాలు గట్లు గట్లు
  - వ్యక్తిగతాంశాలు:
  - క్రింద వాక్యంలో గీత గీసిన పదాలను విడచిసి సంఘ పేరు రాయండి?
  - అతని ఆలోచనల్లో జీవితమంతా మెదిలించి
  - జీవితమంతా = జీవితము + అంతా = ఉత్సవ సంఘి
  - గంగన్న లో అశాంకురాలు వేగంగా మొలకెత్తాయి
  - మొలకెత్తాయి = మొలక + ఎత్తాయి = అత్యంతా సంఘి
  - రైతు కోడలు పెట్టేలో ఏముందని తెలచి చూసించి
  - ఏముందని = ఏమి + ఉందని = ఇత్యంతా సంఘి
  - రామప్పగారంబే వీరే
  - రామప్పగారంబే = రామప్ప గారు + అంబే = ఉత్సవ సంఘి
  - మనందరి రైతు కుటుంబం
  - మనందరి = మన + అందరి = అత్యంతా సంఘి
  - క్రింద వాక్యాలలో ఉన్న సమాస పదాలను గుర్తించి విగ్రహావాక్యాలు రాయండి?
  - పెరవలిలో రామప్ప పెద్ద రైతు
  - పెద్ద రైతు... పెద్దయిన రైతు... విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయ సమాసం
  - పల్లెలలోని పచ్చ పొలాలను చూస్తే ఆనందం కలుగుతుంచి
  - పచ్చ పొలాలు... పచ్చమైన పొలాలు... విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయ సమాసం
  - గంగన్నకు ఒక్క క్షణం తన ఊరి దృశ్యాలు కళ్ళ ముందు కబిలాడాయి
  - ఊరిదృశ్యాలు... ఊరి అందరి దృశ్యాలు... సమ్మిలింపు తప్పురపు సమాసం
  - అరుగు మీద కూర్చున్న అరవైయేళ్ల మనిషి రామప్ప
  - అరవైపిళ్లు... అరవై అయిన ఏళ్లు... ....ద్విగు సమాసం
  - ఆమ్రేదిత సంఘి:
  - ఆపో+ఆపో = ఆపోపో!
  - ఇలా రెండు ఒకే పదాలు పూర్వపర పదాలుగా ఉన్నప్పుడు పరపదాన్ని ఆమ్రేదితం అంటారు
  - పూర్వపదం చివర ఆ అనే లచ్చ ఉండగా దానికి ఆమ్రేదితం పరం అయింది
  - ఈ విధంగా అచ్చుకు ఆమ్రేదితం పరం అయితే ఆమ్రేదిత సంఘి జరుగుతుంది

- అచ్చుకు ఆమేడితం పరమైనప్పుడు సంధి తరచుగా జరుగుతుంది
- క్రింది వాక్యాలలోని ఆమేడిత సంధి పదాలను గుర్తించి విడచిసి రాయండి?
- అయ్యయో? ఎంత కష్టం వచ్చిందో!
- అయ్యయో! = అయ్యా + అయ్యా = ఆమేడిత సంధి
- బొరారా ! ఏమి వైపరిత్యము
- బొరారా = బొర+ బొర = ఆమేడిత సంధి
- ఓపొపొ! ఇంత జలగిందా
- ఓపొపొ = ఓపొ + ఓపొ = ఆమేడిత సంధి
- క్రింది వాక్యాలు పలశీలించి నేర్చుకుందాం?
- అనుమత్యర్థక వాక్యం:
- అనుమతి ఇస్తున్న ట్లు సూచించే వాక్యాన్ని అనుమత్యర్థక వాక్యం అంటారు
- అశీర్వాదక క వాక్యం:
- అశీర్వాదనాన్ని తెలిపే వాక్యాన్ని అశీర్వాదక వాక్యం అంటారు
- ప్రశ్నార్థక వాక్యం:
- ప్రశ్న తో కూడుకున్న వాక్యాన్ని ప్రశ్నార్థక వాక్యం అంటారు
- అశ్వర్యార్థక వాక్యం?
- అశ్వర్యాన్ని వ్యక్తం చేసే వాక్యాన్ని అశ్వర్యార్థక వాక్యం అంటారు
- నిషేధార్థక వాక్యం:
- చేసి పనిని నిషేధిస్తూ చెప్పే వాక్యాన్ని నిషేధార్థక వాక్యం అంటారు
- క్రింది వాక్యాలు చబివి అవి ఎటువంటి వాక్యాలో గుర్తించి రాయండి
- ఆహా ఎంత బాగుందో!
- ఇది అశ్వర్యార్థక వాక్యం
- గిలి ఎక్కడున్నావు?
- ఇది ప్రశ్నార్థక వాక్యం
- మీరు ఉత్తీర్ణగుదురు గాక.
- ఇది అశీర్వాదక వాక్యం
- మీరు పుస్తకాలు తీసుకోవచ్చు
- ఇది అనుమత్యర్థక అర్థం

- సిగ్గుపడుతూ ముందు నిలబడొడ్డు
- ఇది నిషేధార్థక వాక్యం
- అసమాపక క్రియలు:
- క్రాంతకం
- భూతకాలిక అసమాపక క్రియను క్రాంతకం అంటారు
- ఈ అసమాపక క్రియ భూత కాలాన్ని బోధిస్తుంది
- ఉదాహరణ.. తిని, వెళ్లి, చూసి, చేసి
- ఉదాహరణ: గంగన్న కుటుంబం వలన వెళ్లి జీవితాన్ని గడిపింది.
- శత్రువుకం:
- వర్తమానకాల అసమాపక క్రియను శత్రువుకం అంటారు
- ఈ అసమాపక క్రియ వర్తమానాన్ని తెలుపుతుంది
- ఉదాహరణ :తింటూ, వెటుతూ, చూస్తూ, చేస్తూ
- ఉదాహరణ: గంగన్న తన కుటుంబాన్ని తలచుకుంటూ బాధపడుతున్నాడు
- చేర్ద్రకం:
- భవిష్యత్తుకాల అసమాపక క్రియను చేద్రకమంటారు
- ఇది భవిష్యత్తు కాలాన్ని తెలుపుతుంది
- ఉదాహరణ: తింటే, వెళ్తే, చూస్తే
- ఉదాహరణ: వర్షం పడితే పంటలు పండుతాయి
- పాఠ్యంత పద్యం:
- జలరుహాభ! రైతు పశుసంపద దేశ సుఖిక్షమయ్య మే

మలరెడి పాడి పంటలకు హాలికులంతా శ్రమించిరయ్య, దు

రజులులను బ్రోచు కర్పుకులు భారత లక్ష్మికి ప్రాణమయ్య ఈ

కలియుగ రైతులయ్య త్రిజగన్నత పావనులయ్య మాధవా !

- ఈ పద్యం రచించినది..... బాలకవి వెంకట రమణాచార్యులు
- భావం:

- ఓ మాధవా ! పద్మము నాఱయందు కలిగినవాడా ! రైతులు మన దేశానికి పాడి పంటలు ఇవ్వడానికి ఎంత శమిస్తున్నారు కదా రైతు ,పశువుల వల్లనే దేశం సుఖమువుతుంది బలహీనులైన వారిని పోషించే కృపివలుడు భారతదేశ సుసంపన్నతకు ప్రాణం వంటి వాడు మూడు లీకాల వారిచే స్తుతించబడుతున్న పవిత్రమూర్ఖులు.
- పని అనేది మానవుని విచారాన్ని పోగించుతుంది... సిసిరో
- మే 14 వ తేదీని ప్రపంచ వలస బినోత్సవం గా జరుపుకుంటారు
- పద్మాత్మక పాడుపు కథ:**
- అంచిత చతుర్భుజాతుడు
పంచపు మార్గమున నేగి ప్రథమ తనూజన్
గాంచి తృతీయం ఒక్కడ
మంచి ద్వి యంబుదాటి యెప్పగ వచ్చేన్
- దేశభక్తి కథ:
- కోటయ్య మధ్యతరగతి కుటుంబంనకు చెందినవాడు
- కోటయ్య పది ఎకరాల భూమిలో రాత్రింబవళ్ల పనిచేస్తాడు.
- కోటయ్య పెద్ద కుమారుడు ప్రసాద్ బీహస్సీ చదువును పూర్తి చేశాడు
- కోటయ్య కొడుకు వ్యవసాయం యొక్క గొప్పతనాన్ని తన తండ్రికి చెప్పి తాను కూడా వ్యవసాయం చేస్తానన్నాడు
- కోటయ్య కొడుకు వ్యవసాయ శాఖ వారి సహకారంతో అనేక రైతుల రాయితీలు పొంది తనతో పాటు తన గ్రామంలోని రైతులందరినీ అత్యన్నత స్థితిలో నిలిపాడు
- తన కొడుకుని చూస్తా చదువు కేవలం ఉద్యోగాల కోసమే కాదు. జీవితాల బాగు కోసం కూడా .జీవించడం కోసం చేసే ప్రతి పని గొరవించదగినబి సీ.లాగే చదువుకున్న వారు వ్యవసాయం చేయడం, చేయించడం నిజమైన దేశభక్తి అని తన మనసులో అనుకున్నాడు. కోటయ్య.....

చైతన్యమూర్ఖులు

- సంఘసంస్కర్త వీరబ్రహ్మం:**
- క్రీస్తుశకం 1608 వ సంవత్సరంలో వీరబ్రహ్మం గారు ప్రకృతాంబ, పరి పూర్జయ్య దంపతులకు జన్మించారు
- బనగానపల్లిలో గలమిరెడ్డి అచ్చమ్మ గాలింట్లో పశువుల కాయడానికి వీరంబొంట్లయ్య వీరబ్రహ్మం గోపాలకుడుగా చేరారు
- అక్కడి గుప్పలలో తాళపత్రాల పైన కాలజ్ఞాన తత్త్వాలు రాసుకునేవారు.
- ఆ సమయంలో అచ్చమ్మ రహస్యంగా అడవికి వెళ్ల ఆయన మహిమలు చూసి తెలుసుకొని శరణు వేడి అతనికి శిష్యురాలు అయించి అప్పటినుండి వీరంభట్ల వీరయ్య గా మారాడు

- పెద్ద కామెర్ల గ్రామ నివాసి శివకోటయ్య కుమార్తె గోవిందమ్మను వీరయ్య వివాహం చేసుకున్నాడు.
- ఈ దంపతులకు సిద్ధ లింగయ్య, గోవిందయ్య, పోతులూరయ్య, శివరామయ్య ఓంకారమయ్య అనే పదుగురు కుమారులు, వీర నారాయణమ్మ అనే కుమార్తె కలిగారు.
- వీరబ్రహ్మం గారి రచనలు... కాలజ్ఞానం, ధృవద కాలజ్ఞానం, సాజన్య పత్రికలు,, జ్యేష్ఠ బోధసిద్ధగురు బోధ ,కాళీ మకటంతో వీర కాళకాంబ శతకం, కాళకాంబ సప్తసతి, గోవిందమ్మ వాక్యాలు
- వీరబ్రహ్మం కవిత్వం సామూజిక మార్పు కోరే వారంతా అధ్యయనం చేయాలి
- సంప్రదాయంలో ఉంటూనే సంప్రదాయంపై తిరుగుబాటు చేసిన వ్యాఖ్య కర్త..... వీరబ్రహ్మం
- సిద్ధయ్య ,కక్కయ ,అన్నాజయ్య ,ఆనంద బైరవయోగి, రెడ్డప్ప స్వామి మొదలైన వాలిని శిఘ్రయిగా గ్రహించి కుల, మత, వర్జ వర్గ రహిత సమాజానికి బీజం వేశారు.
- సంపద ఒకచోట కుప్ప పాణి నిరుపయోగం చేయెద్దని ఉన్నదానిలో కొంత దానం చేయాలని చెప్పిన సామ్యవాది వీరబ్రహ్మం.
- ఏ సాంఘిక అంశాన్ని అయినా మూలాన్ని గ్రహించి ఎవరైనా దౌర్జన్యకరంగా మాట్లాడితే మౌనమే సమాధానమన్న అహింసావాది..... వీరబ్రహ్మం.
- సీతి , ప్రేమ బోధించని చదువులు ,విజ్ఞానం వ్యుతమని మనసులో దీపం పెట్టే అర్థవంతమైన చదువులు చదువాలని చెప్పిన సమతా వాది..... వీరబ్రహ్మం
- **జానపద బ్రహ్మ నేదునూల గంగాధరం:**
- నేదునూల గంగాధరం పథమంతా జానపదం

తెలుగు వాట్టయపు వెలుగు తెలిపినట్టి బిట్టలలో చూడంగా గంగాధరం ....మేరుపురా గంగాధరం... అని అన్నది... వానపల్లి నూకరాజు

- జానపద సాహిత్యం గొప్పదనాన్ని తెలుసుకొని కనుచుగు కాకుండా ముందు తరాలకు అందించాలని భావించారు ...నేదునూల గంగాధరం
- నేదునూల గంగాధరం 28 సంవత్సరాలు త్రమించి ఎన్నో రచనలు సేకలించారు .తాను స్వీయ రచనలు చేశారు
- గంగాధరం అడుగుజాడల్లో నడుస్తూ తన దగ్గర ఉన్న బంగారాన్ని ,విలు న చీరలను కూడా తృణప్రాయంగా ఇచ్చేసిన మహి సాధ్య గంగాధరం సహా ధర్మ చాలిణి ..... గంగ మాంబ
- నేదునూల గంగాధరం గారు 1904 జూలై 4వ తేదీన రాజమండ్రి కి మూడు మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న కొంతమూరులో జన్మించారు
- 1930 లో ఎలమెంటల్ సుఐల్ టీచర్ గా రాజమండ్రి కి వచ్చి తన సాహిత్య కృషిని కొనసాగించాడు

- మనదేశంలో జానపద సాహిత్యానికి సంబంధించిన రెండే గ్రంథాలయాలు ఉన్నాయి వాటిలో ఒకటి పంజాబ్ రాష్ట్రంలో దేవేంద్ర సత్యాగ్రహ గారిది
- మరొకటి తూర్పుగోదావరి జిల్లా రాజమహాంద్రవరంలోని నేడుసూర్య గ్రంథాలయం
- సుమారు 40 సంవత్సరాల పాటు నిల్వరామకృష్ణ శ్రమతో గంగాధరం గారు భద్రపరిచిన సాహిత్యంలో కొన్ని వెలుగు చూశాయి
- వీటిలో వ్యవసాయ సామెతలు, జానపద వ్యాసాలు పసిది పలుకులు, మిన్నె రుమున్నేరు, అటలు పాటలు, స్త్రీల త్రత కథలు మంగళపశరతులు వంటి సంకలన గ్రంథాలు, పండుగలు పరమార్థాలు వంటి విమర్శనాత్మక గ్రంథాలు ముద్రితమయ్యాయి
- బుడ బుక్కల వారు, కొమ్మ దాసల వాట్స్, ఎరుకల వాళ్ళకు సంబంధించిన పాటలను సేకరించి వారి ఆచార్య వ్యవస్థాలను చక్కగా గౌరవించారు
- గంగాధరం గారు 1970వ సంవత్సరం మార్చి 11వ తేదీన మరణించారు

శ్రీస్రీ క్రీ-బింగ్ సంస్థ

గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా. Cell : 9912954991, 9390856544.

**2018 DSCలో కృష్ణాజిల్లా
1st ర్యాంక్ సాధించిన
మా విద్యార్థి**

Krishna Dist.

HT-NO. 18061440003638

రేణు బెగం

Online Classes కోసం
Youtube Channel
Srinidhi Excellence

**Online Classes and
Exams కోసం download**
Srinidhi Excellence app

2022 జూన్ 14 సుండి గుడివాడలో టెట్ పేపర్ 1 & 2 లకు కోచింగ్ ప్రారంభం

- మేటి చిత్ర కారుడు వడ్డాది పాపయ్య:
- ఇటు సున్నా, అటు సున్నా మధ్య నేమున్న
నిలువుగీతగా ఒకటిగా నిలుచున్న.
ఇటు రజీవ్ లయం అటు తమో లయం
సత్కమై సత్కమై నిలుచున్న.
గతం సున్నా, భవిష్యం సున్నా
పర్మానమై నిలుచున్న అని తనను గులంచి తాను చెప్పుకున్న చిత్రకారుడు... వడ్డాది పాపయ్య

- తెలుగు సంస్కృతిని, పురాణాలను, పండుగలను దేవతలను తన కళాశాతుర్యంతో అందమైన చిత్రాలుగా మార్చి కళాభిమానులను రంగుల లోకంలో విషారింపజేసిన గంధర్వ చిత్ర కారుడు ..... వడ్డాది పాపయ్య
- వడ్డాది పాపయ్య గారు 1921 వ సంవత్సరంలో సెప్టెంబర్ 10న జన్మించారు
- వడ్డాది పాపయ్య శ్రీకాకుళం జిల్లాలో మహబులక్ష్మి, రామముల్ల దంపతులకు జన్మించారు
- వీల తండ్రి వృత్తిరీత్యా చిత్రకళ ఉపాధ్యాయుడు
- వడ్డాది పాపయ్య బొమ్మల గీయడం ప్రారంభించినప్పుడు మొట్టమొదచీగా హానుమంతుని చిత్రం గీశారు
- ఈయన చేతి లోని కుంచే బొమ్మల లావిత్యం సుకుమారత్వం ఉచ్ఛిపదేలా చిత్రించేటి
- తన గీసిన చిత్రాల మీద వ.పా అని పేరును రాసుకునేవారు
- ఈయన 1940వ దశకంలో అనేక కథలు కూడా రాశారు
- తెలుగు సాహిత్యంలో విశ్వనాథ, అదవి బాపిరాజు, బుచ్చిబాబు, కరుణార్థీల సాహిత్యం చదివారు
- కరుణార్థీ పుష్టివిలాపం, ఉమర్ ఖయ్యాం, తిరుపతి వెంకట కవుల బాలల బొమ్మల భారతానికి బొమ్మలు వేశారు.
- పాపయ్య చిత్రాలను చూసి ముగ్గుపైన ప్రముఖ నిర్మాత చక్కపాణి గారు మద్రాస్ పిలిపించుకుని చందమామ యువ పత్రికలకు బొమ్మలు వేయించుకున్నారు.
- దాదాపు) 20 సంవత్సరాల పాటు తన బొమ్మలతో చందమామ పత్రికకు ఎనలేని కీర్తి ప్రతిష్టలు తెచ్చిపెట్టారు
- తెలుగువారికి దేవతామూర్తులు ఇలాగే ఉండి ఉంటారన్న భావన వీల చిత్రాల ద్వారా కలిగింది.
- వడ్డాది పాపయ్య గీసిన చిత్రాలలో గంగావతరణం, శివపూర్వతుల కైలాస వైభవం, శ్రీరామ పట్టాభషేఖం వాటికవే సాటి
- వడ్డాది పాపయ్య ఏ చిత్రాన్నయినా గీయడం మొదలుపెడితే గంటన్నరలోనే చిత్రాన్ని వేయడం, రంగుల డ్రదం పూర్తి చేశారు
- **యువ** పత్రికలో బొమ్మలకే ప్రాణం వస్తే శీల్పిక చాలా నవ్వు తెప్పించేటి .వీరు గీసిన కార్యాన్నలు చాలా జనాదరణ పాంచాయి
- వడ్డాది పాపయ్య గారు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న చిత్రకారులను గురించి, వారి శైలి గురించి గురించి తెలుసుకునే నిత్య విద్యార్థిగా ఉండేవారు
- వడ్డాది పాపయ్య గారు రవి వర్క్, కురంధర్, దామెర్ల రామారావు అనే వ్యక్తులు తనకి స్వార్లి అనేవారు
- అంత గొప్ప చిత్రకారుడైనా సరే తన నివసించే కనిం కోట ర్రామంలో ఒక సామాన్యదిగా వ్యవహారించేవాడు
- ఎవరైనా తనని పాగుడుతుంటే గుర్తింపు, ప్రశంస గుర్తానికి మేత లేని మాలీఫు వంటివని వ్యక్తిని కాదు ఆయన కృషిని గుర్తించాలని అనే వాడు
- 1922 సంవత్సరంలో మనకు దూరమైన ఆయన గీసి చిత్రాలు మాత్రం అందల మనసుల్లోనూ శాశ్వతంగా ఉండిపోతాయి
- **తొలి ముస్లిం ఉపాధ్యాయురాలు ఫాతిమా ఫీక్:**
- ఫాతిమా ఫీక్ 1831 వ సంవత్సరం జనవరి 9 న జన్మించారు. చిన్న తనంలోనే తల్లిదండ్రులను కోల్పేయారు
- ఆమె తన సాచిదరుడు ఉస్తాన్ ఫీక్ పరిరక్షణలో పెలిగి పెద్దయ్యారు

- వారి బంధువు మున్సి గపార్ సంరక్షణలో అన్నా, చెల్లెలు ఇద్దరు పూనా పట్టణంలోని గంజపేట ప్రాంతంలో ఆవాసం ఏర్పరచుకొని స్థిరపడ్డారు
- భాలికలకు విద్యను నేర్చిందుకు పూలే దంపతులు ఉస్త్రున్ పీక్ సహకారం కోలినప్పుడు పూలే దంపతుల లక్ష్మిసాధనలో తనవంతు పాత్ర నిర్వహించాలని ఫాతిమా పీక్ నిశ్శయించుకున్నారు
- సావిత్రిబాయి పూలే, జ్యోతిరావు పూలే వలె తాను కూడా విద్యాబోధన చేయాలి అంటే మరాతీ, అంగ్ల భాషలను అభ్యసించవలసిన అవసరం వచ్చింది
- ఉపాధ్యాయ శిక్షణ నిమిత్తం సావిత్రిబాయి పూలే ఫాతిమా అహ్మద్ నగర్ లోని మేడం సింధు ఫెరారే మిషనలీ ఉపాధ్యాయ శిక్షణ పాండారు
- ప్రభుత్వం చేత గుర్తించబడిన అధికారిక ఉపాధ్యాయ శిక్షణాలయంలో ఉపాధ్యాయ వృత్తి విద్యా శిక్షణ పాందిన తొలి ముస్లిం మహిళ .....ఫాతిమా పీక్:
- **కార్బూన్ స్వేచ్ఛ విహంగం రాగతి పండి,**
- చిత్తకళలో నుంచి పుట్టి రవ్వంత పోస్యము, చిట్టికెడు అతిశయోక్తి చెంచాడు వ్యంగము జత చేసి గీసేదే ...వ్యంగ్య చక్కం(కార్బూన్)
- తన వ్యంగ్య చిత్తాలతో సున్నితమైన పోస్యన్ని, చమత్కారాన్ని తెలుగు సుడికారాన్ని జత చేసి ప్రజలను ప్రైతస్వంతం చేయడానికి తన కళను ఉపయోగించిన లిత్త కాలిశి ..... రాగతి పండి
- రాగతి గోవిందరావు, శాంతకుమారి దంపతులకు మూడవ సంతానంగా 1965 సంవత్సరం జూలై 22న పండి విశాఖపట్టంలో జన్మించారు
- పుట్టిన ఏడాదికి పోలియో మహామూల సోకడంతో దివ్యాంగురాలు అయింది
- ఎక్కడికి వెళ్లే మీలు లేకుండా అక్క రమ చెప్పే పాఠాలతో చదువుకుంది
- ప్రముఖ వ్యంగ్య చిత్తకరుడు శ్రీ జయదేవ్ గారి చిత్తాలు అమెను ఆకర్షించాయి
- ఈ సంవత్సరాల వయసులో మొదటి కార్బూన్ 1972 సంవత్సరంలో అంద్రజీవ్యతిలో ప్రచురించబడింది
- ఆంద్రజీవ్యతి పత్రిక వారు అంతర్జాతీయ మహిళా బినోత్సవ సందర్భంగా రాగతి పండి ఫాటిలో కార్బూన్ తో సహా పరిచయం చేశారు.
- కార్బూన్లోపాటు అమె సంపాదకుని కోలికపై గుండ్రని చేతిరాత, చక్కబోచిత్తాలతో కవి చమత్కారాలు అనే శీర్షికతో చిత్తాలు గీశారు
- కొన్నాళ్ళకు అమె కార్బూన్ తో పాటు పత్రిక సంపాదకులు వీరాజీ గారి కోలిక మేరకు పోస్య ధారావాహిక లకు బొమ్మలు గీయడం మొదలుపెట్టారు
- శ్రీ గోలి శంకర రావు గాలితో కలిసి కార్బూన్లతో కథను మలచడం మొదలుపెట్టి సఫలిక్కుతులయ్యారు

- అంద్రప్రబు సచిత్ వార పత్రికలలో అయ్యా పాపం అబ్బాయిలు, యవ్వనం పిలిచించి, దయ్యాలు ఎక్కడున్నాయి, కవి చమత్కారాలు అనే శీర్షికలకు చిత్రాలు గీశారు
- అంద్రభూమి సంపాదకులు వారం వారం రాసే సంపాదకీయ వ్యాసం అయిన **సిక్ రాజకీయం** అనే దానికి అనుబంధంగా కార్యాన్న వేసి పత్రిక ప్రీమికులనే కాక రాజకీయ నాయకులను సైతం మెప్పించారు.
- అంద్రభూమి వారపత్రికలో రాజకీయ చదరంగం, శ్రీమతి, ఇద్దరమ్మాయిలు, కాలేజీ గ్రేస్ వంటి శీర్షికలతో 9 సంవత్సరాలు ధారావాహికంగా శీర్షిక నిర్వహించి అంద్ర పార్ట్ లోకాన్ని నవ్వుల సంద్రంలో ఉపలలాడించారు
- జ్యోతి సంపాదకులు పురాణం గాలి కోలకపై నవ్వరహం, అనుగ్రహం, మగాడి చెవిలో పూలు, భలే భజారే అనే పేర్లతో శీర్షికలు నిర్వహించారు
- బీపావళి పండగ కోసం వివిధ పత్రికల వారు ప్రత్యేక సంచికలను విడుదల చేసేవారు. ఆ సమయంలో అమె వేసిన కార్యాన్న మాత్రం పేలెవి.
- రాగతి పండల గాలి గురించి ఆమెకు గురు సమానులైన జయ దేవ్ గారు కార్యాన్ సాపూజ్యాన్ని మొత్తం తనకైవసం చేసుకున్న ఏకైక మహిళ కార్యాన్ని అని ప్రశంసించారు
- 2015 ఫిబ్రవరి 19 న ఈమె స్వద్గస్తురాలు అయ్యారు.
- **ఉత్తమ ఉపాధ్యాయుని తాడి నాగమ్మ:**
- 1908వ సంవత్సరంలో తూర్పుగోదావరి తీరాన రాజీలు తాలూకు, ఆదుర్లు సివారు, మోలి పొలం గ్రామానికి అనుబంధంగా ఉన్న 20-30 కుటుంబాలలో ఒక కుటుంబం లో జిల్లె 6 వ తేసీన తాడి నాగమ్మ జన్మించారు
- ఐదవ తరగతి వరకు స్వంత గ్రామంలోనూ ప్రోయర్ గ్రేడ్ శిక్షణము రాజమండ్రిలోని పిలాపురం వాలి రాజావాలి పొరశాలలోనూ చదివారు తాడి నాగమ్మ.
- తర్వాత మోలిపొలం పారశాల ఉపాధ్యాయునిగా ఉద్యోగం చేసి అక్కడ ప్రజలకు చేయుత ఇచ్చి చాలామంచి పిల్లలకు చదువు చెప్పేవారు
- 16 సంవత్సరాల వయసులో తాడి వెంకన్నను పెళ్ళి చేసుకున్నారు భర్త కుటుంబం పాశిష్ట కొరకు రంగున్ వెళ్లారు.
- ప్రాథమిక విద్య కోసం మగ పిల్లలను ఇద్దరని మచిలీపట్టంలోని రాంజీ రావు వశస్తుల్లో చేల్చించారు.
- అంగీకరించు మొహమాటం లేకుండా ప్రకటించు అనే బుద్ధుని ఆదర్శాలను విద్యార్థులకు నాగమ్మ బోధించారు.
- నీ జ్ఞానాన్ని జింకికలికి పంచిపెట్టు అనే ఆశయం ఆచరణగా తాడి నాగమ్మ జీవించారు.
- 1930వ సంవత్సరంలో గాంధీ కోస్తా జిల్లాలలో పర్యాటించిన సందర్భంగా రాజీలులో నిర్వహించిన సభలో అమె చురుకుగా పొల్గాన్నారు
- 1938- 1939 సంవత్సరంలో గృహ లక్ష్మీ పత్రికలో తరచుగా ప్రలతమయ్యాయి
- ప్రజల జీవన సమస్యలు అనే కథా సంకలనం గా 1960లో వీటిని ప్రచురించారు

- ఉంటుకూలి లక్షీకాంతము, సంపాదకత్వం లో వెలువడిన అంద్ర కవయితులు అనే పుస్తకంలో కథా రచయితిగా ఆమె పేరును పేర్కొనడం విశేషం
- ఏమి రచనలలో అస్పష్టత నిర్మాలన, గాంధీయ సిద్ధాంతం, స్వతంత్ర ఉద్యమం అనే అంశాలు చోటుచేసుచున్నాయి
- మేచి పద్మాలు:**
- కవిని గన్న తల్లి గర్భంబు ధన్యంబు
కృతిని జెందు వాడు మృతుడు కాడు
పెరుగు దీంటకూర విఖ్యాత పురుషులు
కవిని వ్యధ జీవిగా తలంతురు..

ఈ పద్మం రచించింది..... గుర్తం జాపువా

క్ర.సం.	పారం	ప్రక్రియ	ఇతిఘృతం	కవి / రచయిత
8.	మేలిమలుపు	కథ	ఆత్మస్వర్యం	దేవులింగి వేంకటకృష్ణార్థు
9.	చిరమాలిస్వర్యం	పచన కవిత	మానవ విలువలు	షైక్ హాజా మాన్స్స్
10.	నాటి చదువు	ఆత్మకథ	ప్రాతిశ్రీ వికాసం/ చదువు విలువ	మామిదిష్టాది
11.★	సమదృష్టి	గజల్	సమూహత్వం	పైది తర్వేచ బాబు
12.	భువన విజయం	సాహితీరూపకం భాషాభిరుచి		వేటూరి ప్రభాకరరామ్ డాసి.వ. సుఖ్యస్
13.	ఆతిఘృతం	ఆతిఘృతం	ఆతిథి గారవం	తిక్కన సోమయాజి
14.	కొ వారసత్వం (ఉపవాచకం)	వ్యాపం	కళలు వైలిఫ్టం	రచయితల బృందం
15.	1.భరతనాట్యం 2.భాంగ్రాస్యత్వం 3.కథాకళి 4.గుస్సాది 5.ఒడిస్సీ 6.హరికథ			
	అకారాది పద్మిక			

మేలిమలుపు

- మేలి మలుపు అనే పాఠ్యాంశ ప్రక్రియ ..... కథ
- మేలి మలుపు పారం ఇతి పృత్తం ... ఆత్మ స్లైర్యం పెంపాంబించడం
- మేలి మలుపు పాఠ్యాంశ రచయిత .... దేవులపల్లి వెంకట కృష్ణశాస్త్రి
- ఎప్పుడూ ఒప్పుకోవద్దు రా ఓటమి
ఎప్పుడు వదులుకోవద్దు రా ఓలిమి

నొప్పిలేని నిమిషం ఏబి జననమైన మరణమైన

జీవితాన అదుగుగునా

సీరసించి నిలిచపశితే నిమిషమైన సీబి కాదు

బ్రతుకు అంటే నిత్య ఘుర్చుడి

దేహముంది ప్రాణం ఉంది నెత్తురు ఉంది సత్తువుంది

అంతకన్నా పైస్యముండునా

ఆశ సీకు అస్త్ర మౌను శాయస సీకు శస్త్ర మౌను

ఆశయం సారథొను రా రా... ఈ గేయం రచించింది సిలవెన్నెల సీతారామశాస్త్రి

• **ఉద్దేశం:**

• జీవితంలో బాధలు ,సిరాశలు ,భయాలు ఎదురైనా ఆనందాలు ఆశ్చర్యాలు సుఖాలు ఎదురైనా స్వీకరించాలి . ఆత్మవిశ్వాసంతో ముందుగు వేయాలి గొప్ప గొప్ప ప్రయత్నాలు చేత కష్టాలను ఆత్మవిశ్వాసంతో ఎదురుఁచొచ్చాలి. మనలను మనం ఉన్నతంగా తీర్చిచొచ్చుకుంటూ ముందుకు సాగాలని తెలియజేయడం, విధ్యార్థులలో ఆత్మసైక్యాన్ని నింపడమే ఈ పారం యొక్క ఉద్దేశం

• **కవి పరిచయం:**

• దేవులప్పి వెంకట కృష్ణశాస్త్రి గారు త్వరం నవంబర్వ సంవ18871 వ తాలీభున తూర్పుగోదావలి జిల్లా పిరాపురం డగ్గర చంద్రపాలెం లో జన్మించారు.

• ఈయన పెద్దాపురం మిషన్ ఉన్నత పారశాలలో ఉపాధ్యాయుడిగా పని చేశారు

• దేవులప్పి వెంకట కృష్ణశాస్త్రి గాల తల్లిదండ్రులు సీత ,సుఖారాయ శాస్త్రి

• దేవులప్పి వెంకట కృష్ణశాస్త్రి గాల భార్య వేరు... రాజహంస

• **రచనలు:**

• కృష్ణపుర్కం, ఉఱ్ఱాశి ,పుష్టులావికలు ,అమృతవీణ ,బహుకాల దర్శనం, కృష్ణశాస్త్రి వ్యాసా వళ

• ఈయన మంగళకాపాణి అనే వేరుతో దేశ భక్తి గేయాలు రచించారు

• రేడియోకు లలిత గీతాలు, నాటీకలు చాలా రచించారు. చాలా సినిమాలకు పాటలు కూడా రాశారు.

• లో రవింద్రనాథ్ రాగుర్ తో పలచవ సంవత్సరం 1929యం ఏర్పడ్డాక ఆయన కవిత్వంలో భావుకత పెరిగింది

• దేవులప్పి వెంకట కృష్ణశాస్త్రి గారు సినిమా పాటకు కావ్య గౌరవం కల్పించారు.

• **జరుదులు:**

• భావకవి ,అంద్ర ష్టీల్

• ఆంద్ర విశ్వవిద్యాలయం ఈయనను కళా ప్రపూర్ణ జిరుదుతో సత్కరించింది.

• భారత ప్రభుత్వం పద్మభూషణ ,కేంద్ర సాహిత్య పురస్కారంతో గారపించింది

• న ఈయన మరణించారు24 వ సంవత్సరం ఫిబ్రవరి1980

- మేలి మలుపు పాత్యంశం పుష్టిలా కలు అనే గ్రంథం నుండి గ్రహించారు

- **పాత్యంశం:**

- మన జీవిత మార్గానికి మలుపులే గాక ఎగుడు దిగుడులు కూడా ఉండాలి వైకుంఠపాళి ఆటలో పరమపద సోపాన పటం మీద జీవితమంతా ఆకర్షపంతంగా ఉంటుంది
- ఈ ఆట నాటకం లాగా అనిపిస్తుంది. ఎందుకంటే నిండా మలుపులు, ఎగుడుదిగుడులు ఎప్పుడు ఏది జరుగుతుందో, మరి ఏ విషయం సిద్ధంగా ఉందో మనకు తెలియదు
- జీవిత మార్గంలో గొప్ప మలుపులు ఉన్న మానవుని జీవితం మహా కావ్యమవుతుంది
- రామాయణం లాగా ,మహాబారతం లాగా ఆ మానవుడిని మహాత్ముడు అంటారు.
- బతుకుడాలి మలుపు తిలగితే రాజుకింకరుడు, కింకరుడు రాజు అవడం తథ్యం ఈ సత్యాన్ని తెలిపేదే సత్య హాలిష్టంద్రుని కథ
- ఇలాంటి నిజాన్ని తెలిపే కాశి మజలీ కథ ఒకసాలి గమనిద్దాం
- అనగా అనగా ఒక గ్రామంలో ఒక యువకుడు ఉన్నాడు హాలికి తల్లి ,తండ్రి ఎవరూ లేరు మాధుకరం చేసుకునేవాడు
- ఒకనాడు ఊరుకొలేక ఉన్న ఊరు వదిలి బయలుదేరాడు ఎక్కడకో తెలియదు. నడిచాడు, నడిచాడు ముని మాకు వేళకు ఒక పట్టణ పరిసరానికి వచ్చాడు
- బాధపడిన మానవుని కన్నా పలకలించే తోటనయం అనుకున్నాడు అలసి ఉన్నాడు గనుక దజతుడు గనుక అట్టి శ్రమలు అలవాటు అయిపోయాయి గనుక హంస తూలికా తల్పం లేకుండానే నిద్రపోయాడు
- కళ్ళ తెలిచి చూసేటప్పటికి ఎదురుగా రత్న భూషణాలతో పెద్ద ఏనుగు, ఏనుగు మీద బంగారపు అంబాలి ,ఏనుగు పక్కన వెండి వెత్తరాలతో భట్టులు, ఆ ఏనుగు ముందు గంభీరం గాను, ఘనంగాను నిలబడి ఒక పెద్ద మనిషి ఆ ఏనుగు తొండంతో పట్టుకున్న ఒక మందారం మాలిక, ఆ ఏనుగుకు దూర దూరాన వేలకొద్ది జనము ... ఏమిటి ఇదంతా అనుకున్నాడు
- ఆ ఏనుగు తొండంతో వాణి భద్రంగా ఎత్తి వాడి మెడలో దండ వేసి అంబాలపై కూర్చోబెట్టింది
- మా ఊరి రాజు గాలికి కుమారుడు లేనందువలన ఈ ఏనుగు ఎవరి మెడలో అయితే దండ వేస్తుందో అతనికి రాజుగా ప్రకటించాలని అనుకున్నాడు.
- అతను రాజు గాలి కుమార్తెను వివాహం చేసుకుంటాడు వాడి బతుకు తెరువు లో ఎంత పెద్ద మలుపు జిలగిందో
- శ్రీరాముని కథ మనం గమనిస్తే బాల్య కీడలు, విశ్వామిత్ర క్రతు రక్షణ ,సీతా కళ్యాణం, పరుశురామ గర్వభంగం, అహాల్య శాప విమోచనం, పట్టాభఫేకం ఉత్సవం వరకు వచ్చింది
- ముందు కూడా అలాగే మధు మార్గం పరుచుకున్నట్లు ఉంటుంది అయితే దారి హరాత్తుగా మలుపు తిలగి ఊరుకుంది పట్టాభఫేకం బదులు వనవాసం పిడుగులా వచ్చి చేలింది
- అలాగే మరో మలుపు వెనక మాయలేడి పొంచి ఉంటుంది ఇటువంటి మలుపులతో రామాయణం సాగుతుంది
- మహా భారతం లో ఆచిపర్వం మొదలు స్వర్గారోహణ పర్వం వరకు అన్ని మలుపులే.

- ఏదైనా మార్గానికి మలుపులు కావాలి, మలుపు వెనకాల మధువనం ఉండని మధువనం ఉండని

- అర్థాలు :

- హామేషా... ఎల్లాపులు
- ఒడిదుడుకులు... కష్టసుఖాలు
- రవ్వంత... కొబ్బగా
- పరమ పదం... మోక్షం
- కింకరుడు... సేవకుడు
- పన్నగం... పాము
- దాల బత్యం... దాల భీర్చు
- తథ్యం... నిజం
- ధామము... చీటు, లోకము
- మధుకరం... మధుకర వృత్తి
- మునిమాపు... సాయం సంధ్యా సమయం
- అంబాలి... ఏనుగు చీద పీరము
- వేత్తాలు... బెత్తాలు
- మాలిక... దండ
- కాలాహి... కాలం అనే పాము
- దామం.. దండ
- అలరు తీగ... పూల తీగ
- బాటసాల... ప్రయాణికుడు
- తేరు కొని... కోలుకొను
- కింకరుడు... సేవకుడు
- క్రతువు... యాగం
- నయం... మంచిభి
- క్రింది పదాలకు నానార్థాలు రాయండి :
- చైతన్యం... కదలిక, తెలివి
- మదనం... తపన, ఉమ్మెత్త
- సుఖం... సంతోషం, సాఖ్యం, స్వర్గం

- క్రతువు ... యజ్ఞం, వని
- క్రింది పదాలకు పర్యాయపదాలు రాయండి?

- నేస్తాలు... మిత్రులు, స్నేహితులు
- పన్నగం... సర్వము, భుజంగము
- నష్టత్తాలు... చుక్కలు, తారలు
- రాజు... భూపాలుడు, నృపాలుడు
- ఏనుగు... గజము, కుంజరము

• అపరిచిత గద్యం :

- ఎల్లాప్రగడ సుబ్బారావు గారు వ20 సంవత్సరంలో జాలై 1945తేదీన ప్రాప వ్యాధికి ముందు కనుగొన్నాడు
- యల్లా ప్రగడ సుబ్బారావు న భీమవరంలో జన్మించారు21 సంవత్సరంలో జనవరి 1895
- ఈయన రామకృష్ణ మరం సహకారంతో వైద్యశాస్త్రంలో పట్టబద్ధడయ్యాడు
- విద్యార్థి ఉపకార వేతనంతో లండన్ వెళ్లి ట్రాపికల్ సూక్షల్ మెడిసిన్ నుండి డిప్లమా అందుకున్నాడు
- క్షయరోగి నివారణ ,బోధకాలు, టైఫాయిడ్ ,పాండురోగం మొదలైన రోగాల నిర్యాలనకు మందులు కనుగొన్నాడు
- న మరణించారు9 వ సంవత్సరంలో ఆగస్టు 1948

• క్రింది ఇవ్వ బడిన వాక్యాలలోని ప్రకృతి- విక్రతులను గుర్తించి రాయండి?

- అంబ వంట చేస్తుంది .చేసిన పదార్థములను అష్టు ఒడ్డిస్తుంది.

• అంబ... అష్టు

- రాజు కింకరుడు , కింకరుడు రేడు అవడం తద్వము
- రాజు... రేడు
- దివిలో చంద్రుడు తిరుగుతూ భూమిపై చందురుడు వెన్నెల కులపిస్తాడు
- చంద్రుడు... చందురుడు
- నేను పట్టణం వెళ్ళాలి. ఆ పత్తనం లో నా మిత్రుని కలవాలి
- పట్టణం... పత్తనం

• క్రింది పదాలను పలశీలించి పదంలో దాగున్న మరొక పదాన్ని గుర్తించండి, అర్థాలు రాయండి?

- ముని మాపు
- ముని... మౌనంగా ఉండేవాడు
- అలవాటు
- అల... కెరటం

- మందారం
- దారం...నులి త్రాదు
- రామాయణం
- మాయ...అవిద్య
- తట్టుకోవాలి
- కోవ...పాలతో చేసిన తీపి వంటకం
- వాలి...సుగ్రీవుని అన్నగారు
- ఉండనక్కరలేదు
- ఉండ...గుండ్రని వస్తువు
- నక్క...జంబుకము
- అప్పుడప్పుడు
- అప్పు...రుణం
- దప్పు...తప్పెట
- పరమ పదం
- పర...జితర
- రమ...లక్ష్మి
- పదం...శబ్దం
- క్రింది వాక్యాలలోని సంధి పదాలను గుర్తించి విడదీసి సంధి పేరు రాయిండి?
- పరుగుపండింలో పరిగెత్తు వారు వెనుతిలిగి చూడరాదు
- పరుగెత్తు = పరుగు + ఎత్తు = ఉత్స్వ సంధి
- మహాత్ముల జీవితం అందరికీ ఆదర్శంగా ఉండాలి
- మహాత్ములు = మహా + అత్మలు = సవర్జనిస్తు సంధి
- మహాత్మువాలు = మహా + ఉత్స్వవాలు = గుణ సంధి
- ప్రయాణమంతా = ప్రయాణము + అంతా = ఉత్స్వ సంధి
- మాట్లాడాలని = మాట్లాడాలి+ అని= ఇత్యు సంధి
- **తత్త్వరుష సమాసం:**
- సమానమైన అర్థాలు కలిగి రెండు పదాలు కలిసి ఒకే పదంగా ఏర్పడితే దానని సమాసం అంటారు.
- సూర్యకిరణాలు...సూర్యుని యొక్క కిరణాలు

- పై ఉదాహరణలో సూర్య కిరణాలు అనే పదాలు పూర్వం ఉత్తర పదాలుగా ఉన్నాయి
- విటిలో కిరణాలు అనే ఉత్తర పదానికి ప్రాధాన్యం ఉంది
- సూర్య అనే పూర్వపదం కిరణాలు ఎవరివి అనే విషయాన్ని బోధిస్తుంది
- ఇలా ఉత్తర పద ప్రాధాన్యం కలిగిన సమాసాన్ని తత్త్వరుపు సమాసం అంటారు
- తత్త్వరుపు సమాసంలోని పూర్వపదం తర్వాత ప్రథమ విభక్తి నుండి సప్తమి విభక్తి వరకు ఏ విభక్తులలో ఏ విభక్తి ప్రత్యయం వస్తుందో ఆ పేరుతో తత్త్వరుపు సమాసం అని పిలుస్తాము
- పై ఉదాహరణలో సూర్యుని తర్వాత షష్ఠి విభక్తి ప్రత్యయం యొక్క వచ్చించి కనుక షష్ఠి విభక్తి పేరు మీదగా షష్ఠి తత్త్వరుపు సమాసం అని పిలుస్తాము
- దు, ము, వు, లు ... ప్రథమా విభక్తి
- అర్థరాజ్యం... రాజ్యము అర్థ భాగము... ప్రథ తత్త్వరుపు
- నిన్, నున్, లన్, కూర్లు, గురించి ... బ్యాతీయా విభక్తి
- సూక్ష్మ దర్శి... సూక్ష్మమును దర్శించువాడు... బ్యాతీయా తత్త్వరుపు సమాసం
- చేతన్, చేన్, తోడన్, తోన్ ... తృతీయా విభక్తి
- మందారమాలిక... మందారములతో చేసిన మాలిక... తృతీయ తత్త్వరుపు సమాసం
- కొరకు, కై... చతుర్థ విభక్తి
- బ్రతుకుతె ... బ్రతుకు కొరకు తెరువు
- వలనన్, కంటెన్, పట్టి... పంచమీ విభక్తి
- పాము కాటు... పాము వలన కాటు.....పంచమీ తత్త్వరుపు సమాసం
- కిన్, కున్, యొక్క, లోన్, లోపల ... షష్ఠి విభక్తి
- పదధ్వనులు... పదముల యొక్క ధ్వనులు... షష్ఠి తత్త్వరుపు సమాసం
- అందున్, నన్... సప్తమి విభక్తి
- బాల్య కీడలు... బాల్యమునందు కీడలు... సప్తమి తత్త్వరుపు సమాసం
- క్రింది సమాస పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసి సమాసం పేరు తెలపండి?
- పూల తోట... పూల కొరకు తోట... చతుర్థ తత్త్వరుపు సమాసం
- దాలి బత్యం... దాలికి ఇచ్చే భత్యం... షష్ఠి తత్త్వరుపు సమాసం
- మందార దామం... మందారములతో దామం... తృతీయా తత్త్వరుపు సమాసం
- జీవిత మార్గం... జీవితము యొక్క మార్గం... షష్ఠి తత్త్వరుపు సమాసం
- అలంకారాలు:

- పద్యములో గాని ,గద్యంలో గాని చెప్పుదలచిన విషయాన్ని బాగా అర్థమయ్యేలా మనసుకు హత్తుకునేలా చెప్పడానికి అలంకారాలు సహాయ పద్ధతాయి
- అలంకారాలు రెండు రకాలు ..... శబ్దాలంకారాలు , అర్థాలంకారాలు
- శబ్దాలంకారాలు శబ్ద సాంచర్యాన్ని పెంపాంబిస్తాయి
- అర్థాలంకారాలు భావ సాంచర్యాన్ని కలిగిస్తాయి
- **అతిశయోక్తి అలంకారం:**
- ఇది అర్థాలంకారం
- ఉన్న స్థితిని ఎక్కువ చేసి వర్ణించి చెబతే అది అతిశయోక్తి అలంకారం అవుతుంది
- ఉదాహరణ : ఆ నగరంలో ఉన్న భవనాలు చంద్రమండలాన్ని తాకుతున్న ట్లు ఉన్నాయి
- పై ఉదాహరణలో భవనాలు చంద్రమండలాన్ని తాకుతునా యని వర్ణించారు. మేడలు వాస్తవంగా ఆకాశాన్ని తాకవు). అంత ఎత్తు ఉన్నాయని చెప్పడం వీటి ఉద్దేశం
- **క్రింది వాక్యాలలో అలంకారాన్ని గుర్తించి రాయండి:**
- జాతరలో డప్పు చప్పు చ్చ ఆకాశాన్ని తాకాయి... అతిశయోక్తి అలంకారం
- బావిలోనికి తొంగి చూస్తే పాతాళం కనిపిస్తుంది... అతిశయోక్తి అలంకారం
- సందేశం పారంలోని పామునకు బాలు పద్యంలోని అలంకారాన్ని గుర్తించండి....స్వభావించే అలంకారం

శ్రీస్రినిది ట్రైచింగ్ సెంటర్

గుడివాడు, కృష్ణాజిల్లా, Cell : 9912954991, 9390856544.

**2018 DSCలో కృష్ణాజిల్లా
1st ర్యాంక్ సాధించిన
మా విద్యార్థి**

1st
Krishna Dist.

రేప్పుచేగం

HT-NO. 18061440003638

Online Classes కోసం
Youtube Channel
Srinidhi Excellence

Online Classes and
Exams కోసం download
Srinidhi Excellence app

- **2022 జూన్ 14 సుండి గుడివాడులకు టట పేపర్ 1 & 2 లకు కొచింగ్ వ్రార్టంభం**

- **పారాయంత పద్యం:**

- ఒకచో నేలను బయలించు నొకచో నొప్పారు బూ సెజ్జ పై
నొకచో శాఖము లాగించు , నుత్పిష్ట శాలీందనం

బొకతో బొంత ధలించు నొక్క తరిన్ యోగ్యంబర సేపి లె

క్కకు రాసీయదు కార్యసాధకుడు దుఃఖింబున్ సుఖింబున్ మదిన్

ఈ పద్యం రచించింది..... ఏనుగు లక్ష్మణ కవి

• **భావం..** అనుకున్న పనిని సాధించడంలో కార్య సాధకుడు కష్టసుఖిాలను లెక్కచేయదు. అవసరమైతే నేలపై పడుకుంటాడు .మరొకడు పూల పాము పై పడుకుంటాడు. ఒక దగ్గర కాయలు ,పండ్లతో కడుపు నింపుకుంటాడు మరొకసాలి విందు భోజనం తింటాడు .ఒకప్పుడు కంబళితో సర్దుకుంటాడు వేరొకప్పుడు మంచి వస్తూలను ధలస్తాడు కానీ మనసులో కష్టసుఖిాలను లెక్కచేయదు.

• **క్రింద పద్మావతి ఆగిపోకు .తిరిగి ప్రయత్నం చేసే విజయం నీదే...అబ్బల్ కలామ్**

• **జనవరి 2 వ తేదీన ప్రపంచ స్వాత్ర దినోత్సవం జరుపుకుంటున్నాం**

• **జిఱ (కథ):**

- ఒక రాజ్యసభలో ఒక విశిష్ట కవి ఉండేవాడు తన మాటల చమత్కారంతో రాజును సంతోషపెట్టేవాడు
- ఒకసాలి ఆ రాజు దగ్గరకు నాలుగు శాస్త్రములు చచివిన పండితుడు ఒకరు వచ్చి రాజు గారి సభలో వారందరితో పాశటీపద్మాడు
- అంతలో విశిష్ట కవి వచ్చిన ఆ పండితుడిని అయ్య ఇఱ అనే పదమునకు ఎన్ని అర్థములు ఉన్నాయో చెప్పగలరా అని లడిగాడు
- ఆ పండితులు జిఱ అనగా సమీప వస్తువు .దానికి అర్థం లేదని చెప్పాడు. అది విన్న విశిష్ట కవి ఈ విధంగా అన్నాడు
- ఇదేనా మీ పాండిత్యం. తొమ్మిది ట్విపాలలో నాలుగు ఏళ్ల చచివానని కాశీలో ఏళ్ల చచివా 12ననే మీ చదువు బూడిదలో పాశిన పన్నీరు ఇఱ అనే మాటకు అర్థాలు ఉన్నాయి అని 100 ఇఱ అనే పదం యొక్క చాలా ఉపయోగాలు తెలిపాడు .
- ఆ పండితులు ఆశ్చర్యపడి నేను ఇన్ని అర్థాలు వినిలేదు ,చదవలేదు అని బదులిచ్చాడు
- అప్పుడు విశిష్ట కవి ఇఱ అనే పదాన్ని ఎన్ని రకాల ప్రయోగములు అర్థములలో ఉపయోగించవచ్చు ఆ పండితునికి వివలించాడు
- విశిష్ట కవి మాటలకు ఆ పండితులు జీవితంలో ఎన్నడూ పాందనంత అశ్చర్యాన్ని పాందాడు.
- రాజు, సభా సదులు విశిష్ట కవి నవ్వారు తర్వాత రాజు ఇర్దరిని సన్నానించాడు.
- **ఇఱ అనే కథ రచించింది... చిలకముర్తి లక్ష్మీనరసింహం**

చిరమాలిన్యం

- చిర మాలిన్యం పార్యాంశం యొక్క ప్రక్రియ.... వచన కవిత
- చిర మాలిన్యం పార్యాంశ ఇతివృత్తం .... మానవ విలువలు పెంపాంచించడం
- చిర మాలిన్యం పార్యాంశ రచయిత ...షేక్ కాజా పంసేన్
- సమ సమాజమంట సాధింతురట మీరు
ఒకల బాగు నొక్క రీర్య లేరు

సమత సాధ్యమగునే మమత పెరగకున్నా

సయ్యదయ్య మాట సత్యమయ్య

- పై పద్యం సూక్తి శతకం నుండి గ్రహించారు
- సూక్తి శతకం రచయిత... సయ్యద్ మహామ్మద్ అజమ్
- **ఉద్దేశం:**
- తీటి వాల సుఖదుఃఖాలలో పాలుపంచుకోవడం, సహానుభూతిని కలిగి ఉండడం, మానవత్వాన్ని పెంచడం వంటి భావాలను విద్యార్థులలో నింపడమే ఈ పాఠ్యాంశం ఉద్దేశం

కవి పరిచయం:

- ఫీక్ కాజా పట్టస్సేన్ జననం... 1949
- ఫీక్ కాజా పట్టస్సేన్ మరణం... 2020
- ఫీక్ కాజా పట్టస్సేన్ దేవ ప్రియ గా పేరు పాందాడు
- ఫీక్ ఖాజా పట్టస్సేన్ గుంటూరు జిల్లాలో జన్మించారు
- వీర తల్లిదండ్రులు... ఫీక్ పట్టస్సేన్ సాహిబ్, ఫీక్ ఇమాంజి
- ఈయన కవి, రచయిత, పాత్రికేయులుగా ప్రసిద్ధులు
- **రచనలు:**
- అమ్మ చెట్టు, సమాజానంద స్వామి, గీతాలు, నీటి పుట్ట, తుఫాను, తుమ్మెద, అరణ్యపురాణం మొదలైనవి
- ఈయన వ సంవత్సరంలో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ పురస్కారంతో పాటు 2017, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం సాహితీ పురస్కారం పాందారు

- చిర మాలిన్యం అనే పాఠ్యాంశం గాలి రంగు అనే రచన నుండి తీసుకోవడం జరిగింది

- గాలి రంగు అనునది... వచన కవితా సంపుటి

వచన కవిత:

- తెలుగు సాహిత్యంలో పద్యము తర్వాత వచన కవితా ప్రక్రియ ప్రసిద్ధి పాంచినది
- సామూజిక చైతన్యం కలిగించే వస్తువు వచన కవిత్వంలో ఉంటుంది.
- ఛందో నియమాలు లేకున్నా అంత్య ప్రాసలు వచన కవితకు అలంకారాలు.
- అలావడ్కరాలలో అనల్ప అర్థాన్ని వచ్చే విధంగా రచన చేయడానికి వచన కవిత అనుష్టానది
- **పాఠ్యాంశం:**

- ఆకాశానికి, భూమికి మర్గున పుట్టాము. అరణ్యాలలో వీచే గాలి సవ్యడిని విన్నాము. జలపాతాల జీరులను ఆలకించాము సిగ్గుతో ఆకులను బట్టలుగా చుట్టుకున్నాము. చేతికి అసుషైన రాళ్లను ఆయుధాలుగా మిచాము. ఆకలి తీర్చుకోవడానికి జంతువులను చంపినాము .
- భాషను నేర్చుకున్నాం. లిపిని కల్పించుకున్నాం. భక్తితో భయంతో దేవుళ్లను విగ్రహిలను చేకుకున్నాం. నక్షత్రాల గుంపులకు పేరు పెట్టాం ఆ గ్రహాలను బొమ్మలుగా మార్చం లగ్గి రాజేసాం.
- చక్కనిస్తు కనుగొన్నాం. వాహనాలను తయారు చేశాం. వాటిని ఉపయోగించి ఖండాంతరాలకు ప్రయాణం చేశాం . రాజ్యాలు ఏర్పాటు చేసుకున్నాం . దండయాత్రలతో సామ్రాజ్యాలని వశం చేసుకున్నాం . కాలవలు తవ్వి నీటిని మళ్లీంచాం. సముద్రాల సుండి ఖనిజ సంపద తీశాం. అంతర్వ్యంలలోకి వెళ్లాం నియంతలగా పరిపాలన చేసాం. ఒంటెద్దు పోకడలను లేకుండా చేసాం. శ్రమజీవుల ఆవాసాలను కూచ్చివేశం. వాలి సంపదలను దోచుకున్నాం . గొప్ప వారికి పాలతో అభిషేకాలు చేశాం.
- కానీ సాందర్భా ! ఎన్నో విజయాలు సాధించినపుటీకి మనిషి మనసులో చిరకాలంగా పేరుకుపోయిన మిచినాన్ని మానవత్వమనే కన్నిళ్లతో కడగలేకపోయాము.

- **Ap dsc new syllabus** తో కూడిన పరీక్షలు ...7,8 తరగతుల new syllabus cover చేస్తూ 120 రోజుల పాటు పరీక్షలు ...300 రూపాయలతో రాసే ఈ పరీక్షలు ప్రతి రోజు రాస్తూ ఉంటే 120 రోజులలో DSC preparation పూర్తిపూర్తుంది ...అలాగే ఈ course లో మీకు డైరీ GK మరియు కరెంట affairs classes తో పాటు PIE classes , ట్రై మెథడ్స్ classesకూడా అందించబడతాయ..register అవ్వదం కోసం call చేయవలసిన
NUMBER..7207386352,9390856544
- **Phone pe number ..7207386352, 9912954991**

-
- **పదాలకు అర్థాలు:**
  - డమరుకం... ఒక వాడ్యం
  - వాయురాగం...గాలి పాట
  - మంచించడం... చిలకడం
  - కలశము...కుండ
  - పంచామృతాలు... ఆవు,పాలు, పెరుగు, నెయ్య ,తేనె ,చక్కర
  - మాలిస్యం...ములికి
- **అపరాధిత గడ్డం:**
  - రచయితలు కవులు తమ రచనలను ప్రచురించే సమయంలో సాంత పేరు మార్చుకుని నచ్చిన ఇతర పేరుతో రచనలు చేస్తారు నీటిని కలం పేరు అంటారు
  - కిలాంబి వెంకట సరసింహచార్యులు గాలి యొక్క కలం పేరు... ఆత్మేయ

- జంధ్యాల పొపయ్య శాస్త్ర గాల కలం పేరు... కరుణారీ
- బి నరసింహరావు కలం పేరు... బీనా దేవి
- బాలా త్రిపుర సుందరమ్మ కలం పేరు... బీజా దేవి
- రాచకోండ విశ్వనాథ శాస్త్ర కలం పేరు... జాస్త్రిన్
- **అపరిచిత గద్దము:**
- వంగపండు ప్రసాదరావు జానపద వాగ్దేయకారుడు ,హేతువాది.
- వంగపండు ప్రసాదరావును ఉత్తరాంధ్ర గద్దర్ అని పిలుస్తారు.
- ముండు దశాబ్దాల పాటు పైగా జానపద పాటలు రచించా 300.డు.
- **ఏం పిల్లలో వెళ్లాం వస్తావా పాటతో ప్రజలను ఉర్దూగీంచాడు**
- వంగపండు **యంత్రమెట్ల నడుస్తూ ఉందంటే** అనే పాట ఆంగ్లంలోకి అనువదించబడింది. ఇది అమెరికా, ఇంగ్లాండ్ లో కూడా అభిమానం చూడగాన్నది.
- వ సంవత్సరంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము నుండి వంగపండు ప్రసాదరావు కళా రత్న పురస్కారం పొందారు 2017
- **గీత గీసిన పదాలకి అర్థాలు రాయిండి:**
- నామకరణం... పేరు పెట్టడం
- శుష్టుం... నిర్మలం
- నిరంతరం... ఎల్లప్పుడు
- కానలు... అడవులు
- **క్రింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు పర్మాయిపదాలు రాయిండి?**
- రాత్రి వేళలో నింగిలో నక్కతాలు కనిపిస్తాయి
- నింగి... గగనం, ఆకాశం, మిన్న
- సకల జీవులకు ధరణి పుట్టినిల్లు
- ధరణి... భూమి, పుడమి అవని
- ఆధిమానవుడు **ఆకులను వస్తేలుగా ధరిస్తాడు**
- ఆకులు... పత్రాలు, దళములు
- శాస్త్ర సాంకేతికతతో **సాగరాలను శేధించాడు**
- సాగరం... సముద్రం, కడలి, పయోధ
- **ప్రకృతి వికృతులు:**
- గృహము... గీము

- సముద్రము...సంద్రము
- రాజు...రేడు
- ఆకాశం...ఆకసం
- పదాలు అర్థాలు:
- మాలిస్యం...మలినం
- విగ్రహం...బోమ్మ
- నిర్మించడం...కట్టడం
- అవతరించడం...పుట్టడం
- నిరంకుశలు...కనికరం లేని వారు
- బృంద గానం...కలసి పొడడం
- నామకరణం...పేరు పెట్టడం
- వ్యక్తరణాంశాలు:
- క్రింది పదాలను విడబీసి సంధి పేర్లు రాయండి?
- పంచామృతం = పంచ+ అమృతం = సవర్జచీర్ణ సంధి
- రాజ్యమేరాటురాజ్యము= + ఏరాటు = ఉత్సవ సంధి
- ఉత్తరాంధ్ర = ఉత్తర + అంధ్ర = సవర్జచీర్ణ సంధి
- ఉర్రూతలూగించు = ఉర్రూతలు + డిగించు = సవర్జచీర్ణ సంధి
- క్రింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యం రాసి సమాపొన్ని తెలపండి?
- ఏడు రాజ్యాలు = ఏడైన రాజ్యాలు = బ్యాగు సమాసం
- ఆయుధ శక్తి = ఆయుధమనే శక్తి = రూపక సమాసం
- దేశభక్తి = దేశమునందు భక్తి = సహమి తత్పురుష సమాసం
- అక్షర రూపం = అక్షరము అను పేరుగల రూపం= సంభావన పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం
- అక్షరమునెడిరూపం = రూపక సమాసం
- బ్యార్క ఉకార సంధి:

కింది పదాలను విడదీసిన విధానాన్ని పరిశేలించండి.

1. కుట్టుసురు = కుఱు + ఉసురు = కు(ట్) + ఉ + ఉసురు = కు(ట్) ఉ + ఉసురు = కుట్టుసురు
2. చిట్టుడవి = చిఱు + అడవి = చి(ట్) + ఉ + అడవి = (చిట్) ఉ + అడవి = చిట్టుడవి
3. కట్టెదుట = కడు + ఎదుట = క(ట్) + ఉ + ఎదుట = క(ట్) ఉ + ఎదుట = కట్టెదుట
4. నట్టిల్లు = నడు + ఇల్లు = న(ట్) + ఉ + ఇల్లు = న(ట్) ఉ + ఇల్లు = నట్టిల్లు
5. నిట్టార్పు = నిడు + ఊర్పు = ని(ట్) + ఉ + ఊర్పు = ని(ట్) ఉ + ఊర్పు = నిట్టార్పు

- పై ఉదాహరణలో పూర్వపదాలుగా కురు, చిరు, కడు, నడు, నిడు అనే పదాలు ఉన్నాయి
- పూర్వ పదాలకు పరపదాల మొదటి అచ్చులు పరమయ్యాయి
- కురు, చిరు, కడు, నడు, నిడు శబ్దముల లో ర, ద ల స్ఫ్టానంలో ద్విరుక్త టకారం వచ్చి చేరడం వలన ద్విరుక్త టకార సంభి

జరిగింది

- **క్రింది పదాలను విడదీసి సంభి పేరు రాయండి:**
  - చిట్టెలుక = చిరు+ ఎలుక= ద్విరుక్త టకార సంభి
  - చిట్టాకు = చిరు+ ఆకు = ద్విరుక్త టకార సంభి
  - నట్టేటి = నడు+ ఏటి = ద్విరుక్త టకార సంభి
  - నిట్టాడి = నిడు + ఆడి = ద్విరుక్త టకార సంభి
  - **అలంకారాలు:**
  - **అంత్యముప్రాస అలంకారం**
  - ఇది ఒక శబ్ద అలంకారం.
  - అన్ని పాదాలలోనూ చివరన ఒకే విధమైన లయాత్మక పదాలు ఉంటే అది అంత్యముప్రాస అలంకారం అవుతుంది
  - **ఉదాహరణాలు:**
  - రాళ్లను మలచి ఆయుధాలుగా చేసుకున్నాం
  - జంతువులను చుంపి ఆకలి తీర్చుకున్నాం
  - మాటలు నేర్చుకున్నాం
  - లిపులు కూర్చున్నాం
  - దేవుళ్లను సృష్టించుకున్నాం
  - **పాత్మాంత పద్యము:**
  - ఇనుములోన గాన హీనలోహమ్మలు

బంగ రోనటంట పసరు పూయ

వెల్ కూతంటర విజ్ఞాన యుగములో

సమసమాజకాంక్షి చారువాక

- ఈ పద్ధం చారువాక శతకం నుంచి తీసుకోవడం జరిగింది

- చారువాక శతకం రచయిత...బలరామకృష్ణ

- భావం:**

- కొలిమిలో కాగెన లోహిలు బంగారం పూత పెడితే బంగారంలా మెరుస్తాయి కానీ బంగారం కాదు. అలాగే విజ్ఞాన

యుగములో మూడు విశ్వాసాలు ఏంటే అని ప్రశ్నిస్తున్నవాడు సమ సమాజాన్ని కోరుకునే చారువాకుడు...

- సూక్తి:**

- గంధపు చెక్కలా సేవలో అలగిపో.. కానీ ఇనుములా తుప్ప పట్టకు...మోక్షగుండం విశ్వేశ్వరయ్య

- జూన్ 21 వ తేదీని ప్రపంచ మానవతా వాద దినోత్సవం జరుపుకుంటారు .

శ్రీకృష్ణ కోచింగ్ సెంటర్
గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా. Cell : 9912954991, 9390856544.

**2018 DSCలో కృష్ణాజిల్లా
1st ర్యాంక్ సాధించిన
మా విద్యార్థి**

st
Krishna Dist.
HT NO. 18061440003638

**Online Classes కోసం
Youtube Channel
Srinidhi Excellence**

**Online Classes and
Exams కోసం download
Srinidhi Excellence app**

**YouTube
Srinidhi Excellence**

2022 జూన్ 14 సుండి గుడివాడలో టట్ పేపర్ 1 & 2 లక్ష కోచింగ్ ప్రారంభం

నాటి చదువు

- నాటి చదువు అనే పాత్యాంశం ప్రక్రియ...అత్యక్ష
- నాటి చదువు అనే పాత్యాంశం ఇతివృత్తం...వ్యక్తిత్వ వికాసం లేదా చదువు విలువ తెలియజేయడం
- నాటి చదువు పాత్యాంశ రచయిత...మామిడిపూడి వెంకట రంగయ్య

- ఉపాధ్యాయులకు నా పట్ల వాత్సల్యం ఎక్కువ .పిల్లవాని నడత గురించి ,చదువు గురించి ప్రతి సంవత్సరం సూగులు వారు పంపే స్టైఫికెట్లో నా గురించి మంచిగానే పంపేవారు .నేను రెండవ తరగతి తర్వాత అనేక బహుమతులు సంపాదించాను. ఏదవ ఆరవ తరగతిలో నెలకు నాలుగు రూపాయలు చీపులు విద్యార్థి వేతనం కూడా పొందాను. ఎందుకో నా తెలివీటేటులతో పాటు అదృష్టం కూడా పనిచేస్తుందని నా అభిప్రాయం. ఏది ఏమైనా విద్యను పొందడం అంటే ఓర్పు, సహానంతో పాటు నిరంతర శ్రమ కలిగి ఉండాలి అని మహాత్మా గాంధీ గారు తన ఆత్మ కథ అయిన సత్యాగ్రహం లనే పుస్తకంలో తెలియజేస్తారు
- సత్య శోధన అనుసారి ఎవరి ఆత్మకథ ... మహాత్మాగాంధీ
- **ఉద్దేశం :**
- ఆత్మకథ ప్రక్రియను పరిచయం చేస్తూ పూర్వకాలం విద్యా విధానం విద్యార్థుల తెలియజేయడం ఈ పాఠ్యాంశం యొక్క ఉద్దేశం
- **ఆత్మకథ:**
- ఒక వ్యక్తి తన జీవితంలో జరిగిన సంఘటనలను అనుభవాలను తనకు తాను రాశుకునేదే ఆత్మకథ.
- ఇది అతని చరిత్ర మాత్రమే కాదు. దీని ద్వారా ఆనాటి సాంఘిక, ఆర్థిక ,రాజకీయ పరిస్థితులు విద్యా విధానం ప్రభుత్వ విధానాలు మొదలైన వి తర్వాత తరాల వారికి తెలుస్తాయి.
- **కవి పరిచయం:**
- మామిడిపూడి వెంకటరంగయ్య నెల్లారు జిల్లా కొవ్వురు తాలూకాపురిణి గ్రామంలో జన్మించారు
- ఈయన తల్లిదండ్రులు...నరసమ్మ, వెంకట్టేరాచారు
- మామిడిపూడి వెంకటరంగయ్య జననం.....1889
- మరణం...1981
- ఈయన సంగ్రహ అంద్ర విజాపు శోపి నిర్మాణ సంఘ అధ్యక్షులుగా పనిచేశారు
- వ సంవత్సరంలో మొదటి 1958 సంపుటం విడుదల చేశారు
- ఈయన ఆత్మకథ...**మారుతున్న సమాజం -నా జ్ఞాపకాలు**
- ఆచార్య మామిడిపూడి వెంకట రంగయ్య గాలి సేవలకు భారత ప్రభుత్వం వ సంవత్సరములో పద్మభూషణ పురస్కారంతో 1968 గారవించింది
- నాటి చదువు అనే పాఠ్యాంశం ఈయన ఆత్మ కథ అయినా **మారుతున్న సమాజం నా జ్ఞాపకాలు** అనే ఆత్మ కథలోనిది
- **పాఠ్యాంశంలోని అంశాలు:**
- మామిడిపూడి వెంకట రంగయ్య గాలిది నెల్లారు జిల్లా కొవ్వురు తాలూకాలోని పురిణి గ్రామం
- సర్వ ధారి సంవత్సర పుప్పు శుద్ధ సప్తమి 188 జనవరి 89 న ఈయన జన్మించారు
- ఈయనకు ఏదవ సంవత్సరమున అక్షరాభ్యాసం చేసి గ్రామంలోని వీధి బడిలో చేర్చారు

- వీర గురువుగారు... శిరోబూషణం రామువాచార్యులు గారు
- వీర పార్వత్యంధం ..... పెద్దబాలశిక్ష
- సూర్యోదయానికి ముందే పిల్లలు బడికి రావడం, మాములుగా మొదట వచ్చిన వాని అలిచేతులులో సిల తర్వాత వచ్చిన వాడి చేతిలో చుక్క అయ్యవారు పెట్టేవారు.
- పిల్లలందరూ గంటల ప్రాంతంలో ఇండ్లకు వెళ్ల అన్నం తిని వెంటనే తిరిగి బడికి వచ్చేవారు 8
- మధ్యాహ్నం గంటలకు 11ఇండ్లకు వెళ్ల భోజనం చేసి రెండు గంటల ప్రాంతంలో బడికి వచ్చి సాయంకాలం సూర్యాస్తమయం సమయంలో ఇంటికి వెళ్ల పాశయేవారు..
- నా అంతరంగ కథనం అనునది ఎవరి రచన... బుచ్చిబాబు
- అపరిచిత గద్యము:**
- దివాకర్ల తిరుపతి శాస్త్రి, చెళ్ల పిళ్ల వెంకట శాస్త్రి గారు జంట కవులు
- వీరిని తిరుపతి వెంకట కవులుగా పిలుస్తారు
- వీరిద్దరూ ఇంచుమించుగా గ్రంథాలు 100, అనేక నాటకాలు రచించారు
- వీరు రచించిన గ్రంథాలలో ధాతు రత్నాకర చంపూ, కాళి సహస్రం, క్షమాపణం వంటి సంస్కృత గ్రంథాలు ఉన్నాయి
- లక్ష్మణ పరిచయం అనే భాగవత కథ రచించారు
- జాతక చర్య అనే జ్యోతిష్య శాస్త్ర గ్రంథం రచించారు
- వీటిలోపాటు ఏలా నది గురించి తెలిపే కావ్యం ఏలా మహాత్యం, బొబ్బలి పట్టాబ్బాష్టేకం అనే కావ్యాలు రచించారు
- పతిప్రతి, అలాగే అవు పులికి మధ్య జలగెన సంభాషణ తెలిపే గోదేవి వంటి కథా కావ్యాలు రచించారు
- జెండాపై కపిరాజు, చెల్లియో చల్లకో పద్మాలు వీరు రాసిన పాండవ ఉద్యోగ విజయం అనే నాటకంలోనివి
- వీటిలో పాటు భారత వీరులు, ఘషి పూర్తి మొదలైన వచన రచనలు చేశారు.
- కలిన పదాలు అర్థాలు:**
- సాఫీగా... సక్తమంగా
- పూర్తి.. గడ్డి
- గోచి..కౌపినం
- ప్లేటు బలపం... పలక పుల్ల
- గంటం... కలం
- సునాయాసం... సులభం
- గుడ్డి లాంతరు... కిరసనాయిల ఓపం
- కోతికొమ్మంచి... గిలక

- భాషాంశాలు- పదజాలం:
- క్రింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు రాసి వాటితో సాంత వాక్యాలు రాయండి?
- విద్యకు సొటి అయిన ధనం లేదు
- విద్య...చదువు
- రాజు యుద్ధంలో విజయం సాధించిన సైనికులకు పాలతోషకం ఇచ్చాడు
- పాలతోషకం...బహుమతి
- అతడు పరీక్షలలో కృతార్థుడు అయ్య ఉద్యోగం సాధించాడు
- కృతార్థుడు...ఉత్తీర్ణుడు
- నేను ఐదవ తరగతిలో ఉన్నప్పుడు పద్యాల పాఠీలో పాల్గొన్న ట్లు జ్ఞాపకం ఉంది
- జ్ఞాపకం...గుర్తు
- శ్రీనాథుడు పాండిత్యంలో గొఢ డింఫిమ భట్టును ఓడించాడు
- పాండిత్యం...వైదుప్యం
- ప్రకృతి- వికృతులు:
- సూర్యుడు...సూర్యుడు
- అమావాస్య...అమవసు
- ఆర్య.. అయ్య
- ఉపాధ్యాయుడు...ఒజ్జ
- భక్తి.. బత్తి
- వ్యక్తరణాంశాలు:
- క్రింది సంభి పదాలకు తగిన విధంగా సమాధానాలు రాయండి?
- అక్షరాభ్యాసం = అక్షర + అభ్యాసం = సవర్ణటీర్ప సంభి
- సూర్యోదయం = సూర్య + ఉదయం = గుణ సంభి
- గ్రామాంతరం = గ్రామ + అంతరం = సవర్ణ టీర్ప సంభి
- విద్యాలయాలు = విద్య + అలయాలు = సవర్ణ టీర్ప సంభి
- మధ్యాహ్నం = మధ్య + అహ్నం = సవర్ణటీర్ప సంభి
- క్రింది పదాలకు విగ్రహావాక్యాలు రాసి సమాస పదాలు రాయండి?
- నా జన్మభిననం = నా యొక్క జన్మభిననం = షష్టి తత్పురుష సమాసం
- పెద్దబాలశిక్ష = పెద్దదైన బాలశిక్ష = విశేషణ పూర్వపద కర్మ ధారయ సమాసం

- పాత పద్ధతి = పాతదైన పద్ధతి = విశేషం పూర్వపద కర్త ధారయ సమాసం
- రెండు గంటలు = రెండైన గంటలు = ద్విగు సమాసం
- క్రింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:**
- పుస్తకములు మంచి నేస్తములు పుస్తకాలు మంచి నేస్తాలు
- దేశమునకు గ్రామములు పట్టుకొమ్మలు. దేశానికి గ్రామాలు పట్టు కొమ్మలు
- పోతన భాగవత పద్యములు మధురమైనవి. పోతన భాగవత పద్యాలు మధురమైనవి
- అర్థవంతమైన అనేక వాక్యముల సముదాయమే వ్యాసం. అర్థవంతమైన అనేక వాక్యాల సముదాయమే వ్యాసం
- నా మిత్రుడు దూర ప్రాంతములో నివసిస్తున్నాడు. నా మిత్రుడు దూర ప్రాంతాన నివసిస్తున్నాడు
- పై వాక్యాలలో పుస్తకములు – పుస్తకాలు, నేస్తములు – నేస్తాలు, దేశమునకు – దేశానికిగ్రామములు ,–గ్రామాలు, పద్యములు – పద్యాలు, వాక్యములు – వాక్యాలు, ప్రాంతము – ప్రాంతాన వంటి పర్యాయపదాలు ఉన్నాయి
-

పూర్వపద చివరి అక్షరం	పరమైన అక్షరాలు	ఉదాహరణలు	
పుస్తక	లు	పుస్తకాలు	పుస్తకాలు, పుస్తకాల, పుస్తకాను
గ్రామ		గ్రామాలు	గ్రామాలు, గ్రామాల, గ్రామాన
పద్య	ల	పద్యాలు	పద్యాలు, పద్యాల, పద్యాన
వాక్య	న	వాక్యాలు	వాక్యాలు, వాక్యాల, వాక్యాన
ప్రాంత		ప్రాంతాలు	ప్రాంతాలు, ప్రాంతాన

- పుస్తకాలు, పుస్తకాల, పుస్తకాను లు, లను లు పరమగునము వర్ణమునకు, లోపంబు ను, తత్కార్య స్వరంబునకు బీర్చంబును విభాషిగా అవుతాయి
- అంటే కావ్య భాగంలో పద్యములు, పద్యాలు అని రెండు రూపాలుగా ఉంటాయి
- నేటి తెలుగులో పద్యాలు, పుస్తకాలు వంటి రూపాలే ఉంటాయి
- ని, కి ప్రత్యయాలు చేరినప్పుడు పద్యాన్ని, పద్యానికి మొదలగు రూపాలు ఉంటాయి
- క్రింది పట్టికను పరిశీలించండి:**

ఈ) కింది పర్మికను పరిశీలించండి.

పురుషులు	సర్వానామములు	వీకవచనం	బహువచనం
ఉత్తము	నేను-మేము	నేను క్రమశిక్షణతో నడుచుకుంటాను	మేము క్రమశిక్షణతో నడుచుకుంటాము
మధ్యము	నీవు-మీరు	నీవు మంచి మార్గాన్ని ఎంచుకో	మీరు మంచి మార్గాన్ని ఎంచుకోండి
ప్రథము	అతడు-ఆమె / వాడు - వారు అది, ఇది	అతడు గొప్ప విద్యావంతడ అది మంచి పుస్తకం	వారు గొప్ప విద్యావంతలు అవి మంచి పుస్తకాలు

- మొదటి వాక్యంలో తన గురించి తానే చెప్పుకోవడం జిలగించి... ఇది ఉత్తము పురుషు
- రెండవ వాక్యంలో ఎదుట ఉన్న వ్యక్తిని గురించి చెప్పబడింది... ఇది మధ్యము పురుషు
- మూడవ వాక్యంలో ఎక్కడి ఉన్న వ్యక్తిని గురించి చెప్పడం జిలగించి... ఇది ప్రథము పురుషు
- ఎక్కడి ఉన్న వ్యక్తులను గురించి చెప్పడానికి వాడే సర్వానామాలను ప్రథము పురుషు అంటారు
- ఎదుట ఉన్న వాని గురించి చెప్పడానికి వాడే సర్వానామాలను మధ్యము పురుషు అంటారు
- తనను గురించి తాను చెప్పుకునే సర్వానామాలను ఉత్తము పురుషు అంటారు
- తాను ఉత్తము, ఎదుట మధ్యము, ఎక్కడి ప్రథము అనేది పురుషులను గుర్తుంచుకోవడానికి సులువైన మార్గం
- ఇద్దరు వ్యక్తులు మాట్లాడుకుంటున్నప్పుడు మాట్లాడే వ్యక్తి... ఉత్తము పురుషు
- ఎదురుగా వింటున్న వ్యక్తి... మధ్యము పురుషు
- ఎవరి గురించి మాట్లాడుతున్నామో అతను ..... ప్రథము పురుషు
- **పార్యాంత పద్యము:**
- చదివించిల నను గురువులు
చదివితి ధర్మార్థ ముఖ్య శాస్త్రములు నే
చదివినవి గలవు పెక్కలు
చదువులలో మర్మమెల్ల చదివితి తండ్రి
- ఈ పద్యం బమ్మేర పోతున్న రచించిన అంద్ర మహాభాగవతం నుండి తీసుకోవడం జిలగించి
- **భావం:**
- తండ్రి గురువులు నన్ను చదివించారు. నేను ధర్మశాస్త్రం మొదలైన ముఖ్యమైన శాస్త్రాలు చదివాను. చదువులలో రహస్యమంతా చదివాను.
- **సూక్తి:**
- సమాజ వ్యవస్థను సమూలంగా మార్చడానికి విద్యయే మార్గము..... సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్

- నవంబర్ వ తేదీని జాతీయ11 విద్యా దినోత్సవం గా జరుపుకుంటాము

-

సమదృష్టి

- సమదృష్టి పార్యంశం యొక్క ప్రక్రియ... గజల్
- సమదృష్టి పార్యంశం యొక్క ఇతివృత్తం... సమానత్వం
- సమదృష్టి పార్యంశం రచయిత... పైడి తేరేష్ బాబు
- వినదగునెవ్వరు చెప్పిన

వినినంతనే వేగపడక వివరము పథకం

నిజము తెలిసిన

ఇది పరుడు మహిలో సుమతి

- ఈ పద్యం బద్దెన రచించిన సుమతి శతకం నుంచి తీసుకోవడం జరిగింది

• ఉద్దేశం:

• వై వై మెరుగులు చూసి మోసపోకూడదు. రంగులు, వర్జాన్ని బట్టి గాక గుణాన్ని బట్టి గౌరవించడం నేర్చుకోవాలి. మానవులందరి పట్ల సమాన భావంతో ఉండాలనేని విద్యార్థులకు లలవాటు చేయాలనేడే ఈ పార్యంశం ఉద్దేశం

• గజల్:

- గజల్ అనే పదం గజాల్ అనే పదం నుండి వచ్చింది
- ఇది ఉర్దూ సాహిత్య ప్రక్రియ
- తెలుగు సాహిత్యంలోనికి ఈ ప్రక్రియను తెచ్చుకున్నాం
- అరబ్బి భాషలో గజల్ అంటే రాగాలాపన అని అర్థము
- లయాత్మకమైన నడకతో స్వచ్ఛగా భావాన్ని ప్రకటించడానికి ఉపయోగపడే సాహిత్య ప్రక్రియ..... గజల్
- ఇందులో భావం ఎక్కువ పదాలు తక్కువ
- భావం ఏ చరణానికి ఆచరణమే ఉంటుంది
- పల్లవిని మాత్రా అంటారు
- చరణాన్ని మక్కా అంటారు

• అంత్య ప్రాస ఉంటుంది

• కవి ముద్రను తఖల్లున్ అంటారు

• కవి పరిచయం:

• పైడి తేరేష్ బాబు ప్రకాశం జిల్లా ఒంగోలు పట్టణంలో జన్మించారు

• పైడి తేరేష్ బాబు జననం...1963, మరణం...2014

• ఏల తల్లిదండ్రులు .....సుబ్బమ్మ శాంతయ్య

• ఏల రచనలు...అల్పపీడనం హిందూ మహానముద్రం

• పైడి తేరేష్ బాబు కవి గాయకుడు ,సాహితీవేత్త .అకాశవాణిలో వ్యాఖ్యాతగా కూడా పనిచేశారు

• కలన పదాలకు అర్థాలు:

• ఉదరము...కడుపు

• చరుపు.. చేతి దెబ్బ

• తూర్పు...చిం

• తలుపు.. కవాటం

• రేయ...రాత్రి

• కులం...వంశం

• పాత్మాంశంలోని అంశాలు:

• కన్న అంటే కంచిలోని నల్లగుడ్డు నల్లగా ఉంటుంది. మనకంటే చూపుకు ఆ నల్లగుండే ప్రధానం కానీ దాని ద్వారా చూసే చూపు నలుపు కాదు .అంటే మన కంచి చూపులు జాలి, సహాయం చేసే గుణం ఓదార్పు కనపడాలి. చెట్టు కూడా ముదురు ఆకుపచ్చ రంగులో ఉండడం వల్ల దూరానికి నల్లగా ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది .కానీ ఆ చెట్టు కాయలు .పూలు. పండ్లు రకరకాల రంగులు కనిపిస్తూ చూసేవాలికి ఆసందం కలిగిస్తాయి.

• వాన చినుకు తాకితేనే నేలకు కడుపు పండుతుంది. కడుపు పండడం అంటే సంతానం కలగడం .నేలకు కడుపు పడటం అంటే నేల మీద ఉన్న విత్తనాలు మొలక్కెత్తడం. నేలంతా సస్యశాయమలం కావడం ఛీనికంతటీకి కారణమైన వాన చినుకులను ఇచ్చేటి మాత్రం నల్లని మేఘం. మేఘం యొక్క రంగు నలుపు రంగు అయినా అది లోకానికి చేసే మేలు అపారమైనది

• నిద్ర మత్తు అజ్ఞానానికి సంకేతం బద్ధకానికి గుర్తు. బద్ధకం, అజ్ఞానం వదలాలంటే ఎదురుదెబ్బ తగలాలి. ఎదురుదెబ్బ చెల్లున తగిలితే బద్ధకం, అజ్ఞానం వదులుతాయి. బద్ధకాన్ని, అజ్ఞానాన్ని వదిలించే జ్ఞానాన్ని ఇచ్చేటి చదువు మాత్రమే .పుస్తకంలో

అశ్చరాలు నల్గా ఉంటాయి కానీ చదువు మాత్రం నల్గా ఉండదు. జ్ఞానం దాని వలన వచ్చే కీర్తి ప్రకాశంవంతంగా ఉంటాయి మనకు చదువు ప్రధానం కానీ అట నేర్చే గురువు గాలి శారీరక నిర్మాణంతో పనిలేదు.

- తూర్పు తలవు తెరచు కోవడం అంటే చీకటి పటాపంచలు కావడం. చీకటి అంటే మోసం లజ్ఞానం, దోషించే మొదలైనవి .ఇవన్నీ పోవాలంటే గొంతు ఎత్తాలి, నినాదాలు చేయాలి. హక్కులు సాధించుకోవాలి. ఇవన్నీ చేయవలసించి కష్టపడి పనిచేసేవారు. ఎండనక, వాసకా పనిచేసే వారు సాధారణంగా నల్గానే ఉంటారు. నినాదాలు చేసే వాలికి కానీ వారు సాధించే హక్కులు అనే సూర్యోదయం తెలిపే కదా.
- కలలు అంటే ఉపాలు అట సాధించాలి. ఇటి సాధించాలి అనే ఆలోచనలే కలలు .ఆ కలలే భవిష్యత్తుకు పునాదులు రేపు ఒక గొప్ప దానిని సాధించాలి అంటే ఈరోజు దాని గురించి బలమైన కల కనాలి. రాత్రి నిద్రలో కూడా దాని గురించి బలమైన కలగనాలిపగలు మెలకువగా ఉన్న .పుట్టు ఏది సాధించాలని ఊహిస్తాము. అదే కలలుగా వస్తాయి. కలలు తెచ్చే రాత్రి, నలుపు కానీ కలలు నలుపు కాదు.
- నదీ ప్రవాహశినికి ఎదురు పెట్టడం చాలా కష్టం. ప్రవాహా వేగం బలంగా వెనుకకు వెళుతుంటే దానిని ఎబిలంచి బలంగా ముందుకు వెళ్లాలి, ఈత నలుపు అంటే ఈత ఒకటే భలించడం కష్టం కానీ గెలుపులో ఆనందం ఉంటుంది.
- పరుగుతోనే బతుకు బతికితే లోటును పూడ్చగలం .అంటే అభివృద్ధికి ప్రయత్నిస్తేనే బతుకులోని లోటును పూడ్చుకోగలం. నాది ఆ కులం, సీబి ఈ కులం అనే భావనతో ఉంటే అభివృద్ధి జరగదు కులం అనే భావన నలుపు కానీ అభివృద్ధికి చేసే ప్రయత్నం నలుపు కాదు.

• అపరిచిత గద్దం:

- మద్దాలి నగేష్ బాబు కవిత్వం చదువుతుంటే పల్లెల్లో తిరుగుతున్నట్టే ఉంటుంది.
- రచ్చబండ, వెలివాడ, పుట్ట, గోదావరి, కాప్టు సిగ్గు పడుడాం, ఊరు- వాడ మొదలైన కవితా సంపుటాలతో తెలుగు సాహిత్య ప్రపంచంలో కొత్త వరవడి సృష్టించాడు
- అపరిచిత గద్దం
- జిల్లెల్ మూడి అమ్మగారు 1958 ఆగష్టు 15 నా అన్న పూర్ణాలయం ప్రారంభిస్తున్నం చేశారు . ఆగష్టు 1958
- ఆమె తన ఇంటికి అందల ఇల్లు అని పేరు పెట్టారు
- బాపట్ల కుప్పు ఆసుపత్రి రోగులకు అరటి పట్టు, పులిపోర పంపేవారు
- 1971 లో సంస్కృత1971పోరశాల, కళాశాలలను నెలకొల్పి భాషాభావుల్లికి సంస్కృతి సాంప్రదాయాల అభివృద్ధికి నడుం కట్టారు

• భాషాంశాలు- పదజాలం:

- క్రింద వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు సరైన అరథలు రాసి సాంత వాక్యాలు రాయండి?
- తొలకలి చినుకుల వర్ష బుతువుకు సంకేతం

- సంకేతం...గుర్తు
- తల్లి స్వర్ణ బడ్డకు నులివెళ్గగా ఉంటుంది
- తల్లి స్వర్ణ...అమ్మ తాకడం
- ఒక్క చరువుతో మత్తు వదులుతుంది
- చరువు...చేతి దెబ్బ
- విద్యార్థులు భవితకై బాగా శ్రమించాలి
- భవిత...భవిష్యత్తు
- ఏటికి ఎదురీత అన్ని వేళలా మంచిచి కాదు
- ఎదురీత...ప్రపాహసికి ఎదురు వెళ్లడం
- క్రింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు నానార్థాలు ప్రాయండి?
- ఆ కొనసిను అందాలు కన్ను లక్షింపు కూర్చుతాయి
- అందము...సాగసు , సొందర్యం
- మనిషి నలుపు గాని గుణం కాదు.
- గుణము...స్వభావము, వింటినాలి
- ఆ నగరం వరదలలో మునిగిపోయింది
- వరద.. నటి విశేషము, కన్యక
- పల్లె సీమలు కష్టాల పాలయినాయి
- సీమ...ప్రదేశము రాజ్యము
- క్రింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు పర్యాయపదాలు రాయండి?
- అనవసరంగా రాత్రివేళలో బయట తిరగరాదు
- రాత్రి...నిష్ట, అంధకారము ,రేయి
- భూమి కట్టిన పచ్చని వస్తులు చెట్లు
- చెట్లు...తరువులు ,వృక్షాలు
- రైతులు నేలతల్లిని నమ్మి పంటలు పండిస్తారు
- రైతులు...పశుకులు , వృవ్సాయదారులు
- మా ఊరు కుండు ఉన్నది ఒడ్డున ఉంది
- నబి.. ఆపగ , పిరు
- మా మిత్తులందరికీ కబడ్డి అంటే జప్పం

• మితులు... స్నేహితులు, సకులు

• ప్రకృతి -వికృతులు:

• రేయ... రాత్రి

• కులం..కొలము

• అక్షరం... అక్షరం

• మత... మది

• వ్యతప్తత్రాలు :

• వ్యతప్తి అపగా పుట్టుక

• పదాల పుట్టుక తెలిపే విధానాన్ని వ్యతప్తి .

• ఆ శబ్దాల అర్థాన్ని తెలిపేచి వ్యతప్తర్థం

• ఉదాహరణ:

• గురువు... అజ్ఞానం అనే అంధకారాన్ని తొలగించేవాడు... ఉపాధ్యాయుడు

• శూరుడు... శౌర్యమును ప్రదర్శించేవాడు... వీరుడు

• భాస్కరుడు.. కాంతిని కలగజేయవాడు

• శారద... శరత్ నుండి పుట్టినది

• విద్యార్థి... విద్యను అర్జించేవాడు సమాన పదం ఇది వ్యతప్తి పదం కాదు))

• క్షేత్రము... దైవం వెలసిన ప్రాంతం... దేవాలయం

• క్రింది పదాలను విడదీసి సంధి పేరు రాయండి?

• కన్నాకటి = కన్న + ఒకటి = ఉత్స సంధి

• మచ్చాకటి = మచ్చ + ఒకటి = అత్స సంధి

• గొంతిాకటి = గొంతు + ఒకటి = ఉత్స సంధి

• మబ్బి కటి = మబ్బ + ఒకటి= ఉత్స సంధి

• చెట్టికటి = చెట్ట + ఒకటి = ఉత్స సంధి

• క్రింది పదాలను విడదీసి సంధి ఏమిటి తెలపండి?

• బివ్య శైఘ్రధం = బివ్య + శైఘ్రధం = వృధి సంధి

• ఏక్కెక = ఏక + ఏక = వృధి సంధి

• సురైక = సుర + ఏక = వృధి సంధి

• అపైశ్వర్యలు = అపై + శ్వర్యలు = వృధి సంధి

- కీంది పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసినమానం పేరు రాయండి?
- చినుకు స్వర్ణ... చినుకు యొక్క స్వర్ణ...షష్టి తత్త్వరుష సమానం
- రేయ పగలు... రేయసు , పగలుసు...ద్వంద్వ సమానం
- అక్షరం...క్షరము (నాశనం) కానిది...నై తత్త్వరుష సమానం
- నల్ల మేఘం...నల్లదైన మేఘం ..విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమానం
- కీంది సామాన్య వాకాలను సంస్కృత వాక్యాలుగా మార్చండి?
- వర్ణం నేలను తాకింది. వర్ణం పంటలకు ప్రాణం పోసింది.
- వర్ణం నేలను తాకి పంటలకు ప్రాణం పోసింది.
- విద్య అజ్ఞానాన్ని తొలగిస్తుంది. విద్య విజ్ఞానాన్ని ఇస్తుంది.
- విద్య అజ్ఞానాన్ని తొలగించి విజ్ఞానాన్ని ఇస్తుంది
- విద్యార్థులు నిరంతరం శ్రమించారు. విద్యార్థులు ఉత్తీర్ణులయ్యారు.
- విద్యార్థులు నిరంతరం శ్రమించి ఉత్తీర్ణులయ్యారు.
- ప్రజలందరూ సమానత్వం పాటించాలి. ప్రజలందరూ శాంతిని స్థాపించాలి.
- ప్రజలందరూ సమానత్వం పాటించి శాంతిని స్థాపించాలి.
- వృథి సంధి:

పృథివి సంధి

పూర్వపదం	పరపదం	సంధి జరిగే విధానం	సంధి పదం
1. వసుధ ధ + అ	వ ఎ	వసుధ+అ+ఎ = ఐ	వసుధైక
2. సకల ల+అ	షక్య శ	సకల్+అ+షక్యం అ+శ = ఐ	సకలైక్యం
3. దయా యీ+అ	ఎధితం ఎ	దయీ+అ+ఎధితం అ+ఎ = ఐ	దయైధితం
4. మహా హో+అ	షహర్యం శ	మహో+అ+షహర్యం అ+శ = ఐ	మహైశహర్యం
5. దివ వీ+అ	చికసులు చీ	దివ్+అ+చికసులు అ+చీ = జౌ	దివోకసులు
6. దేశ శీ+అ	జెన్నుత్యం జీ	దేశ్+అ+జెన్నుత్యం అ+జీ = జౌ	దేశోన్నత్యం
7. గంగా గీ+అ	చిఫుం చీ	గంగ్+అ+చిఫుం అ+చీ = జౌ	గంగోఫుం
8. మహా హో+అ	జెన్నుత్యం జౌ	మహో+అ+జెన్నుత్యం అ+సౌ = జౌ	మహోన్నత్యం
9. బుఱ ఉ+అ	బుఱం బు	బుఱీ+అ+బుఱం అ+బు = అర్	బుఱైరం

పూర్వపదంలో చివరి స్వరం	పరపదంలో మొదటి స్వరం	ఏకాదేశ పదం
	ఎ ఐ	శ
అ	చీ జౌ	జౌ
ఉ	బు	అర్

- పైవానిలో సంధి జలగిన విధానం గమనించినట్లయితే..
- ఆ ,ఆ లకు ఏ , ఏ లు పరమైతే ఏ కారం , ఆ ఆ లకు ఓ, షై లు పరమైతే షై కారం వట్టింది
- ఆ ఆ లకు రు కారం పరమైతే ఆర్ వట్టింది..

•సూత్రం..:

- అకారానికి ఏ ,ఏ లు పరమైతే ఏ కారము , ఓ , షై లు పరమైతే షై కారము , బు పరమైతే ఆర్ కారము ఆదేశం గా వస్తాయి
- ఏ, షై లను వృధ్ఘలు అంటారు కనుక దీనికి వృధ్ఘి సంధి అని పేరు
- పాత్యాంత పద్యము:
- పరుల స్వేచ్ఛ కొక్క ప్రతి బంధకముగా
నిలువ రాదు సుమ్మ నీదు స్వేచ్ఛ
పంచుకొనని స్వేచ్ఛ కుంచుకుపోవురా
నవయుగాల బాటు నార్ల మాట
- పై పద్యం రచించింది..... నార్ల వెంకటేస్వరరావు
- భావం
- నీ స్వేచ్ఛ ఎదుటివాలి స్వేచ్ఛకు ప్రతిబంధకం కారాదు ఒకరకొకరు స్వేచ్ఛను పంచుకోకపోతే అది సంకుచితం అవుతుంది.
- ప్రపంచ సమతా బినోత్సవం ....ఎప్రిల్ 5
- ప్రపంచాన్ని రెండు కళ్ళు తెరచి చూడు ...రహీంధ్రనాథ్ రాగుర్
- నవ్వుతూ అనే కథ ఎచ్చట నుండి గ్రహించారు.. పోస్ట్ కదంబం

భువన విజయం

- భువన విజయం పాత్యాంత ప్రక్రియ... సాహితీ రూపకం
- భువన విజయం పాత్యాంత రచయిత... వేటూలి ప్రభాకర్ శాస్త్రి , డాక్టర్ సి. వి. సుబ్బన్
- భువన విజయం పాత్యాంత ఇతివృత్తం... భాషాభరుచి పెంపాంబించడం
- ఉద్దేశ్యం :
- విద్యార్థులకు అష్టబిగ్గజ కవులు ఉన్న భువన విజయాన్ని పరిచయం చేయడం ,తెలుగు భాషకు ఉన్న ప్రత్యేకతను ,ఫునశతను, మాధురాయాన్ని తెలియపరచడం భాషాభమానాన్ని పెంపాంబించడంకంఠించడం పారం యొక్క ఉద్దేశం
- **కవి పరిచయం:**
- **వేటూలి ప్రభాకర శాస్త్రి:**
- **వేటూలి ప్రభాకర శాస్త్రి జననం...1888**

- వేటూలి ప్రభాకర శాస్త్రి మరణం...1950
- వేటూలి ప్రభాకర శాస్త్రి కృష్ణజీల్లా పెదకళ్ళేపల్లిలో జన్మించారు
- మీరు తల్లిదండ్రులు నుండర శాస్త్రి, శేషమ్మ
- తండ్రి వద్ద మరియు మద్దాలి రామావథాని వద్ద సంస్కృతాంగ్రములు నేర్చుకున్నారు
- ఈయన పరిశీలనలు, కవి, నాటక కర్త
- ఈయన దేశ చరిత్ర, భాషా సాహిత్యాలను పరిశీలించి అమూల్యమైన వ్యాసాలు రచించారు
- ప్రాచీన కవుల చాటువులను సేకరించి **చాటుపద్య మణి మంజరి కూర్చాడు**
- చాటుపద్య మణి మంజరి ఎవరు రచించారు.... వేటూలి ప్రభాకర శాస్త్రి
- **సివి సుబ్బన్:**
- సి వి సుబ్బన్ జననం...1929
- సి వి సుబ్బన్ మరణం...2017
- సివి సుబ్బన్ పూర్తి పేరు కడప వెంకటసుబ్బన్.
- సివి సుబ్బన్ కడప జిల్లా ప్రాధ్యాటుారులో రంగమ్మ, చెన్నప్ప దంపతులకు జన్మించారు
- బీరు అనేక అవధానాలు చేసి **శతావ్ధాన ప్రబంధ త్రిపటి పేరుతో గొప్ప గ్రంథాన్ని రచించారు**
- శతావ్ధాన ప్రబంధ త్రిపటి అనే గ్రంథ రచించింది.. డాక్టర్ సి వి సుబ్బన్
- జరుధులు... సరస్వతీపుత్ర, అవధాన పితామహా
- భువన విజయం అనే పార్శ్వాంశం వేటూలి ప్రభాకర శాస్త్రి మరియు డాక్టర్ సి వి సుబ్బరావు రచించిన అవధాన విద్య పుస్తకాల నుండి స్వీకరించారు
- **పార్శ్వాంశంలోని అంతాలు:**
- శ్రీకృష్ణదేవరాయల అస్త్రాన సభ పేరు.. భువన విజయం
- తెలుగుదేలయన్న దేశంబు తెలుగేను
తెలుగు వల్లభుండ తెలుగోకండ
ఎల్ల నృపులు కొలువ నెరుగవే బాసాడి
దేశభాషులందు తెలుగు లెస్సు
- శస పద్యం రచించింది శ్రీకృష్ణదేవరాయలు
- భువన విజయం సభలో శ్రీకృష్ణదేవరాయలు పెద్దనామాత్ములకు ఇచ్చిన సమస్య పూరణం ... అజానుజ్జైల్ రణజాగ్ర జులుగ
- బీని పెదనామాత్ముడు శస విధంగా పూరించాడు

- పుష్యమిన్ భరతాజ్యుడు పుట్టినాడు
మొనసి లక్ష్మణుడు అశ్వేష పుట్టినాడు
భరత లక్ష్మణు క్రమమిది యరసి చూడ
నగ్ర జానుజ్ఞలై రణజాగ్రజులుగా
- కానీ లోక వ్యవహరం రామ లక్ష్మణ భరత శత్రువులు అని ఉంటుంది....
- శ్రీకృష్ణదేవరాయలు ఇచ్చిన కలి నెత్తుకపాశియి ఎలుక కలుగును బినియెన్.. అనే సమస్య పూరణాన్ని భట్టు మూర్తి ఈ విధంగా పూరించాడు
- కరులు, చిలుకలెద్దులు ఈ
రైరతో నొనలించి యార్థ కడ బెట్టిడు చీ
గల మరిచే వర్తకుండా
కలినెత్తుకపాశియి ఎలుక కలుగును బినియెన్
- భట్టు మూర్తి చేసిన ఈ పూరణమును ఆహా ఎంత అద్భుత పూరణం అని రామభద్రుడు మెచ్చుకున్నాడు
- శ్రీకృష్ణదేవరాయలు ముక్క తిమ్మన కవి గాలికి ఈ సమస్య పూరణం ఇచ్చారు
- గాడిద యెడ్డెమ్ గదన్న ఘన సంపన్ని..
- ముక్క తిమ్మన రాజశేఖరా !అంటూ సమస్యలించి ఇలా అన్నాడు మానవులలో ఆడిన మాటలు తప్పే వారు కొందరు ఉన్నారు జంతువులలో ఓసిని చూడలేము అయినా భారతీ కృపతో పూరిస్తాను అని చెప్పి చెప్పారు
- ఆడిన మాటను తప్పిన
గాడిద కొడుకు లంచు తిట్టగా విని అయ్యా
వీడా నా కొడుకుని ఒక
గాడిద యెడ్డెమ్ గదన్న ఘన సంపన్నా!
- ముక్క తిమ్మన యొక్క ఈ పూరణాన్ని ధూరజ్జటి మహాకవి మెచ్చుకున్నారు
- శ్రీకృష్ణదేవరాయలు ధూరజ్జటి మహాకవికి ఒక సమస్య పూరణం ఇచ్చాడు
- న న న నాన నాన నన నానన నానన
- ఓసికి ప్రభువు అని నమస్కరిస్తా అక్షర విన్యాసం తప్ప ఓసిలో అర్థం లేదని అయినా ధూరజ్జటి చక్కటి పూరణం ఇచ్చారు
- నిను నిను నిన్ను నిను నిన్నును నిన్నును నిన్ను నిన్ను నుం
గని లయ తాళ సంగతుల గాన కళా పరిపూర్ణ మానన
- మున్ పలు కూని రాగముల మోదము నల్లచు పలుక నిట్టులన్

న న న న న నాన నాన నన నానన నానన

- మత్స్యమై జడ నిభి ముడియించే సోమకు గూర్చుమై కవ్వవు గుండ మోసె గిట్టియైహిరణ్యమ్మ గీటడం గించెను, పాలయై వథించే బ్రహ్మదిజనకు వట్టుబై బలి దనుజు వంచించి కుభియించే, భాగ్రమై క్షత్ర పంక్తి జెండే దశరథ రాముండై దశకంర దెగటార్చే, శోలయై దుష్టుల సంహాలించే
- మత్స్య అవతారమున సోమకాసురుని చంపారు
- కూర్చుమై మందరగిల మోసి పాలసముద్రం చిలక దానికి సాయం అయ్యారు
- పరాపా రూపం లో హిరణ్యమాత్రుడై చంపారు
- నరసింహీ రూపంలో హిరణ్యకశిపుడైని చంపారు. వామనుడై బలిని పాతాళానికి పంపారు
- పరశురాముడై రాజుల ధర్మాన్ని కూల్చాడు. శ్రీరాముడై రావణుడిని వచిలించాడు
- శ్రీకృష్ణుడై దుష్టులను అంతం చేశాడు
- బుద్ధుడై పరస్మీల బుద్ధిని మాల్చి శివుని చేత త్రిపురాసురుని చంపించాడు.
- కలిగా నీతిహిసులను కూల్చాడు దశావతార కార్య కారణాలను మనోహరమైన సీసముతో సభా సదులను గులించి అలలింప చేశారు
- పెద్దన మాటల్లాడుతూ ...మహాప్రభు ! వచ్చే దాలలో ఒక జానపదుడు ఒక సమస్యని ఇచ్చాడు మీరు అనుమతిస్తే మీకు ఇస్తాను అన్నారు..
- రాయల అంగీకారంతో పెద్దన సమస్యను ఇప్పుడం జలగించి
- అందరూ నందరే మరియు నందరూ నందరే యంద యందరే.... బీనిని పూలించమని
- బీనిని ఉద్దేశిస్తూ పింగళ సురసు ! అటీ సంగతి ! ప్రభువుల వాలికి ఇప్పుడగేన సమస్య అన్నాడు.
- శ్రీకృష్ణదేవరాయలు బీనికి ఈ విధంగా సమాధానం చెప్పాడు
- కొందరు పాండితీ ధనులు కొందరు నాగరకుల్ వదా వదుల్
కొందరు చాతూలీ ప్రియులు కొందరు నీతికి భూతికి సిద్ధహస్తులో
కొందరు నాయ కుల్ మరియు కొందరు గాయకులందరుందరే
అందరూ నందరే మరియు నందరు యందరందరే...
- **సాహితీ రూపకం:**
- తెలుగు సాహితీ ప్రక్రియలో రూపకం ఒకటి
- బీనిలో నటులు ఆయా పాత్రలు ధరిస్తారు
- అంటే నటులు ఆయా పాత్రల గుణాలను , రూపాలను ఆరోపించుకుని అభినయిస్తారు
- **కలిన వదాలకు అర్థాలు :**

- భువనము...లోకము
- వంమా.. వంబి మాగడలు
- పితెంచి...వ్యాపారి
- రసవత్తరము.. చాలా బాగా
- రసవంతము...నవరసములతో కూడిన
- దత్తపటి.. ఇవ్వబడిన నాలుగు పదములు
- ఆసీనులగుట...కూర్చునుట
- వల్లభుడు...పలిపాలకుడు
- లెస్సి...బాగు
- ఆర్య...అయ్య
- అమా తిడు...మంత్రి
- అగ్రజుడు...అన్నగారు
- అనుజుడు...తమ్ముడు
- భరతాఖ్యుడు...భరతుడు అనే పేరు
- మొనసి...శోభించి
- అరసిచూడ...ఆలోచించి చూడా
- కలి.. ఏనుగు
- శర్మలిన్...పంచదార
- భేటీ...భయం
- ధూర్జ్ఞటి...శివుడు
- పద గుంఫనం...పద రహస్యం
- బండినము...యుద్ధము
- ఉరమున్న.. గుండెలపైన
- సికాయము...పరమాత్మ
- మత్స్యము...చేప
- జడనిథి.. సముద్రం
- కూర్చుము...తాబేలు
- కవ్వపు కొండ...మంధరగిల

- కిటి..వరాహము
- వటువు...బ్రహ్మచారి
- దనుజడు...రాక్షసుడు
- భాగ్నివుడు. పరశురాముడు
- శోల...విష్ణువు, కృష్ణుడు
- మేచ్యులు...సీచులు
- గీరి...పర్వతం
- బిగంతాలు.. బిక్కల చివరలు
- అంజలి...నమస్కారం
- **మత్స్యునై జడనిధి మడి యించే అనే పద్య భావం ఆధారంగా దశావతారాలు, సాధించిన కార్యములను పూరించండి?**
- మత్స్య అవతారం .. సౌమి కుని చంపడం
- కూర్మావతారం...మంధరగీరి మోయడం
- వరాహవతారం...హిరణ్యకృడిని చంపడం
- నరసింహ అవతారం...హిరణ్యకశిషుడిని చంపడం
- వామన అవతారం...బలిని పొతొళానికి తొక్కడం
- పరశురామ అవతారం...రాజుల ధర్మం అనచడం
- కృష్ణావతారం...దుష్టసంపోరం
- రామావతారం...రావణ సంపోరం
- బుద్ధావతారం...త్రిపురాసుర సంపోర కారకుడు
- కల్పి అవతారం...సీతిహీనులనుకూల్చడం
- అపలచిత గద్యం::**
- ఆధునిక కాలంలో అవధాన విద్యకు గౌరవం తెల్చిన ఘనత తిరుపతి వెంకట కవులు దే
- కాలీ కృష్ణాచార్యులు, వెంకట రామకృష్ణ కవులు, కొప్పరపు కవులు, జంధ్యాల సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, గాదేపల్లి వీర రామువ శాస్త్రి, వేటూలి శివరామశాస్త్రి, పింగళి కాటూలి కవులు, సివి సుబ్బన్, రాళ్ల బండి కవిత ప్రసాద్, ఆశావాది ప్రకాశరావు మొదలైన వారు అవధానులుగా ప్రసిద్ధులు..
- అష్టావధానంలో ముఖ్యమైన ప్రతీయలు.. నిషిద్ధాక్షరి, సమస్య పూరణం , రత్నపథి, వర్ణన, ఆశువు , స్వస్తాక్షరి, పురాణ పరశనం , అప్రస్తుత ప్రసంగం మొదలైన అంశాలు ఉన్నాయి.

- అపరిచిత పద్యం:
- మధురమైన మధుర మధురమైన మన భాష కంటేను
చక్కని భాష జగతి లేదు
తల్లిపాల కంటే తనయునకే పాలు
బలమునీయగలవు తెలుగు జడ్డ
ఈ పద్యం రచించింది నార్ద చిరంజీవి
- భాషాంశాలు- పదజాలం:
- కింద పదాలకు అర్థాలు, రాయండి. సాంత వాక్యాలు రాయండి?
- తృప్తి కోరిక
- దీవెనలు ఆశీస్సులు
- అబ్బలాషు కోరిక
- వల్లభుడు రాజు
- క్రింది పదాలకు నానార్థాలు రాయండి?
- భాసు ఒట్టు, ప్రమాణం, భాష
- చీరు పిలుచు, చెలగు, చీల్లు
- రసము జలము, రుచి, హసరు
- లెన్సు యోగ్యం, శేషం క్షేమం
- క్రింది వాక్యాలను చదివి పర్యాయపదలను గుర్తించి రాయండి?
- మేకలకు తోిక బిస్కుగా ఉంటుంది కోతికి. వాలం అందం హాసుమంతుడు. లాంగూలంతో ఎగిరాడు
- తోిక వాలంలాంగులం,
- అమ్మ చూపు ప్రేమకు సంకేతం. అమ్మ ప్రేమకు దృష్టి దీషం ఉండదు అమ్మ లోకము మన పై ఆలోకనమే
- చూపు దృష్టి, అలోకనము
- శంకరి ఆచిశక్తి. పార్వతి కుంజర వాహిని. జగన్నోహిని కప్పాలను తొలగిస్తుంది
- శంకరి, పార్వతి, జగన్నోహిని
- మందర గీరిని కూర్చుం మోసింది. తనను తాను కాపాడుకోగలదు కమటం. తాబేలు నీచెటిలో. భూమిపై తిరుగుతుంది
- కూర్చుం, కమటం, తాబేలు
- శోలకి సుఖద్రు చెల్లెలు. మురాలి అర్చునునికి బావములచి. గోపాలుడు అందరివాడు.
- శోల, మురాలి, గోపాలుడు

- Ap dsc new syllabus తో కూడిన పరీక్షలు ...7,8 తరగతుల new syllabus cover చేస్తూ 120 రోజుల పాటు పరీక్షలు ...300 రూపాయలతో రాసే ఈ పరీక్షలు ప్రతి రోజు రాస్తూ ఉంటే 120 రోజులలో DSC preparation పూర్తమైతుంది ...అలాగే ఈ course లో మీకు దైలీ GK మరియు కరెంట్ affairs classes తో పాటు PIE classes , టైమ్ మెథడ్స్ classesకూడా అందించబడతాయి..register అవ్వడం కోసం call చేయవలసిన NUMBER..7207386352,9390856544
- Phone pe number ..7207386352, 9912954991

- ప్రకృతి, వికృతులు:
- శర్గర...చక్కర
- పద్యం...పద్మం
- సంతోషం.. సంతసం
- విజ్ఞానం.....విన్యాసం
- వ్యాకరణాంశాలు:
- గసడదవా దేశ సంధి పదాలను విడదిసి రాయండి:
- గొప్పవాడు గదా = గొప్పవాడు + కదా = **గసడదవా దేశ సంధి**
- కొలువు చేసి = కొలువు + చేసి = **గసడదవా దేశ సంధి**
- వాడు డక్కలి = వాడు + టక్కలి = **గసడదవా దేశ సంధి**
- కూరగాయలు = కూర + కాయలు = **గసడదవా దేశ సంధి**
- కాలు చేతులు = కాలు + చేతులు = **గసడదవా దేశ సంధి**
- తల్లిదంట్రులు = తల్లి + తంట్రులు = **గసడదవా దేశ సంధి**
- క్రింది పదాలకు విర్మాణ వాక్యాలను రాసి సమాసాల పేర్లు రాయండి?
- రెండు బిక్కలు...రెండైన బిక్కలు.. ద్విగు సమాసం
- అసాధ్యం...సాధ్యము కానిది...సై తత్పురుష సమాసం
- పని పాటలు...పనియును, పాటయును...ద్వంద్వ సమాసం
- పారంలోని క్రింది పద్య పాఠానికి గురు , గుర్తించండి ?
- నేను నిన్ను నిన్ను
- ఈ పద్య పాదం చంపకమాల కు చెందినది
- పద్య లక్షణాలు:

- చంపకమాల పద్యం వృత్త పద్యం
- ఇందులో నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి
- ప్రతి పాదంలో అక్షరాలు ఉంటాయి 21
- ప్రతిపాదంలో వరుసగా సజబజజర అనే గణాలు వరుసగా వస్తాయి
- యతి స్థానం వ అక్షరం 11
- ప్రాస నియమం ఉంటుంది
- **వృత్తానుప్రాసాలంకారం:**
- ఒక పద్యంలో గాని , పద్య పాదములో గాని ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ హల్లులు పదేపదే ఫునరావృతం అయితే అది వృత్తానుప్రాస అలంకారం అనుతుంది
- **ఉదాహరణ:**
- వాడు బడికి వడి వడిగా వచ్చాడు
- ధీర వీర పరాక్రమ రాకుమార లేరా పోరు సలప కదలి రా రా!
- విష్ణు రోచిష్ణు జిష్ణు సహిష్ణు కృష్ణు
- నా నూనె నా నూనె
- మా మామ్మ మా మామ్మే
- పాపా! పాపా! పీపా పంపు
- కాకీక కాకికి కాక కేకకా!
- మొదటి ఉదాహరణలో మొదటి వాక్యంలో ద అనే హల్లు అనేకసార్లు ఆవృతమైంది రెండవ వాక్యంలో రా అనే హల్లు ఫునరావృతం అయ్యంది .

శ్రీస్రి క్రీఎంగ్ సంస్థ

గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా.

Cell : 9912954991, 9390856544.

2018 DSCలో కృష్ణాజిల్లా
1st ర్యాట్ సాధించిన
మా విద్యార్థి

1st
Krishna Dist.

HT-NO. 18061440003638

Online Classes కోసం
Youtube Channel
Srinidhi Excellence

Online Classes and
Exams కోసం download
Srinidhi Excellence app

2022 జూన్ 14 సుండి గుడివాడలో ఉట్ పేపర్ 1 & 2 లకు కొచింగ్ ప్రారంభం

- పాల్యాంత పద్ధతము?
- తలచినంతనె తన్నయత్వము కలిగి
తీపినంబించు పియూష్ తెలుగు భాష
చబినినంతనె మంచిలోన సుధలు గురియు
బింబ కావ్య సమన్వేష తెలుగు భాష..
ఈ పద్ధతం రచించింది.. విశ్వనాథ సత్యనారాయణ
- భావం:
- తలవగానే తన్నయత్వాన్ని పాందే తీపి నిచ్చే అమృతము తెలుగు భాష .. చదవగానే అనందాన్ని రెట్టింపు చేసే
భాష తెలుగు భాష.
- సూక్తి:
- ఆంధ్రత్వము లేని బ్రతుకు నాసింపకు మీ... తుమ్మల సీతారామమూర్తి చోదల
- ప్రపంచ రంగస్థల దినోత్సవం జరుపుకునే రోజు... మార్చి 27
- ర్యాబాయలు:
● జీవితం బెల్ల బహు శాస్త్ర సేవలందు
గడిపితి రహస్యముల చాల గ్రాహస్యమయ్య
జిప్పుడు వివేకనేత్రంబు విప్పి చూడ
తెలుసుకుంటే నాకేమీ తెలియదు
అది మధ్యాంత రహితమై యలరుచుండు

కాల యవనిక బేధింప గలమే మనము

జటుక నెందుండి వచ్చే నింక నెటుకపోవు

బ్రాసియను ప్రత్య కెవ్వాడు బదులు చెప్పు ...

- **దువ్వాల రామిరెడ్డి రచించిన పాశాల నుంచి ఓనిని గ్రహించడం జరిగింది**
- రుబా తేటగీతిలా ఉంటుంది
- దేశీయ చందస్సులో ఉంటుంది
- నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి
- వీటిని అర్థ పాదములని అంటారు
- ఒకటి ,రెండు, నాలుగు పాదములకు అంత్య నియమము కలదు
- వేమన పద్మాల రుబాయిలలో తత్వములు, నీతులు సంక్లేపించి చెప్పుటకు అనుభుగా ఉంటాయి.
- **జాతీయాలు –న్యాయాలు:**

- అరణ్య రోదన... అరణ్య రోభిత న్యాయం... అడవిలో ఏడ్చుట వ్యర్థం
- కూస్తున్న గాడిద మెస్తున్న గాడిదను చెలివేసినట్లు... అవ్వాపార వ్వాపార న్యాయం
- సేవకుని దే గుర్ం... అశ్వ భృత్య న్యాయం
- రోలు పోయి మదైల తో మొరపిట్టుకున్న ట్లు... ఉలూఖుల మండ న్యాయం
- గుణవంతుడు కు కుమారుడు ఒకడిడే చాలు... ఏకపుత్ర న్యాయం
- ముచ్చ తీసుకొనుటకు ముల్లే తగునన్న ట్లు... కంటక న్యాయం
- అరటి ఆకు ముందు షై పడినా ,ముచ్చ అరటి ఆకుషై పడినా ఆకుకే ప్రమాదం... కదలి కంటక న్యాయం
- ఏనుగు మింగిన వెలగపండు లాగున... కలికపిత్త న్యాయం
- కాకి ముక్కున దొండ పుండు గట్టినట్లు... కాక త్రోటిటి జంబ న్యాయం
- బావిలో కప్ప... కూపస్థ మండూక న్యాయం
- గాడిద కేమి తెలుసు గంధం పాడి వాసన... గార్థభ చందన న్యాయం
- బెల్లం కొట్టిన రాయి అన్న ట్లు... గుడిపల న్యాయం
- ఈ ఊరికి ఆ వ్యారు ఎంత దూరము ఆ ఊరికి ఈ ఊరు అంటే దూరం అన్న ట్లు... ర్రామదూర న్యాయం
- నమిలిన దానినే మరలా మరలా నమలుట... చల్యత చర్యణ న్యాయం
- పులిని చూసి నక్క వాత పెట్టుకున్న ట్లు... చిత్రికాంగ జంబుక న్యాయం
- కడ వంత గుమ్మడికాయ కత్తిపీటకు లోకువ ఉన్న ట్లు... చులక కూష్టిండ న్యాయం
- కాట్ల కాలిన పిల్లి విధము... దగ్గ పదమార్థాల అన్యాయం

- నదులన్నింటికి సముద్రమే ఆధారం అన్నట్లు...నచీ సముద్ర న్యాయం
- బీడలు బండ్లగూడ, బండ్ల బీడలగుట...నోక శకట న్యాయం
- అడుసు తొక్క నేల కాట్ల కడుగ నేల...పంక ప్రక్కాళన న్యాయం

అతిధ్యం

- అతిధ్యం పాత్యాంశం యొక్క ప్రక్రియ...జితిపోసం
- అతిధ్యం పాత్యాంశము యొక్క జితివృత్తం ..... అతిథి గౌరవం
- అతిధ్యం పాత్యాంశ రచయిత...తిక్కన సాశమయాజి
- దినుండ్రసు శాస్త్రవు

డైనసు శరణు వేడునప్పుడు ప్రియత అన్న

మానవుని కోలక తీర్చిన

వాణి సుజను దంప్తి బుద్ధులు వసుధ కుమారా

ఈ పద్యం రచించినబి పక్కి లక్ష్మి నరసింహా కవి

ఉద్దేశ్యం:

- అతిథి దేవోభవ !జింబెకి వచ్చిన అతిథులను గౌరవించాలని, వారికి లోటు రాసీయకూడదు అని తెలియజేయడం ఈ పాత్యాంశం ఉద్దేశం

నేపథ్యం:

- భీష్మ పితామహుడు ధర్మరాజుకు ధర్మబోధనలు చేస్తూ మనవ్యాప్తి శరణు కోలన వారిని అదుకుంటే ఎటువంటి ఘలితం దక్కుతుందో చెప్పాడు .

- ఈ కథ పూర్వం రాక్షస మంత్ర సుకూచార్యుడు చార్యుడు ముచుకుందుడు అనే రాజుకు చెప్పిన కథ.

- ఈ కథ అతిథి మర్యాద, ఆపదలో ఉన్న వారిని ఆదుకోవడం,, మొదలైన విలువలను చెబుతుంటి

- ఒక వేటగాడు అడవికి వెళ్లి పుస్తిని వేటాడి తిలగి ఇంటికి వెటుతుండగా పెద్ద గాలివాన వచ్చింది దాని వలన వేటగాడు అడవిలో చిక్కుకున్నాడు .చివరకు ఒక చెట్టు కిందకు చేలి తడిసిన శరీరంతో గజ గజ వణక సాగాడు .

- అప్పుడు ఒక పావురం శరణు కోలన వేటగాడికి అతిధ్యం జిచ్చిన లీతిని ఈ ఘట్టం తెలియజేస్తుంది.

కవి పరిచయం:

- తిక్కన సాశమయాజి

- వ శతాబ్దానికి చెంబిన కవి13

- కవిత్రయములలో తిక్కన సాంఘమయాజి రెండవవాడు
- ఇంటిపీరు ..... కొట్టరువు
- తల్లిదంప్రులు ..... అన్నమ్మి, కొమ్మన్
- తిక్కన నెల్లూరుని పాలించిన మనుమనిభ్రమ ఆస్థానంలో మంత్రిగా ఉండేవాడు
- రచనలు .....నిర్వచనిస్తూ రామాయణము, అంద్ర మహాభారతము రచించాడు
- మహాభారత లో విరాటపర్వం నుండి స్వర్గార్థిపూర్ణ వరకు పర్వాలు రచించాడు 15
- ఈయన శైలి .....నాటకీయం
- ఈయన జిరుదులు ..... ఉభయ కవి మి, త్రుదు కవిబ్రహ్మ
- ప్రస్తుత పాఠ్యాంశం శాంతిపర్వం తృతీయాశ్వాసం నుండి తీసుకోవడం జరిగింది
- మహాభారతం లో భాగాలు .....పర్వాలు
- రామాయణం లో భాగాలు ...కాండలు
- భాగవతం లో భాగాలు ...స్కందాలు
- **ఇతిహస ప్రక్రియ:**
- ఇతిహసం అనగా పూర్వము ఇట్లా జరిగిందని తెలియచేప్పాయి
- దీనిలో ఇతి వృత్తం గతంలో జరిగినది ఉంటుంది
- ఇవి తోల్లేటి కథలు
- శ్రీమద్రామాయణం, మహాభారతం మన ఇతిహసాలు
- **పాఠ్యాంశ భావం:**
- తాను పట్టుకున్న పాపురంతో వేటగాడు గాలివాన సమయంలో ఒక చెట్టు కింద రాతి మీద వసుకుతూ పడుకున్నాడు. ఆ చెట్టు తొర్ర లో పాపురాల జంట. ఉంటి అందులో ఆడ పాపురం మేతకు పోయింది అది ఎంతకు రాకపోవడంతో మగ పాపురం విచారపడుతూ ఉంది.
- తన భార్య గులించి బాధపడుతున్న మగపాపురం మాటలన్నీ వలలో చిక్కుకున్న ఆడ పాపురం వింది.
- ఆడకోసమంటూ మన దగ్గర వచ్చిన వాలని దయతో ఆదలించాలి .వాలని కాపాడడం కన్నా మించిన మరొక పుణ్యం లేదు అని పెద్దలంటారు .ఈ గాలివానలో చిక్కి చలికి వసుకుతున్న వేటగాడికి సహాయం చేసి కాపాడు అని ఆడపాపురం మగ పాపురంతో అంది.
- భార్య మాటలను విన్న మగపాపురం భార్య పిష్టుందో అన్న విషయాన్ని వభలేసి వేటగానిష్టే జాలివడింది
- వేటగానితో ఇలా అంది

- ఓ అన్న! ఈ గాలి వానలో నువ్వు చాలా బాగా అలసిపోయి ఉన్నావు), మా ఇంటికి వచ్చిన అతిభి నీవు . ఆలస్యం కాకుండా నీకు అతిభి మర్యాద చేయాలి నీకు కావాల్సింది ఏదో చెప్పు అంది.
- వేటగాడు ఆహారం అవసరమని చెప్పగా తనను తాను నీకు ఆహారం అఫుతాను అని చెప్పి ఆ పాపురం మంట చుట్టూ తిరుగుతూ మంటల్లో పడిపోయింది.
- లోకంలో ఇలాంటి దానగుణం కలిగిన పాపురాలను చూసి వేటగాడికి దయ గురించి తెలిసి ఇలాంటి పక్కి జాతికి నేను ద్రీహం చేస్తున్నాను నా పనికి ,నా ప్రవర్తనకు నాపై నాకే అసహ్యం పుడుతుంది. త్యాగానికి ఈ పక్కి నాకు గురువు అని అనుకున్నాడు
- **కలన పదాలకు అర్థాలు:**
- శయనం... నిఱించడం
- కోటరంబు.. తొర్చ
- కపశతము.. పాపురము
- కలిమి... సంపద
- ఏహిక... ఈ లోకమునకు సంబంధించిన
- ఆముష్మిక... పరలోక సంబంధమైన
- పూర్... నిండ
- మగ్గము... మునిగినటి
- ప్రియ లాపములు... ప్రియమైన భర్త మాటలు
- జమునిన్... యముని
- ఉల్లంబు నన్... మనసులోనే
- ఉగ్గి డించి.. చెప్పుకొని
- బుధ కోటి... పండిత సమూహము
- కొంకు... కొంకర్లు
- డస్సి నాడవు.. అలసిపోయి ఉన్నావు)
- పక్కి వైల... పక్కల విరోధి అయిన వేటగాడు
- ఇంగలంబు... నిప్పు
- రయంబు... వేగము
- అనఘూ... పాపాత్ముడా
- సీత బాధనము... చలి బాధ

- వగచి_..విచారించి
- పులుగు_..పక్షి
- క్రింది పదాలకు అర్థం రాసి సాంత వాక్యాలు రాయిండి?
- బుధులు_..పండితులు
- విహంగము_..పక్షి
- శీకము_..దుఃఖము
- కృత కృత్యము_..సఫలము
- క్రింది పదాలకు సరైన నానారాథలతో జతపరచండి?
- అంగం_.. అవయవం, భాగం ,శరీరం
- విహంగం_..పక్షి ,బాణము, ముబ్బు
- శ్రేయం_..ధర్మం, శుభం, మోక్షం
- శిఖ_..సెగ ,కిరణం, మంట
- కీడు_..అపకారం ,మాలిన్యం, తప్పు
- క్రింది పదాలకు పర్యాయపదాలు రాయిండి?
- పులుగు_..పక్షి, విహంగం
- అంతరంగం_..హృదయం ,మనస్సు
- దేహం_..శరీరం, కాయం
- వృక్షాలు_..భూరూహాం ,క్షోజ
- త్రుక్కతి -వికృతులు:
- త్యాగం_..చాగం
- యముడు_..జముడు
- గొపనము_..గుణము
- సుగము_..సుఖము
- క్రింది పదాలకు వ్యుత్పత్తర్థాలు రాయిండి?
- అతిథి_..తిథి, నియమం లేకుండా వచ్చేవాడు_..అగంతకుడు
- మహీారహము_..భూమి సుండి పుట్టినది_..వృక్షము
- శరీరము_..నశించునది_..దేహము
- పక్షి_..పక్షములు గలబి_..పులుగు

- క్రింది పదాలను విడబీసి సంభి పేరు రాయండి?
- ఉజ్వలాంగె = ఉజ్వల + అంగె = సవర్జ బీర్ష సంభి
- ఇట్లనియె = ఇట్లు + అనియె = ఉత్వ సంభి
- మంబిరంబప్పుడు = మంబిరము + ఇప్పుడు = ఉత్వ సంభి
- అత్యధికం = అతి + అధికం = యణా దేశ సంభి
- ప్రాంద్రికచీట = ప్రాంద్రు + ఒకచీట = ఉత్వ సంభి
- అధికానురాగం = అధిక + అనురాగం = సవర్జ బీర్ష సంభి
- ప్రియలాపం = ప్రియ + అలాపం = సవర్జ బీర్ష సంభి
- శరణాగతుడు = శరణ + ఆగతుడు = సవర్జ బీర్ష సంభి
- సకలాంగములు = సకల + అంగములు = సవర్జ బీర్ష సంభి
- క్రింది పట్టిక ఆధారంగా పూరించండి?
- ఆ పలుకు+ = అప్పులుకు = త్రిక సంభి
- ఇ+ మోయి = ఇమోయి = త్రిక సంభి
- ఏ + వారు = ఎవ్వారు = త్రిక సంభి
- ఆ + పక్కి = అపక్కి = త్రిక సంభి
- ఆ + మహారుహం = అమ్మహారుహం = త్రిక సంభి
- సరళాదేశ సంభి:
- పూచెన్ , వచ్చెన్ , తినెన్ , చూసెన్ , ఉండెన్
- పై పదాలను గమనిస్తే పదాల చివర “న్” కనిపిస్తుంది. ఈ పదాల చివర ఉన్న నకారమును ధృతమంటారు. చివరన నకారం కలిగిన పదాలను ధ్రుత ప్రకృతికములు అంటారు.
- క్రింది పదాల విభజనను గమనించండి?
- పూచెన్+కలువలు+ = పూచెన్ + గలువలు
- దేశన్ + చూసి = దేశన్ + జూచి
- చేసెన్ + చూసి = చేసిన + జూసి
- పై ఉదాహరణలో మొదటి పదములో క పరమైతే డానికి ఆదేశం గా గా వచ్చింది
- రెండవ పదములో చూ బదులు జూ వచ్చింది
- పై ఉదాహరణలో పూర్వపదాల చివరన ఉన్న ధృతములకు పరపదాల మొదటిగా అక్కరాలుగా ఉన్న క, చ, ట, త, ప అను పరుషాలు పరమవుతాయి

- పరుషాలు... క,చ,ట, త,ప
- సరళాలు... గ ,జ,డ, ద,బ
- ధృత ప్రకృతము మీని పరుషములకు సరళములగు ..
- పై పట్టికలో చూపిన విధంగా పరుషాల స్థానంలో సరళాలు ఆదేశంగా వచ్చాయి.
- ఇలా వచ్చిన ఆదేశ సరళాలకు ముందున్న ధృతములకు ...
- సూత్రము: ఆదేశ సరళాలకు ముందున్న ధృతంబునకు జిందు సంశేష విభాగాలు అనుసూత్రం వలన ఖండజందువు, పూర్ణ జందువు సంశేషాలు వివాసగా వచ్చి ఆయా విభాగములోని రూపాలు ఏర్పడతాయి
- **క్రింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసి సమాసం పేరు రాయండి:**
- సతి గుణములు... సతి యొక్క గుణములు... షప్టి తత్పురుష సమాసం
- సుఖ సాధనములు... సుఖము కొరకు సాధనములు... చతుర్థి తత్పురుష సమాసం
- పక్షి గురువు... పక్షుల యొక్క గురువు... షప్టి తత్పురుష సమాసం
- శరణాగతుడు... శరణమును గూర్చి గతుడు... ద్వితీయ తత్పురుష సమాసం
- **క్రింది పద్య పాదాలకు గురులఘువులను గుర్తించి పద్య లక్షణాలు రాయండి?**
- శరణ ముసాచ్చి నందగ బ్రసన్న తగ్గెకొ నిరక్ష సంబుసా
- న   జ   భ   జ   జ   జ   ర
- **లక్షణాలు:**
- చంపకమాల వృత్త జాతికి చెందిన పద్యము
- ప్రతిపద్యానికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి
- ప్రతిపాదంలోనూ పరుసగా నజబజ జజర అనే గణాలు ఉంటాయి
- యతి స్థానం 11 వ అక్షరం
- ప్రాస నియమం ఉంటుంది
- **ఉదాహరణ:**
- అనపు డుసుల్ మెంతయు బ్రయింబు వహింప గబక్కి షైలసీ
- న   జ   భ   జ   జ   జ   ర
- ఇది చంపకమాల పద్యము
- **క్రింది వాక్యాలలో అలంకారాన్ని గుర్తించి లక్షణాలు తెలియజేయండి?**
- మంచి మాటలు మాణిక్యాల వలె చెవులకు అలంకారాలు అవుతాయి
- ఈ వాక్యంలో ఉన్న అలంకారం ఉపమాలంకారం

- ఉపమాలంకారం:
- ఒక వస్తువును ప్రసిద్ధమైన మరొకదానితో పాట్లో రఘ్యంగా వర్ణించి చెబితే అది ఉపమాలంకారము
- ఈ వాక్యంలో ఉపమానము, ఉపమేయము, సమాన ధర్మం, ఉపమావాచకము అనే నాలుగు అంశాలు ఉన్నాయి
- ఉపమేయం... మాటలు
- ఉపమానం... మాణిక్యాలు
- ఉపమా వాచకం... వలె
- సమాన ధర్మం... అలంకారాలు
- అమె ముఖము చంద్రబాబులే ప్రకాశించుచున్నది
- ఈ వాక్యంలో ఉన్నది ఉపమాలంకారం
- ఉపమేయం... ముఖము
- ఉపమానం... చంద్రబాబు
- ఉపమాచకం... వలె
- సమాన ధర్మం... ప్రకాశించడం
- పాత్మాంత పద్మము:
- కొంచెమైనను తగబంచి కుదువ మేలు
పనుల యెడ దుఖమోళి యల్పంబు సుఖంబు
అనుభవించుట హితము శత్రువున కైన
నిష్టటయ లస్స యడిగిన యెడ నృపాల !
- ఈ పద్మం రచించింది..... తిక్కన
- భావం
- తనకున్నది కొంచెమే అయినా మరొక ప్రాణితో దానిని పంచుకుని అనుభవించడం మేలైన పద్ధతి. కార్యాలు
సాధించే క్రమంలో కలిగే శారీరక కష్టం, మానసిక వేదన సహించి, శ్రమించి పాందేవి అల్ప సుఖమే అయినా
సంతృప్తిగా అనుభవించడం హితకరం .. అడిగినవాడు శత్రువైన కోరినదాన్ని ఇవ్వడమే మంచిది
- సూక్తి:
- జీవుల నిండిపోయిన జాలిని చూపే వాడే గొప్పవాడు... బుద్ధుడు
- మాతృదేవీభవ పితృదేవీభవ ఆచార్యదేవీభ , అతిథి దేవీభవ... ఉపనిష దుక్కి
- మేటి పద్మం:
- కోటికి గాకులు కూసెను

వేటావల మూక గూడి యేదువ దొడగన్

కాటికి గుజలు చేరెను

తేటవరపు పోతరాజు లేడా లేడా!

- ఈ పద్యం పోస్టు కదంబం నుండి గ్రహించడం జరిగింది
- వెదక బోయిన తీగ కథ :
- ఒక గ్రామంలో ఉండే ధనవంతుడికి ఒకసారి వీపులో చిన్న గాయమై . పుండుగా మారింది
- ఆ ఉండలలో ఉన్న మునీశ్వరుడు చెప్పిన సూచనల మేరకు ఆ ధనవంతుని కొడుకు ఒక తీగను వెతుకుగంటూ అడవిలోకి వెళ్గా అతని కాలుకి ఆ తీగ తగిలింది. అప్పటినుండి వెతకబోయిన తీగ కాలికి తగిలినట్లు అన్న సామేత వాడకలోకి వచ్చింది.
- Ap dsc new syllabus తో కూడిన పరీక్షలు ...7,8 తరగతుల new syllabus cover చేస్తూ 120 రోజుల పాటు పరీక్షలు ...300 రూపాయలతో రాసే ఈ పరీక్షలు ప్రతి రోజు రాస్తూ ఉంటే 120 రోజులలో DSC preparation పూర్తవుతుంది ...అలాగే ఈ course లో మీకు డైలీ GK మరియు కరెంట affairs classes తో పాటు PIE classes , ట్రై మెథడ్స్ classesకూడా అందించబడతాయి..register అవ్వడం కోసం call చేయవలసిన
NUMBER..7207386352,9390856544
- Phone pe number ..7207386352, 9912954991
-

కార్బన్ ట్రైట్

- భారతదేశము కళలకు పుట్టినిల్ల. ఆ కళలలో మన నుంస్ఖాతి ,సంప్రదాయాలు ప్రతిజంజస్తాయి
- ప్రపంచ దేశాలలో భారత దేశాన్ని ఖన్నుత్వంలో ఏకత్వం అనే విశిష్ట లక్షణం ఒక ప్రత్యేక స్థానంలో నిలబెట్టింది
- భారతదేశపు గొప్ప వైవిధ్యాన్ని అన్ని రాష్ట్రాల ప్రజలు అవగాహన చేసుకోవడం కోసం రూపొందిన కార్బన్ మం.. ఏక భారత్ శైఖ భారత్
- ఈ కార్బన్ మం జాతీయతా భావాన్ని పెంపాందిస్తుంది .
- కళలు మొత్తం 64
- ఈ కళలలో కొన్ని శాస్త్రీయ కళలు అయితే కొన్ని జానపద కళలు.
- లలిత కళలు మొత్తం ఐదు. అవి చిత్రలేఖనం, శిల్పం, సంగీతం, సాహిత్యం, నాట్యం
- లలిత కళలు మనిషికి అలోకిక అనందాన్ని కలిగిస్తాయి. మనిషిని ఉన్న త స్థితికి నడిపిస్తాయి.
- లలిత కళలలో సంగీత సాహిత్యాల సమూహాల కళగా విరాజుల్లుతున్నాయి ..... నాట్య కళ

- నాట్య కళ మన కళా సంస్కృతికి సముచిత స్థానం కల్పించింది. కులమత ప్రాంతాలకు అతీతంగా నిలుస్తంది
- అంతర్జాతీయ నృత్య దినోత్సవం జరుపుకునే రోజు... ఏప్రిల్ 29
- **భరతనాట్యం:**
- భారతదేశంలో అతి ప్రాచీనమైన నృత్యం .....భరతనాట్యం
- ఇతర శాస్త్రీయ నృత్యాలకు తల్లి లాంటిది
- తమిళనాడులో ఆలయ నృత్యం నుండి ఉధ్వవించిన నృత్య రూపం
- భరత ముని పేరుతో పుట్టి ప్రసిద్ధిగాంచినది భరతనాట్యం...
- తమిళనాడు తంజావూరులో నట్టు వనారులు, దేవదాసీలు ఈ కళకు పోషకాలుగా చెబుతారు
- బ- భావం, ర- రాగం, త - తాళం అనే మూడు ప్రాథమిక ముఖ్య కళాంశాలను భరతనాట్యం చక్కగా మేలవిస్తంది.
- ఇందులో నృత్య భంగిమలతో పాటు రకాల హస్త 64, పాద కదలికలు ఉన్నాయి
- పురాతన దేవాలయాల మీద శిల్పాలు భరతనాట్య భంగిమలలో నాట్యం చేస్తున్న ట్లుగా ఉంటాయి
- కాంచీపురం సివాలయం తో పాటు అనేక పురాతన హిందూ దేవాలయాలవై వివిధ భంగిమలలో శివుని శిల్పాలు తీర్చబడి ఉన్నాయి.
- చిదంబరంలోని నటరాజ దేవాలయంలో తూర్ప రాజగోపురం లను వర్లించే శిల్పాలలో ఉంచి భరతనాట్య భంగిమ 108. వీటిని నాట్య శాస్త్రంలో కరణాలుగా భావిస్తారు.
- బాదామి గుహలలో శివుని శిల్పానికి ఉన్న 18 చేతులు భరతనాట్యంలోని హాస్తముద్రలను తెలియజేస్తాయి
- నాట్య శాస్త్రం ప్రకారం భరత నాట్యం మూడు విధాలుగా ఉంటుంది.. అవి నృత్యం , నృత్యం , నాట్యం
- నృత్యం అంటే శరీర అవయవాలకదలిక.
- నృత్యం అంటే రసభావాలతో అభినయ ప్రధానమైన నర్తనం
- నాట్యం అంటే నృత్య , నృత్య సమ్మేళనం
- అవయవాల ద్వారా అభినయం చేస్తూ ప్రీక్షకులకు తాము ప్రదర్శించే విషయాలను అర్థమయ్యేలా చూపడం అన్నమాట
- దేవదాసీలు అనే ఆలయ నృత్య కాలిసి లు ఈ నృత్యం ప్రదర్శించేవా
- దేవదాసి అంటే భగవంతునికి దాసీలు లేదా సేవకులుగా అంకితం చేయబడిన వారు
- భరత నాట్య నర్తకి వస్త్రధారణ హిందూ వధువు మాదిరిగా ఉంటుంది . ప్రత్యేక పద్ధతిలో చీర ధలస్తారు
- భరతనాట్యానికి సంగీతం కర్ణాటక శైలిలో ఉంటుంది.
- వరకు తంజా 1832 నుండి 1798 వూరును పరిపాలించిన సరోవర్జీ కాలంలో పోనయ్య, వడివేలు ,సివానందంచెన్నయ్య , అనంతోనలుగురు నట్టు వనార్థు ఆధునిక భరతనాట్యాన్ని రూపొందించారు

- పాచ్చాత్యల వలసలతో కీసించిన ఈ నాట్య కళను శాస్త్రీయ కళాకారుడైన కృష్ణయ్యర్ మద్రాస్ లో ముఖ్యజీక్ అకాడమీ ని స్థాపించి భరతనాట్యానికి తిలిగి జీవం పోశారు.
- భరత నాట్యం లో ప్రభూతిగాంచిన నాట్య గురువు..... మీనాళ్ళి సుందర పిల్లలై
- మీనాళ్ళి సుందర పిల్లలై శిష్యులలో ఒకరైన రుక్కిణి దేవి ఆరుండేల్ శాస్త్రీయ నృత్య పునరుద్ధరణకు కృషి చేశారు
- ఈమె అనేక భరతనాట్య ప్రదర్శనలు ఇచ్చేవారు.
- భారతీయ శాస్త్రీయ నృత్యాలు నేర్చుకోవడానికి వచ్చిన అమెలికన్ డాన్సర్ ఎస్టర్ షర్మాన్ తన పేరును రాగిసి దేవిగా మార్చుకుని భరతనాట్యాన్ని అంతర్జాయంగా విస్తరింప చేయడానికి కృషి చేస్తున్నారు
- బాల సరస్వతి, మృణాళిని సారాభాయ్, పద్మా సుబ్రహ్మణ్యం, ఆలార్కెల్ వల్లి, యామినీ కృష్ణమూర్తి, అవితారత్వం వంటి భరతనాట్య కళాకారులు భరత నాట్యాన్ని వారి ప్రదర్శనతో విశ్వ వ్యాప్తం చేశారు.
- **భాంగ్రా నృత్యం:**
- అబ్ అంటే నబి
- పాంచ్ అంటే ఏదు
- జీలం , చీనాబ్ , రావి , జయాన్ , సట్టిజ్ అనే ఏదు నదులు ప్రహించే ప్రదేశం కాబట్టి ఈ ప్రదేశానికి పంజాబ్ అనే పేరు వచ్చింది
- పంజాబ్ లో ప్రజలు పంట రాబడి ఆనందంలో ఈ నృత్యం చేస్తారు
- పంజాబ్లో పుట్టిన రైతుల నృత్యం ...భాంగ్రా
- భాంగ్రా అనేబి పంజాబ్ లో వివిధ జానపదాల సమ్మేళనంగా చెప్పవచ్చు
- సింధు నాగరికత ప్రాంతంలో పుట్టిన అతి ప్రాచిన నృత్యం,,భాంగ్రా
- భాంగ్రా జననాట్యంగా పిలవబడుతుంది
- బాధలు అన్న మరిచిపోయి చేసే నృత్యంగా భాంగ్రా ను పేరొంటారు
- ఈ నాట్యం చేస్తున్నప్పుడు ప్రతి ఒక్కరు ఇచి నా నాట్యం అని భావిస్తూ చేస్తారు
- పంజాబ్ లోని కథలను వివరించే చిన్న పాటలకు సైతం ఈ నృత్యం చేస్తారు
- భాంగ్రా పాటలు, ప్రేమ, దేశభక్తి, పండగల ఇతివృత్తాన్ని కలిగి ఉంటాయి.
- ఈ నృత్యాలు లో సమ్మి, రుమ్మర్, లుడీ , గిద్ద, ధమాల్, సియాలోడై వంటి విభాగాలు ఉన్నాయి
- రుమ్మర్, ధమాల్ నృత్య లీతులను ప్రామాణిక భాంగ్రా గా పేరొంటారు
- సియాలోడై నృత్యం ఒంటి కాలుతో ప్రదర్శించబడుతుంది
- భాంగ్రా నృత్యం ద్వారా జలియన్వాలాబాగ్ సంఘటన ను దేశ వ్యాప్తంగా తెలిపారు .
- దేశం అంతటా స్వతంత్ర కాంక్ష భాంగ్రా నృత్యం ద్వారా రగిల్లారు .

- భాంగ్రా లో దీలు వాయిద్యానికి ప్రత్యేక స్థానం ఉంది
- దీలు రెండువైపులా భాంగ్రా జీట్ ను సృష్టిస్తుంది
- భాంగ్రా నృత్య కారులు కు రుమాలు ప్రత్యేక అకర్షణగా చెప్పవచ్చు. రుమాలు మణి కట్టు చుట్టూ సాంప్రదాయకంగా కట్టబడి ఉంటుంది
- రుమాలు చేతి కదలిక తెలియజేస్తూ ట్రీక్స్ కుల దృష్టిని ఆకర్షిస్తుంది
- విదేశాలలో స్థిరపడిన పంజాబీలు భాంగ్రా ను ను ప్రపంచవ్యాప్తంగా విస్తరింపజేశారు
- పాచ్చాత్య సంగీతంలో సైతం భాంగ్రా ప్రభావాన్ని చూపిస్తుంది .
- లండన్లో భాంగ్రా సంగీతం బాగా ప్రాచుర్యం పొందింది
- ఉత్తర అమెరికా అంతా ప్రత్యేకమైన భాంగ్రా పోటీలు జలగాయి ఈ విధంగా భాంగ్రా విదేశాలలో సైతం జనాదరణ పొందింది
- భాంగ్రా లో ఆడవాల నాట్యాన్ని గిద్ద అంటారు
- మొదట ఈ నాట్యాన్ని మగవారు మాత్రమే చేసేవారు ఇప్పుడు స్త్రీలు కూడా చేయడం వలన భాంగ్రా , గిద్ద అని వేరు చేయడం జరిగింది
- **కథాకళ:**
- ఇతిహస కథలను అడుతూ చెప్పే నృత్యమే కథాకళ
- నృత్యం గా కథా కళలో లో ప్రతిభావం మానవ ప్రవర్తనను మార్చడానికి ఆధ్యాత్మికతను సాధించడానికి వేదిక అవుతుంది
- కథాకళ సంస్కృత కావ్యాలలో దాగివున్న రఘాన్యాన్ని వెలికి తీసింది ఈ రఘాన్యాన్ని విస్తృత సమాజానికి అందుబాటులోకి తెచ్చింది
- కేరళ రాష్ట్రానికి చెందిన శాస్త్రీయ నాట్య కళా లీతి „కథాకళ
- కథ అంటే కథ, కళ అంటే ఆట ..కథాకళ అంటే అంటే కథల ఆట
- 17వ శతాబ్దానికి చెందిన వెట్టత్తు రాజు కథాకళకి మెరుగులు దిద్దాడు
- రాజు కథాకళకి ముఖ్యమైన ఘుట్టాలను పరిచయం చేశాడు
- కొట్టారక రాజు అలయ ప్రాంగణంలో ప్రదర్శించే నాటకాలను స్థానిక ప్రజలకు అందుబాటులోకి తెచ్చారు ఈ విధంగా ఇతిహసాలను పవిత్ర కథలు ప్రజలకు చేరువ చేశాయి.
- వ శతాబ్దం చివరలో 17కళయోగం అనే కథాకళ బృందాలు స్థాపించబడ్డాయి
- ఈ బృందాలు కేరళలోని దేవాలయాలలో కథాకళ నృత్యరూపకాన్ని ప్రదర్శించేవి
- ఈ కళకు ఉన్న ప్రత్యేకత ఏమిటంటే కళాకారులు ఎవరూ నీరు తెలిచి మాట్లాడరు
- కథనంతా పరివ భావ ప్రకటనలలోనూ చేతి సంజ్ఞ లతోను ప్రకటింపచేస్తారు

- ముఖ్యంలో కనిపించే చిన్న ,పెద్ద కదలికలు ,కనుబొమ్మలు ,కనుగొట్టు ముక్కు, చంపలు గడ్డం మొదలైన వాటిని సూక్షంగా నేర్చగా కబిలిస్తూ వివిధ భావ ప్రకటన లు చేస్తారు .
- సంవత్సరాలు కథాకళకి బాస 300టగా నిలిచిన నంబుల్ని కుటుంబానికి చెందిన చిలప్పమన్న తః కళకు అదరణను పెంచాడు
- కథాకళ యొక్క సంస్కృతిని పాశ్చాతులకు అందించడానికి బార్బరా విజయకుమార్, కళామండలం విజయకుమార్ కలిసి కళా చేతన కథావళి అనే సంస్కృత స్థాపించారు
- బ్రటన్ లోని అన్ని వయసుల వారికి శాస్త్రీయ కథా కళని అందించడానికి వారు సంవత్సరాల 30క్కింపి చేశారు
- కథాకళలోని అద్భుతమైన దుస్తులు అలంకరణతో కథాకళ ప్రత్యేకమైనదిగా చెప్పవచ్చు
- సునితమైన గానంతో ,శక్తివంతమైన నటనతో ప్రపంచం నలు మూలలు ఆకర్షించే విధంగా కథాకళ అలరారుతుంది .
- **గుస్సాడీ నృత్యం:**
- రాజగోండకు బీపావళి పెద్ద పండగ
- చలికాలం ప్రారంభమయ్యే నాటికి పంటలన్నీ చేతికి వచ్చి ఉంటాయి
- గోండుల పురాణ గాధల లోని దండాలయి రోడ్ , సిసి సెర్క్యూ రోడ్ అనే కథానాయకులను అనుసరిస్తూ ప్రతి సంవత్సరం నృత్యాలు చేస్తారు
- గోండు యివకులు నుం 20డి మంచి దాకా చేరి చేసే దండా 40లీ నృత్యం లో గుస్సాడీ నృత్యం ఒక భాగం
- బీపావళి నెలలో సంప్రదాయ లీతిలో ఈ నృత్యం జరుగుతుంది
- పోర్కమినాడు కార్బూక్లమం ప్రారంభమై చతుర్భాషా వరకు జరుగుతుంది
- గుస్సాడీ నర్తకునికి కావలసిన సామాగ్రి లో ముఖ్యమైనది ...నెమలి పించమ్ తో తయారుచేసిన తలపాగా
- ఇందులో గారై పాతు కొమ్మలను కూడా అమరుస్తారు. కృతీము గడ్డలు, మీసాలతో వేపుం కడతారు మేకతోలు కప్పుకుంటారు
- సంగీత వాయిద్యాలను, గుస్సాడీ నృత్య పరికరాలను గోండులు పరమ పవిత్రంగా ప్రారంభస్తారు, నాట్యానికి ముందు వాటికి పూజ చేస్తారు
- లయబద్ధము, క్రమబద్ధము అయిన దండాలీ నృత్యము గుస్సాడీ లో ఒక భాగము
- దండాల నృత్యం చేస్తున్న బృందంలోకి గొసాడి బృందం ఆకస్మాత్తుగా ప్రవేశితుంది .
- గోండు భాషలో గుస్సాడీ అంటే అల్లరి అని అర్థం
- చేరే దండాల బృందం వలయం లోపలి వైపుకు తిలిగి నిలుచుంటారు
- గుస్సాడీల వేపుం ఆకర్షణీయంగా ఉంటుంది శరీరంపై నలుపు చారల చుక్కలతో వింత వింత అలంకరణలు ఉంటాయి
- గుస్సాడీల ప్రవేశించగానే దండాలీలు చెల్లా చేదురవుతారు . ఇది ప్రీక్షకులకు ఎంతో వినోదాన్ని కలిగిస్తుంది
- **బడిస్తూ నృత్యం:**
- బడిస్తూ నృత్యం భారతీయ శాస్త్రీయ నృత్య రూపాలలో ఒకటి

- తూర్పు భారతదేశంలోని ఒడిస్సి రాష్ట్రంలో పుట్టింది
- కీస్తిపూర్వం రెండవ శతాబ్దిలో భారవేలుని పరిపాలనలో ఒడిస్సి ఎక్కువ పోషించబడినట్లు ఉదయగిలలోని హంఘా శాసనం ద్వారా తెలుస్తుంది
- ఒడిస్సి నృత్య కారులు నాట్య శాస్త్రం నుండి పుట్టిన అతి ప్రాచీన నృత్యం ఒడిస్సి అని చెబుతారు
- రాజీ గుంఫా గుహలో రాతిఫలకంలో నృత్యం చేస్తున్న పురుషులు ,స్త్రీల వర్షానులు చెక్కబడ్డాయి
- ఈ వర్షానులు ఒడిస్సి నృత్యం పురాతనమైనది అని రుజువు చేస్తున్నాయి
- పూర్తి జగన్నాథుని అలయంలో వివిధ రకాల ఆరాధనల్లో మహార్ల నృత్యాలు ఉన్నాయి
- మహార్ల అనే పదాన్ని దేవదాసి పదానికి పర్యాయపదంగా చెప్పువచ్చు
- 8,సంవత్సరాల వయసు ఉన్న 9 బాలికలు గురువు ద్వారా నృత్యం లో శిక్షణ పొందుతారు
- చీర బంధన్ అని పిలవబడే వేడుక ద్వారా మహార్లలు అలయం నుంచి ప్రదర్శించడం ప్రారంభిస్తారు .
- మహార్లలు నృత్యం దేవుని సేవగా భావిస్తారు
- జయదేవుడు రచించిన గీతాగీసేవిందం లోని పాటలకు మహార్లలు నృత్యం చేసేవారు
- వ సంవత్సరం వర1950కు ఈ నృత్యం ఏ రంగస్థలంపై ప్రదర్శించలేదు.
- ఒడిస్సి చలిత్తులో మరొక ముఖ్య సంప్రదాయం ...గోటి పువాస్
- గోటి పువా అంటే బాలుడు అని అర్థము
- మొక్కలు చెల్లించడం కోసం ఈ గోటి పువాలు గానం, నృత్యం ద్వారా దేవతలకు కృతజ్ఞతలు తెలుపుతారు
- గోటి పువాలు స్త్రీల వలే దుస్తులు ధరించి బృందాలుగా ఆలయం బయట నృత్యం చేస్తారు
- గోటి పువా సంప్రదాయంలో శిక్షణ పొందిన వారు తర్వాత ఈ నాట్యానికి గురుగులుగా వ్యవహారిస్తారు
- వ సంవత్సరంలో కొందరు పండితులు1950,గురువులు ఈ నృత్యాన్ని రంగస్థలం పైకి ప్రదర్శనగా తీసుకురావడానికి ఒక సంఘాన్ని స్థాపించారు
- ఈ సంఘం పేరు .....జయంతిక
- పంకజ చరణ్ దాన్, కేలు చరణ్ మోహపాత్ర, దేబా ప్రసాద్ దాన్ ,మయుధర్ రెట్ , రంగనాథ్ దత్త ఈ జయంతిక లో ముఖ్యులు
- వీరు ఒడిసి శాస్త్రీయ గుర్తింపు కోసం కృషి చేశారు
- ఒడిస్సి శాస్త్రీయ నృత్యం లో లో పంకజ్ చరందాన్ అభి గురువుగా గుర్తింపు పొందారు
- కేలు చరణ్ మొహబాత్ తన శిష్యురాలు సంయుక్త ప్రాణి గ్రాహి తో కలసి ఒడిస్సి ప్రదర్శనలు ఇచ్చారు
- సంజ్ఞక్ ఒడిస్సి నృత్యం లో జాతీయ, అంతర్జాతీయ ప్రశంసలు పొందింది
- దేబా ప్రసాద్ శిష్యులైన ఇంద్రాణి రెహమాన్ అంతర్జాతీయంగా ఒడిసి నృత్యాన్ని విస్తృత పరిచారు
- కేలు చరణ్ మొహబాత్ పాత్ర విద్యార్థిని ప్రతిమ గాలీ బెంగళూరు దగ్గరలో హేసర ఘుట్ లో నృత్య రామ్ స్థాపించారు

- హారికథ:
- సంగీతం ,సాహిత్యం, నృత్యం, అభినయం మేలు కలయిక ..... హారికథ
- హారికథ పుట్టినట్లు తెలుస్తుంది వ శతాబ్దింలో మహరాష్ట్ర రాష్ట్రంలో 17
- హారికథను మహరాష్ట్రలో అభంగ్ అంటారు
- కేరళలో కథా ప్రసంగం అంటారు
- కనడంలో కీర్తన కాలక్షేపం అంటారు
- బెంగాలీలో కీర్తన అంటారు.
- తమిళంలో హారికథా కాలక్షేపం అంటారు
- తెలుగులో హారికథ అంటారు
- హారికథ గానం చేసే వారిని కథకుడు, కథాగానపరుడు, కథా ప్రసంగి, భాగవతార్, హారిదాసు, దాసు అనే పేరుతో పిలుస్తారు
- ఒకే వ్యక్తి కథ నిడివి బట్టి మూడు గంటలపాటు చేసే కథా గానమే ..... హారికథ
- కథకుడు అన్ని రకాల పాత్రలలో జీవిస్తూ లేక్కకులను. శ్రేతలను మెప్పిస్తాడు కముకనే హారికథ సమూహిర కళారూపం.
- కథకుడు ఆకర్షణీయమైన అపరిశ్యం తో ఏకకాలంలో గొంతుతో వాచకం, గానం సాత్మకం, కాలితో నృత్యం చేతులతో అంగికం గుప్తిస్తూ అభినయస్తాడు
- అదిభట్ల నారాయణదాసును హారికథ పితామహుడుగా పిలుస్తారు.
- కథకుడు వాయిద్య కారుల మధ్య వేబికపై పద్మాసనం వేసుకుని కూర్చుని సభారంగం శాంతికై ఇష్ట దేవత, గురు స్తుతులతో ప్రారంభిస్తాడు
- హారికథ వాగ్యయం సమాజంలో అనేక సమస్యలను తనలో ఇముడుచుకుని వాటికి పరిష్టార మార్గాలు చూపిస్తూ ప్రజలకు జ్ఞానబోధ చేస్తూ కర్తవ్యపాలన చేసే సమయంలో నిస్సందేహంగా సానుకూల ప్రయోజనం సాధిస్తున్నది

వ్రిం

అకారాది పద్ధతిక	
ఆసరా = ఆధారం	ఇ
జంగలము = అగ్ని	ఇంగలము = అగ్ని
జనుడు = నూర్యుడు	జనుడు = నూర్యుడు
జతతరం = ఈతరం	జతతరం = ఈ జీవితకాలం
ఉపక్రమించు = పూసుకొను	ఉ
ఉల్లము = మనస్సు	ఉల్లము = మనస్సు
కంరతా = కంరస్తం చేయు	క
కంతము = గొంతు	కంతము = గొంతు
కట్టాక్షం = దయ	కట్టాక్షం = దయ
కదన రంగం = యుద్ధభూమి	క
కనకం = బంగారం	కనకం = బంగారం
కని = చూసి	కని = చూసి
కబెంచు = మింగు	కబెంచు = మింగు
కరతలామలకం=సులువుగా అధినమగునది	కరతలామలకం=సులువుగా అధినమగునది
కర్కి = ఏనుగు	కర్కి = ఏనుగు
కర్కు = వని	కర్కు = వని
కర్కుభూమి = మానవలోకం	కర్కుభూమి = మానవలోకం
కలకలం = సందడి	క
కలవరపడు = కంగారుపడు	కలవరపడు = కంగారుపడు
కలవారు = ధనవంతులు	కలవారు = ధనవంతులు
కలవి = సంపద	కలవి = సంపద
కళాభిజ్ఞులు = కళలలో శైవణ్ణం కలవారు, విద్యాంసులు	కలవి = సంపద
కాంక్ష = కోరిక	కళాభిజ్ఞులు = కళలలో శైవణ్ణం కలవారు, విద్యాంసులు
కాకతాళీయం = కాకిఛాలగా తాటిపండు	కాంక్ష = కోరిక
పడిన విధం (హాటాత్తుగా జరగుట)	కాకతాళీయం = కాకిఛాలగా తాటిపండు
కాసనం = అడవి	పడిన విధం (హాటాత్తుగా జరగుట)
కిటి = పంది	కాసనం = అడవి
కురారం = గొడ్డలి	కిటి = పంది
కుతూహలం = సంతోషం	కురారం = గొడ్డలి
కుదిరి = అనుకూలించి, అమరి,	కుతూహలం = సంతోషం
కుద = తాకట్టు	కుదిరి = అనుకూలించి, అమరి,
కురుల సందన = వెంటుకల మధ్యన	కుద = తాకట్టు
కురులు = శిరోజాలు	కురుల సందన = వెంటుకల మధ్యన
	కురులు = శిరోజాలు
	కులకు = ఒయ్యారములు పోవు
	కృతార్థుడు = ధన్యుడు, కృతకృత్యుడు
	కృవ = దయ
	కైమాడ్పు = నమస్కరం
	కైత = కవనం
	కొదమ సింగం = వయస్సులో ఉన్న సింహం.
	కౌద్ది = తక్కువ
	కౌసము = తీసుకొనుము
	కోటరుము = తొర్ప
	కోణం = అంచు, ఇంచీలో ఒక మూల
	కౌముది = వెన్నెల
	క్రీడలు = ఆటలు
	క్రూళ్లం = పూర్తిగా
	ఖ
	ఖగము = పక్కి
	గ
	గగనం = ఆకాశం
	గగ్గించు = పెద్ద ధ్వని చేయు
	గర్జదరిట్రుడు = పుట్టుకతో బీదవాడు
	గౌతమీ నది = గోదావరి
	ఘ
	ఘుట్టం = భాగం, అంకం
	ఘునసారం = కర్మారం
	చ
	చక్రవర్తి = రాజులకు రాజు
	చతురత = నేర్చు
	చప్పున = వెంటనే
	చమత్కారం = నేర్చు
	చలనం = కదలడం
	చాన = ట్రీ
	చిట్టదుపులు = దట్టమైన అడవులు
	చిహ్నం = గుర్తు
	చూపరులు = చూసేవారు
	చెండు = పూబంతి
	చెక్కు చెదరకపోవడం = దెబ్బ తినకుండ
	చెదిరి = పక్కకు వెళ్లి
	చేలము = ప్రస్తుము

వ్రిం

క చతుం = గొడుగు జ జగతి = నేల జలధి = సముద్రం జదుడు = మూర్ఖుడు జనం = ప్రజలు జన్మము = పుట్టుక జపం = ధ్యానం జయించిన = గెలిచిన జలదరించు = పడుకు జలవైతం = నీరు ఎత్తుమీద నుండి కిందికి దూకడం జీజ్ఞాసు = తెలుసుకోవాలనే కోరిక జోరులు = వీరులు, పరాక్రమవంతులు టెలిగ్రాం = తంతి సమాచారం	శ జండిగా = ఎక్కువగా జర్మించడం = చూడడం దినచర్య = ప్రతిదినం చేసే పని దివి = స్వర్గం దివ్య = ప్రకాశించే, అలోకమైన దుర్గం = కోటి దృఢ = గట్టి ధారణ = భయంకరమైన ధృతి = శైర్షం	న నాట్య భంగిమ = నాట్యంలో శరీర విన్యాస నీరి = ప్రీతి నామకరణం = పేరు పెట్టట నారి = ప్రై నింద = దూషణ నింపాది = నెమ్ముది నియంత = అధినాయకుడు నియతి = నియమం నిరంకుపలు = అదుపు లేనివారు నిరథకం = పనికిరానిది నిరాకరించుట = తిరస్కరించుట నిర్మిషం = ప్రాణంలేని నిలయం = స్థానం నూతన = కొత్త నెట్టడం = తోయడం నెమ్ముది = నింపాది నెలకొను = కుదురుకొను	ప పంక్తి = పరుస పంచాక్షరి = ఐదు అక్షరాలు కలిగినది పంచామృతం = ఐదు అమృతాలు (ఆపపాలు, పెరుగు, నెయి, చక్కర, తేనె) పంచములు = రెక్కలు పగిది = విధము, రీతి పట్టులు = నెలపులు పథం = త్రోవ పదిలం = జాగరూకత పస్తగం = పొము పల్లవితం = చిగురించు	చ పొరు = యుద్ధం ప్రణామం = సమస్యారం ప్రతిభ = ప్రజ్ఞానం ప్రతిమ = బోష్య ప్రవర్తన = సడవడిక ప్రాత్కుషము = పురాతనం ప్రాచీనం = పురాతనం	ఱ బత్తెం = కూలి, భోజనంకై ఇచ్చే ద్రవ్యం బహుకరించు = సన్మానించు బాటుసారి = దారిన సడచువాడు బాసాది = మాట్లాడి, బాహ్యాదర్పము = భజబలం బుధకోటి = పండితుల సమూహం బృందం = సమూహం భద్రగజం = పట్టు ఏనుగు భరతావని = భారతదేశం భవిత = భవిష్యత్తు
ఱ జగతి = నేల జలధి = సముద్రం జదుడు = మూర్ఖుడు జనం = ప్రజలు జన్మము = పుట్టుక జపం = ధ్యానం జయించిన = గెలిచిన జలదరించు = పడుకు జలవైతం = నీరు ఎత్తుమీద నుండి కిందికి దూకడం జీజ్ఞాసు = తెలుసుకోవాలనే కోరిక జోరులు = వీరులు, పరాక్రమవంతులు టెలిగ్రాం = తంతి సమాచారం	శ జండిగా = ఎక్కువగా జర్మించడం = చూడడం దినచర్య = ప్రతిదినం చేసే పని దివి = స్వర్గం దివ్య = ప్రకాశించే, అలోకమైన దుర్గం = కోటి దృఢ = గట్టి ధారణ = భయంకరమైన ధృతి = శైర్షం	న నాట్య భంగిమ = నాట్యంలో శరీర విన్యాస నీరి = ప్రీతి నామకరణం = పేరు పెట్టట నారి = ప్రై నింద = దూషణ నింపాది = నెమ్ముది నియంత = అధినాయకుడు నియతి = నియమం నిరంకుపలు = అదుపు లేనివారు నిరథకం = పనికిరానిది నిరాకరించుట = తిరస్కరించుట నిర్మిషం = ప్రాణంలేని నిలయం = స్థానం నూతన = కొత్త నెట్టడం = తోయడం నెమ్ముది = నింపాది నెలకొను = కుదురుకొను	ప పంక్తి = పరుస పంచాక్షరి = ఐదు అక్షరాలు కలిగినది పంచామృతం = ఐదు అమృతాలు (ఆపపాలు, పెరుగు, నెయి, చక్కర, తేనె) పంచములు = రెక్కలు పగిది = విధము, రీతి పట్టులు = నెలపులు పథం = త్రోవ పదిలం = జాగరూకత పస్తగం = పొము పల్లవితం = చిగురించు	చ పొరు = యుద్ధం ప్రణామం = సమస్యారం ప్రతిభ = ప్రజ్ఞానం ప్రతిమ = బోష్య ప్రవర్తన = సడవడిక ప్రాత్కుషము = పురాతనం ప్రాచీనం = పురాతనం	ఱ బత్తెం = కూలి, భోజనంకై ఇచ్చే ద్రవ్యం బహుకరించు = సన్మానించు బాటుసారి = దారిన సడచువాడు బాసాది = మాట్లాడి, బాహ్యాదర్పము = భజబలం బుధకోటి = పండితుల సమూహం బృందం = సమూహం భద్రగజం = పట్టు ఏనుగు భరతావని = భారతదేశం భవిత = భవిష్యత్తు

భవ్య చరితం = తుఫ్పైన కథ	రేయి = రాత్రి	స
భుక్తి = భోజనం	వ	సంక్లిష్టం = తగ్గింపబడిన
భూపణం = అలంకారం	పక్కాశీంచు = నొక్కిచెప్పు	సంపూర్ణం = నిండైన పూర్జ
మ	వది = వేగం	సంకయంచు = అనుమానించు
మందం = లావు	వదరు = ఎక్కువగా మాట్లాడు.	సత్కరించు = గౌరవించు
మందిరం = ఇల్లు	వదావదులు = వక్కలు	సదుపాయం = ఏర్పాటు
మక్కువ = ఇష్టం	వనిత = ప్రై	సద్య = వెంటనే
మట్టం = అడుగు భాగం	వల్లభ = భార్య	సముద్రించు = సర్వభూతములను
మణి = విలువైన ఒక రాయి	వల్లించడం=చెప్పిందే మళ్ళీ మళ్ళీ చెప్పడం	సమముగా జూచుచూపు.
మణిపూస = త్రైప్త్యునిది	వాడుక = ఉపయోగం	సమర్పించు = అందించు
మది = మనస్సు	వాత్సల్యం = ప్రేమ	సమీపం = దగ్గర
మధించు = చిలుకు	వార్త = సమాచారం	సముద్రం = సాగరం
మనోహరం = అందమైన	విగ్రహం = ప్రతిము	సమృద్ధి = అంగీకారం
మహాత్ముడు = గొప్పవాడు	విజయ గీతిక = గెలువు పాట	సమృద్ధము = పంట, లక్ష్మీ
మహిమ = గొప్పదనం	విన్యాసం = చక్కని ప్రదర్శన	సారయిత = స్వచ్ఛమైన కీర్తి
మహిరుహం = చెట్టు	విపులం = విరివిచ్చేసు	సుందరం = అందమైన
మహాస్వత్త = గొప్ప	విభవం = సంపద	సునాయాసం = అతి సులభం
మాధుకరం = భీక్ష వృత్తి	విరామం = విక్రాంతి	సురుచిర = మనోజ్ఞమైన
మాధురి = తియ్యదనం	విషదము = స్వప్తం	సూర్యతం = సత్యవాక్య
మాధుర్యం = తియ్యదనం	విశాలం = పెద్దదైన	సింపకూర్చు = అందాన్నిచ్చు
మానాథ = లక్ష్మిపతి	విక్రాంతి = ఉపశమనం	స
మార్గం = దారి	విస్మృతించు = మరుచిపోవు	సాత్తు = సంపద, సామ్య
మిరుమిట్లు = కాంతి	విహాగము = పక్కి	సౌఖ్యం = సుఖం
ముక్కుకండం=ఒకే భింబాయంతో పలకడం	విహారణం = తిరగడం	స్వందన = కదలుట
ముగించు = పూర్తి చేయు	విహారించి = తిరిగి	స్వర్ఘ = తాకుట
మూగడం = గుమిగూడడం	విచ్చేడ్లు = వెళ్ళడానికి ఇచ్చే అనుమతి	స్వత్తి = జ్ఞాపకం
మూర్ఖం = అవివేకం, మొండితనం	వీసులవిందు = చెవులకింపుగా	స్వర్ధతల్యము = స్వర్ధంతో సమానం
మేత = పచుపుల ఆపోరం	వీర గాథలు = వీరుల కథలు	స్వత్తం = శుభం
మేను = శరీరము	వెనుక తట్టు = వెనుక భాగం	స్వాంతం = మనస్సు
మేలి ఘటనలు = గొప్పమైన సందర్భాలు	వెలుగు జాడలు = ప్రకాశపంతమైన హ	హంసతూలికాతల్చుం = మెత్తని హంస
మైలు = 1.6 కి.మీ	అనవాళ్ళు	కంకలు పెద్ది కుట్టి సిద్ధము చేసిన పరుపు
య	వెల్లివిరియు = ప్రవహించు	హేల = ఆనందం
యుగ్మయుగములు = చాలాకాలం నుండి	వైక్షిప్పుంచు = పాము నిచ్చెన ఆట, క్రీడ	హోయలు = సౌందర్యము, అందము
యుద్ధ పట్టిమ = యుద్ధంలో నేర్చు	విశేషము	
ర	వైశిష్ట్యం = గొప్పతనం	
రంజింపచేయు = ఆనందింపచేయు	శ	
రత్నసాల సీమ = రాయల సీమ	శరీరం = దేహం	
రమారమి = దారాపు	శర్షర = పంచదార	
రసభరితం = రసములో నిండినది	శిరోధార్యం = అంగీకారయోగ్యం	
రాగ సుధ = గానామ్యతం	శోకించు = దుఃఖించు	

వ్యుత్పత్తిములు

గురువు - అంధకారమనే అజ్ఞానమును పోగొట్టువాడు (ఉపాధ్యాయుడు)

అతిథి - వారం మొదలైన నియమాలు లేకుండా ఇంటికి భోజనానికి వచ్చేవాడు (గృహసగతుడు)

దాశరథి - దశరథుని కుమారుడు - (ల్రీరాముడు)

ధార్మికుడు - ధర్మాన్ని ఆచరించేవాడు (పుణ్యత్తుడు)

సగరం కొండల వలే పెద్ద పెద్ద భవనములు కలది (పట్టణం)

పక్షి ధ్వంసకుడు - పక్షులను ధ్వంసం చేసేవాడు (వేటగాడు)

భాస్కరుడు - కాంతిని కలుగజేయువాడు (సూర్యుడు)

విద్యార్థి- విద్యార్థుని చేయువారు

విహంగం - ఆకాశంలో వెళ్లునది (పక్షి)

శరీరం - రోగాదులచే శిథిలమయ్యేది(మేను)

శూరుడు - శార్యము ప్రదర్శించేవాడు (వీరుడు)

హృదయం - హరింప బదునది (గుండె)

క్షేత్రం - దైవం వెలసిన ప్రాంతం (దేవాలయం)

పూర్వయుపదాలు

ఆకాంక్ష = కోరిక, వాంఛ, ఈప్రీతం

అశ = ఇచ్ఛ, ఈప్ప, కాంక్ష

ఇల్లు = ఆవసం, గృహం, నిలయం

ఉన్నతి = వికాసం, అభివృద్ధి,

ఉపాధ్యాయుడు = గురువు, చదువు చేపేవాడు,

బడలు = శరీరం, మేను, దేహం

కదనరంగం = యుద్ధభూమి, రణస్థలి,

కలిమి = సంపద, ఐశ్వర్యం,

కొండ = పర్వతం, గిరి, అంది

కొడుకు = అంగజుడు, అత్యజుడు, తనూజుడు

కోవెల = గుడి, దేవాలయం, దేవస్థానం

చిత్తము = మనసు, హృదయం

జలం = నీరు, ఉదకము, తోయము,

జెండా = కేతనం, పతాకం

తండ్రి = అయ్య, జనకుడు, పిత

తీరం = దరి, ఒద్దు, కూలం

తేజం = వెలుగు, కాంతిపుంజం, ప్రకాశం

సగరం = పురము, పట్టణము, వీడు

పరిమళం = సువాసన, తావి, సుగంధం

పసిడి = బంగారం, స్వర్ణం, కనకం

భార్య = అర్ధాంగి, అలు, ఇల్లాలు

యుద్ధభూమి, రణస్థలి,

వనిత = పదతి, మహిళ, మగువ

సంవత్సరం = పర్వం, పత్సరం, ఏడాది.

ప్రకృతి - వికృతి

అక్షరం - అక్షరం	యోదు - జోదు
అద్భుతం - అబ్ధురం	రత్నం - జతనం
ఆశ్రయం - ఆసరా	విధం - వితం
కాంక్ష - కచ్చు	సంధి - సంది
చంద్రుడు - చందురుడు	స్తంభం - కంబం
తీరం - దరి	ఫలం - తలం
త్యాగము - చాగము	స్నేహం - తానం
దివ్య - దివ్వె	
ధర్మం - దమ్మం	
పంక్తి - బంతి	
పక్షి - పక్కి	
ప్రయాణం - పయనం	
భోజనం - బోనం	

నానారాలు

అంకురం = మొలక, జలము, రక్తము,
 గంగ = నది, భగీరథి, నీరు,
 చీర = నార చీర, గోచి, రేఖ
 తార = నక్కత్రం, ఓంకారం, వాలి భార్య
 తీర్థం = నీరు, పుణ్యఫలం
 దర్శనం = చూపు, కన్ను, బుధి,
 దివి = స్వర్గం, ఆకాశం
 ధర్మం = పుణ్యం, యాగం, న్యాయం
 ప్రతిష్ఠ = కీర్తి, స్థాపన,
 ఘలము = పండు, ప్రయోజనం
 బతుకు = జీవితం, ఆధారం
 మందిరం = గుడి, ఇల్లు
 మాట = పలుకు, నింద
 మిత్రుడు = సూర్యుడు, స్నేహితుడు
 రక్తం = ఎరువు, రుధిరం

నానారాలు

వర్షం = వాన, సంవత్సరం
 విహాగము = పక్షి, పావరం
 సంతానం = బిడ్డ, కల్పవృక్షం, కులం
 సమాజం = సభ, మనుషుల గుంపు
 సీమ = దేశం, వరిమడి, గుర్తు
 సుధ = అమృతం, పాలు, నీరు

ପ୍ରମୁଖ ଟ୍ରେଡିଂ ନାମ୍ୟତ - 9912954991

ପ୍ରମୁଖ ଟ୍ରେଡିଂ ନାମ୍ୟତ - 9912954991